

การจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในห้องสมุดมหาวิทยาลัย

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the University Graduate School.

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2557
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

OPEN ACCESS JOURNAL MANAGEMENT IN UNIVERSITY LIBRARIES

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Library and Information Science

Department of Library Science

Faculty of Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2014

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่าง เสรีในห้องสมุดมหาวิทยาลัย
โดย	นางสาวลมัย ประคอนสี
สาขาวิชา	บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์ร่ำไพ เปรมสมิทธิ์

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

.....คณบดีคณะอักษรศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประพจน์ อัครวิรุฬหการ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร. อรณัฐ เสวตรัตนเสถียร)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์ร่ำไพ เปรมสมิทธิ์)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.ทรงพันธ์ เจริมประยงค์)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(อาจารย์ ดร.มลิวัลย์ ประดิษฐ์ธีระ)

5480170922 : MAJOR LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE

KEYWORDS: OPEN ACCESS JOURNAL / UNIVERSITY LIBRARIES

LAMAI PRAKONSI: OPEN ACCESS JOURNAL MANAGEMENT IN UNIVERSITY LIBRARIES. ADVISOR: ASST. PROF.PIMRUMPAI PREMSMIT, Ph.D., 121 pp.

The objective of this research was to study open access journal management in university libraries, in terms of, objectives, policy, acquisition, classification, service and problem of open access journal management in university libraries.

This study was a survey research in which data was collected from questionnaires distributed to 107 university library directors or librarians responsible for open access journal management. There were 79 questionnaires returned (73.83%)

The results from the study indicate that most university libraries have non-written policies. They make the selection by considering open access journal content relevant to the universities' curriculum. Most libraries use MARC for cataloging and provide service via OPAC (Online Public Access Cataloging). The problem having the highest mean score is that there is no open access journal in the required field.

Department: Library Science Student's Signature

Field of Study: Library and Information Science
 Science Advisor's Signature

Academic Year: 2014

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์ร่ำไพ เปรมสมิทธิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ที่กรุณาให้คำแนะนำ แนวแนวทาง ข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้า ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ต่อการวิจัย จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยดี จึงขอกราบขอบพระคุณไว้เป็นอย่างสูง ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอาจารย์ ดร.อรนุช เศวตรรัตนเสถียร ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ อาจารย์ ดร.ทรงพันธ์ เจริมประยงค์ และอาจารย์ ดร.มลิวลัย ประดิษฐ์ธีระ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำ อีกทั้งข้อคิดเห็นอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้วิจัยในการปรับแก้วิทยานิพนธ์ ที่ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ตลอดจนขอขอบพระคุณคณาจารย์ ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ด้วยความเมตตากรุณาให้แก่ผู้วิจัย

ขอกราบขอบพระคุณ ดร.อาทิตย์ อุไรรัตน์ อธิการบดี มหาวิทยาลัยรังสิต และ ดร.มลิวลัย ประดิษฐ์ธีระ ผู้อำนวยการ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยรังสิต ที่ให้การสนับสนุนและให้โอกาสแก่ผู้วิจัยได้ลาศึกษาต่อ รวมทั้งขอขอบพระคุณ มหาวิทยาลัยรังสิตที่ให้ทุนอุดหนุนการศึกษา

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการห้องสมุด หัวหน้าห้องสมุด บรรณารักษ์และผู้รับผิดชอบในการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในห้องสมุดมหาวิทยาลัยทุกท่าน ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม และให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัย และการวิจัยครั้งนี้ยังได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากเงินทุน ดร. ม.ล.จ้อย (งอนรณ) นันทิวชิรินทร์ ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

สุดท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณ พ่อและแม่ ครอบครัวประคอนสี และ Mr.Bang ที่ให้การสนับสนุน เป็นกำลังใจในการศึกษา และการทำวิทยานิพนธ์เป็นอย่างดียิ่งตลอดมา ขอขอบคุณ พี่ๆ เพื่อนๆ น้องๆ ที่สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยรังสิต ที่ให้คำแนะนำและช่วยเหลือด้วยความห่วงใย และขอขอบคุณสำหรับทุกกำลังใจจากน้องๆ รหัส 54 และเพื่อนๆ ที่มีให้กันเสมอมา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษา:.....	4
1.3 สมมติฐานการวิจัย	4
1.4 ตัวแปรที่เกี่ยวข้อง	4
1.5 ขอบเขตและประชากรที่ใช้ในการวิจัย.....	7
1.6 วิธีดำเนินการวิจัย.....	8
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	9
บทที่ 2 ปรัชญาบรรณกรรม	10
2.1 ความหมายของวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี	10
2.2 ประเภทของวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี	11
2.3 นโยบายในการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี.....	13
2.4 การจัดทำวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี	14
2.4.1. การคัดเลือก.....	14
2.4.2 แหล่งที่จัดทำวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี.....	17
2.5 การทำรายการ	18
2.5.2 มาตรฐานการลงรายการ	19

2.6 การบริการ	21
2.6.1 วิธีการให้บริการ.....	21
2.6.2 การส่งเสริมการใช้บริการ.....	23
2.7 ปัญหาการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี.....	23
2.7.1 ปัญหาด้านนโยบาย.....	24
2.7.2 ปัญหาด้านการจัดหา	24
2.7.3 ปัญหาด้านการทำรายการ.....	24
2.7.4 ปัญหาด้านการบริการ.....	24
2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	25
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	29
3.1 การศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	29
3.2 การกำหนดประชากรที่ใช้ในการวิจัย.....	29
3.3 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	34
3.4 ทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	36
3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล	37
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอผลการวิจัย	38
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	41
4.1 ตอนที่ 1 ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	42
4.2 ตอนที่ 2 การจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในห้องสมุด มหาวิทยาลัยในด้านนโยบาย การจัดหา การทำรายการ และการบริการ.....	43
4.3 ตอนที่ 3 ปัญหาในการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี.....	67
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	84
5.1 สรุปผลการวิจัย และอภิปรายผล	85

5.2 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน	102
5.3 ข้อเสนอแนะสำหรับห้องสมุดมหาวิทยาลัย.....	103
5.4 แนวทางการวิจัยในอนาคต	103
รายการอ้างอิง	104
ภาคผนวก.....	108
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล	109
ภาคผนวก ข แบบสอบถาม.....	109
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	121

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย จำแนกตามประเภทของห้องสมุดมหาวิทยาลัย	30
ตารางที่ 2 จำนวนแบบสอบถามที่ส่งและได้รับคืน จำแนกตามประเภทของห้องสมุดมหาวิทยาลัย..	38
ตารางที่ 3 ตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามประเภทของห้องสมุดมหาวิทยาลัย	43
ตารางที่ 4 การกำหนดนโยบายที่ใช้ในการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี ในห้องสมุดมหาวิทยาลัย จำแนกตามประเภทของห้องสมุดมหาวิทยาลัย.....	46
ตารางที่ 5 นโยบายที่กำหนดในการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีใน ห้องสมุดมหาวิทยาลัย.....	47
ตารางที่ 6 ผู้รับผิดชอบในการคัดเลือกวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี จำแนก ตามประเภทของห้องสมุดมหาวิทยาลัย	50
ตารางที่ 7 เกณฑ์ในการคัดเลือกวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี จำแนกตาม ประเภทของห้องสมุดมหาวิทยาลัย	52
ตารางที่ 8 คู่มือ/แหล่งในการคัดเลือกวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี จำแนก ตามประเภทของห้องสมุดมหาวิทยาลัย	55
ตารางที่ 9 แหล่งที่จัดหาวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี จำแนกตามประเภท ของห้องสมุดมหาวิทยาลัย	57
ตารางที่ 10 การทำรายการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี จำแนกตามประเภท ของห้องสมุดมหาวิทยาลัย	58
ตารางที่ 11 วิธีการลงรายการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี จำแนกตาม ประเภทของห้องสมุดมหาวิทยาลัย	60
ตารางที่ 12 มาตรฐานการลงรายการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี จำแนก ตามประเภทของห้องสมุดมหาวิทยาลัย	61
ตารางที่ 13 วิธีการให้บริการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี จำแนกตาม ประเภทของห้องสมุดมหาวิทยาลัย	63
ตารางที่ 14 การส่งเสริมการให้บริการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี จำแนก ตามประเภทของห้องสมุดมหาวิทยาลัย	65

ตารางที่ 15 ความถี่ที่ห้องสมุดใช้ในการปรับปรุงตัวเชื่อมโยงวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้า 66

ตารางที่ 16 ปัญหาด้านนโยบาย จำแนกตามประเภทของห้องสมุดมหาวิทยาลัย 69

ตารางที่ 17 ปัญหาด้านการจัดหา จำแนกตามประเภทของห้องสมุดมหาวิทยาลัย..... 73

ตารางที่ 18 ปัญหาด้านการทำรายการ จำแนกตามประเภทของห้องสมุดมหาวิทยาลัย 78

ตารางที่ 19 ปัญหาด้านการบริการ จำแนกตามประเภทของห้องสมุดมหาวิทยาลัย 81

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ห้องสมุดมหาวิทยาลัย มีหน้าที่หลักในการส่งเสริมการเรียน การสอน การวิจัย ทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม ส่งเสริมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย และ บริการทางวิชาการแก่สถาบันอุดมศึกษาและแก่สังคม ตลอดจนส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่าง ต่อเนื่องและตลอดชีวิต (ทบวงมหาวิทยาลัย 2544: 1-2) ห้องสมุดมหาวิทยาลัยมีการจัดหาและ รวบรวมทรัพยากรสารสนเทศทุกรูปแบบ ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศน์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อ สนองตอบภาระหน้าที่ของมหาวิทยาลัยต้นสังกัด

Open Access Journal (OAJ) เป็นวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้ใช้เข้าถึงได้อย่างเสรี ที่ สำนักพิมพ์จะเป็นผู้นำบทความที่ผู้เขียนส่งมาไปจัดทำเป็นสารนิเทศวิชาการแบบเปิด เป็นวารสารที่ จัดทำให้อยู่ในรูปแบบของวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้ใช้เข้าถึงได้อย่างเสรี ซึ่งผู้ใช้สามารถสืบค้นได้ทั่วไป ถือเป็นวารสารที่ เปิดให้เข้าถึงบทความในเล่มอย่างอิสระทันทีที่ส่งตีพิมพ์ทำให้ผู้ใช้สามารถเข้าถึงได้ ง่าย มีการเผยแพร่ให้ผู้ใช้สามารถเข้าถึงในรูปแบบออนไลน์แบบเสรี หรือไม่เสียค่าบริการ โดยไม่มี ข้อจำกัดทางลิขสิทธิ์และใบอนุญาต ให้บริการบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โดยอนุญาตให้ผู้ใช้อ่าน ดาวน์โหลด คัดลอก จัดพิมพ์ หรือเชื่อมโยงถึงเอกสารฉบับเต็ม และรวบรวมข้อมูลทำดัชนีเพื่อ ประโยชน์ในการสืบค้นได้อย่างรวดเร็ว และมีความทันสมัย อีกทั้ง สามารถเชื่อมโยงไปยังเนื้อหาที่ จัดทำเป็นอิเล็กทรอนิกส์อื่นๆ ได้ (Suber 2013)

จากการศึกษาข้างต้นสอดคล้องกับการศึกษาเรื่อง Do Open-Access Articles Have a Greater Research Impact? ของ Kristin Antelman รองผู้อำนวยการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยนอร์ท คาโรไลนา สเตท ในปี 2004 พบว่าการให้บริการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้ใช้ เข้าถึงได้อย่างเสรี ทำให้ค่า Impact factor ของบทความสูงขึ้น และบทความได้รับการอ้างอิงมากขึ้น เพราะผู้อ่านเข้าถึงบทความได้โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย (Antelman 2004)

ในการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี ห้องสมุดมหาวิทยาลัยควรกำหนดนโยบายเพื่อสามารถจัดหารวมไปถึงความต้องการที่จะเป็นสาธารณะเพื่อให้ผู้ใช้เข้าถึงได้อย่างเสรี และห้องสมุดมหาวิทยาลัยในต่างประเทศได้มีการจัดทำเครื่องมือช่วยค้นวารสารวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี ดังเช่น โครงการฐานข้อมูล OAlster ซึ่งเป็นโครงการที่ได้รับการสนับสนุนจาก ห้องสมุดดิจิทัล มหาวิทยาลัยมิชิแกน ได้จัดโครงการบริการเชื่อมต่อการสืบค้นของผู้ใช้ไปยังทรัพยากรสารสนเทศที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี ที่ผู้ใช้ไม่สามารถสืบค้นได้ รวมถึง ข้อมูลเสียง หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ รูปภาพ ภาพยนตร์ และวารสารอิเล็กทรอนิกส์ ที่ซ่อนอยู่บนฐานข้อมูลหรือเว็บไซต์ต่าง ๆ ที่โปรแกรมค้นหา (Search Engine) ไม่สามารถสืบค้นได้ โครงการดังกล่าว ได้รวบรวมแหล่งสารสนเทศที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีจากสถาบันต่าง ๆ มาจัดให้บริการอยู่ในรูปแบบของฐานข้อมูล เครื่องมือช่วยค้นมีรูปแบบเป็นสหบรรณานุกรมทรัพยากรสารสนเทศที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี และมีการลงรายการโดยใช้ มาตรฐานดับลินคอร์ เมทาตาทา (Dublin Core Metadata) เป็นการลงรายการแยกเป็นแต่ละคอลเล็กชัน สามารถสืบค้นได้จาก คำสำคัญ (Keyword) ผู้แต่ง (Author) ชื่อเรื่อง (Title) และหัวเรื่อง (Subject) โดยมีการพัฒนาร่วมกับ OCLC และ WorldCat (El-Sherbini & Klim 2004: 239)

การที่ห้องสมุดมีวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีก่อให้เกิดประโยชน์ ทำให้บรรณารักษ์ มีบทบาทสำคัญมากขึ้น ในการทำหน้าที่คัดเลือก และแสวงหาทรัพยากรสารสนเทศที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีมาให้บริการ ทำให้ผู้ใช้สามารถเข้าถึงผลงานวิจัยหรือความก้าวหน้าใหม่ๆ ที่วารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี เนื่องจากการเข้าถึงอย่างเสรีทำให้ลดข้อจำกัดในเรื่องค่าใช้จ่ายในการเข้าถึงสารสนเทศของผู้ใช้ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตโดยเข้าถึงผ่านโปรแกรมค้นหา การใช้บริการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี ทำให้ค่า Impact Factor ของบทความสูงขึ้น และบทความได้รับการอ้างอิงมากขึ้น เนื่องจากผู้ใช้เข้าถึงได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย (Fang & Zhu 2006: 186)

ในปัจจุบันการจัดหาฐานข้อมูลออนไลน์ผ่านตัวแทนจำหน่าย โดยทางตัวแทนจำหน่ายจะเสนอกลุ่มวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี และเป็นผู้คัดเลือกให้ โดยห้องสมุดไม่สามารถเลือกกลุ่มสาขาวิชาที่ต้องการได้ แต่เป็นแหล่งสารสนเทศที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี ที่ทาง

ห้องสมุดยอมรับได้เนื่องจากผ่านการคัดเลือกจากผู้จัดพิมพ์แล้วในระดับหนึ่ง และเป็นผู้จัดพิมพ์ที่มีความน่าเชื่อถือ แต่บางตัวแทนจำหน่ายจะมุ่งเน้นทางธุรกิจมากเกินไป เนื่องจากจะเสนอให้กลุ่มวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีเฉพาะปีแรก แต่ในปีถัดไปทางห้องสมุดจะต้องเสียค่าบริการเป็นสมาชิก ในอนาคตวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีจะเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากมีองค์การที่ไม่มุ่งหวังผลกำไร และบางผู้จัดพิมพ์มุ่งเน้นที่จะให้บริการเพื่อสังคมมากขึ้น ตลอดจนมีแนวโน้มที่ห้องสมุดจะต้องปรับเปลี่ยนวิธีบอกรับเป็นสมาชิกรายปีของฐานข้อมูลออนไลน์ เปลี่ยนเป็นการจ่ายค่าสนับสนุนผู้เขียน หรือนักวิจัยเพื่อสามารถเผยแพร่ผลงานผ่านแหล่งสารสนเทศที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีได้อย่างกว้างขวางมากขึ้น (สายฝน เต่าแก้ว สัมภาษณ์, 26 กุมภาพันธ์ 2556)

ปัจจุบันห้องสมุดมหาวิทยาลัยมีการรวบรวมรายชื่อวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี เพื่อให้ผู้ใช้สามารถเข้าถึงผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต สามารถอ่าน ดาวน์โหลด ทำสำเนา ส่งต่อ การพิมพ์ การค้นหา และ เชื่อมโยงไปยังเอกสารฉบับเต็ม (Full-Text) นอกจากนี้ยังได้มีการทำดรชเนียบบทความวารสารในรูปแบบฐานข้อมูล (Krishnamurthy 2008: 45) และยังมีนามุกรม คือ Directory of Open Access Journals - DOAJ ฐานข้อมูลที่รวบรวมรายชื่อวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี

จากการที่วารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีเป็นทรัพยากรหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการ ค้นคว้าวิจัยของประชาคมมหาวิทยาลัย และช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายในการบอกรับเป็นสมาชิกฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์ของห้องสมุดมหาวิทยาลัย เนื่องจากเกิดภาวะค่าบริการเป็นสมาชิกของทั้งวารสารฉบับพิมพ์ และวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่มีแนวโน้มสูงขึ้นทุกๆ ปี ส่งผลกระทบต่องบประมาณในการจัดหาทรัพยากรของห้องสมุด (McCulloch 2006: 338) ประกอบกับยังไม่มีงานวิจัยที่เกี่ยวกับการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในห้องสมุดมหาวิทยาลัยของประเทศไทย มีเพียงงานวิจัยของ ศรีไพร โชติจิรวัดนา (2553) ที่ศึกษาการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ในห้องสมุดมหาวิทยาลัยเท่านั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในห้องสมุดมหาวิทยาลัย ในด้านนโยบาย การจัดหา การทำรายการ และการบริการ และปัญหาในการจัดการ ผลของการวิจัยจะเป็นแนวทางสำหรับบรรณารักษ์

ห้องสมุดมหาวิทยาลัยในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษา:

1. การจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในห้องสมุดมหาวิทยาลัย ในด้านนโยบาย การจัดหา การทำรายการ และการบริการ
2. ปัญหาในการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าได้อย่างเสรีในห้องสมุดมหาวิทยาลัย

1.3 สมมติฐานการวิจัย

1. ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่จัดทรวารสารอิเล็กทรอนิกส์เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีโดยใช้เกณฑ์มีเนื้อหาสอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย ใช้มาตรฐานดับลินคอร์เมทาตา และให้บริการผ่านเว็บเพจที่จัดทำโดยเฉพาะ
2. ปัญหาในการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัย ประสบในระดับมากคือ ไม่ทราบแหล่งที่ผลิตวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี และการจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้ยังไม่เพียงพอ

1.4 ตัวแปรที่เกี่ยวข้อง

1. นโยบายในการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี
2. การจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี

2.1 การคัดเลือก

2.1.1 ผู้รับผิดชอบ

2.1.1.1 ผู้อำนวยการห้องสมุด

2.1.1.2 หัวหน้าห้องสมุด

2.1.1.3 หัวหน้าฝ่าย/งาน

2.1.1.4 บรรณารักษ์/งาน

2.1.1.5 คณะกรรมการห้องสมุด

2.1.1.6 อาจารย์/นักวิจัย

2.1.2 เกณฑ์การคัดเลือกวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี

2.1.2.1 เนื้อหาสอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย

- 2.1.2.2 ความทันสมัยของบทความที่ตีพิมพ์ในวารสาร
- 2.1.2.3 เนื้อหาตรงกับความต้องการของผู้ใช้
- 2.1.2.4 ความสม่ำเสมอในการผลิต
- 2.1.2.5 ความสะดวกรวดเร็วในการเข้าถึง
- 2.1.2.6 ความน่าเชื่อถือของผู้จัดพิมพ์
- 2.1.2.7 ความเสถียรของเว็บไซต์ผู้จัดพิมพ์
- 2.1.2.8 วารสารที่มีค่า Impact Factor
- 2.1.2.9 วารสารที่อยู่ในคลังจัดเก็บสารนิเทศทางวิชาการ เช่น คลังเอกสารสถาบัน ฐานข้อมูลสารนิเทศ ของสถาบัน ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี (Green OA Publishing หรือ Self- Archiving)
- 2.1.2.10 วารสารที่จัดพิมพ์สำหรับการเปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี (Gold OA Publishing) โดยสำนักพิมพ์วารสารเป็นผู้ผลิต

- 2.1.3 คู่มือ/แหล่งใดในการคัดเลือกวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี
 - 2.1.3.1 เว็บไซต์สำนักพิมพ์ / ตัวแทนจำหน่าย
 - 2.1.3.2 รายชื่อฐานข้อมูลในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา
 - 2.1.3.3 บทความวิชาการภาษาไทยและภาษาต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับวารสาร
 - 2.1.3.4 สอบถามจากห้องสมุดมหาวิทยาลัยอื่น

- 2.2 แหล่งที่จัดหาวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี
 - 2.2.1 ทรัพยากรสารนิเทศวิชาการที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี (Open Access Scholarly Resources)
 - 2.2.2 คลังจดหมายเหตุสถาบัน (Institutional Archive)
 - 2.2.3 ห้องสมุด หรือหน่วยงานอื่นในมหาวิทยาลัยเป็นผู้ผลิต
 - 2.2.4 องค์กรที่จัดตั้งขึ้นเพื่อแสวงหาความร่วมมือระหว่างห้องสมุดมหาวิทยาลัยในการจัดทำวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี

2.2.5 ตัวแทนจำหน่ายฐานข้อมูล

3. การทำรายการ

3.1 วิธีการลงรายการ

3.2.1 ลงรายการบรรณานุกรมวารสารทุกเขตข้อมูล

3.2.2 ลงรายการบรรณานุกรมวารสารบางเขตข้อมูล

3.2 มาตรฐานการลงรายการ

3.2.1 มาร์ก (MARC)

3.3.2 ดับลินคอร์เมทาตา (Dublin Core Metadata)

3.3.3 มาตรฐานที่จัดทำขึ้นเอง

4. การบริการ

4.1 วิธีการให้บริการ

4.1.1 ผ่านรายการออนไลน์

4.1.2 ผ่านฐานข้อมูลที่จัดทำขึ้นเอง

4.1.3 ผ่านระบบสืบค้นของผู้จัดพิมพ์

4.1.4 ผ่านเว็บเพจที่จัดทำโดยเฉพาะ

4.2 การส่งเสริมการให้บริการ

4.2.1 การจัดฝึกอบรม แนะนำการสืบค้น

4.2.2 การจัดทำสิ่งพิมพ์แนะนำบริการ

4.2.3 การจัดกิจกรรม

4.3 การปรับปรุงตัวเชื่อมโยงให้ทันสมัย

5. ปัญหาการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี

5.1 นโยบาย

5.1.1 ไม่มีการกำหนดนโยบายในการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีอย่างชัดเจน

5.1.2 ไม่มีการมอบหมายผู้รับผิดชอบโดยตรง

5.2 การจัดหา

- 5.2.1 ไม่ทราบแหล่งที่ผลิตวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี
- 5.2.2 ไม่มีคู่มือช่วยในการคัดเลือกวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี
- 5.2.3 ไม่มีวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในสาขาวิชาที่ต้องการ
- 5.2.4 ไม่มีวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีชื่อที่ต้องการ
- 5.2.5 ไม่มีผู้รับผิดชอบการจัดหาโดยตรง
- 5.2.6 จำนวนผู้รับผิดชอบการจัดหาไม่เพียงพอ
- 5.2.7 แหล่งวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีมีจำนวนจำกัด
- 5.2.8 ขาดทักษะ/ความชำนาญในการจัดหา
- 5.2.9 ไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากผู้เสนอแนะ
- 5.2.10 ใช้เวลาในการจัดหา/คัดเลือกนาน
- 5.3 การทำรายการ
 - 5.3.1 ไม่มีข้อมูลสำหรับทำสำเนารายการ
 - 5.3.2 ข้อมูลสำหรับลงรายการมีไม่ครบ
 - 5.3.3 ไม่มีคู่มือปฏิบัติงานในการลงรายการ
 - 5.3.4 ระบบไม่รองรับการถ่ายโอนรายการ
 - 5.3.5 มีความรู้ในมาตรฐานการลงรายการไม่เพียงพอ
- 5.4 การบริการ
 - 5.4.1 ไม่สามารถใช้ตัวเชื่อมโยงไปยังวารสารที่ต้องการได้
 - 5.4.2 ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตขัดข้อง ทำให้ไม่สามารถใช้บริการวารสารได้
 - 5.4.3 การจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้ยังไม่เพียงพอ

1.5 ขอบเขตและประชากรที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นศึกษาเฉพาะการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชน ที่มีการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี จำนวน 107 แห่ง โดยแบ่งเป็นห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ/ในกำกับของรัฐ จำนวน 28 แห่ง ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 40 แห่ง ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล จำนวน 9 แห่ง และห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชน จำนวน 30 แห่ง

ประชากรสำหรับการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้อำนวยการ หัวหน้าห้องสมุด หัวหน้าฝ่าย/งาน บรรณารักษ์ คณะกรรมการห้องสมุด อาจารย์/นักวิจัย หรือผู้รับผิดชอบในการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในห้องสมุดมหาวิทยาลัย แห่งละ 1 คน รวม 107 คน

1.6 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยมีขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าข้อมูล และสำรวจเบื้องต้นเกี่ยวกับการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในห้องสมุดมหาวิทยาลัยจากสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ
2. สร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามสำหรับสอบถามผู้รับผิดชอบในการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี ประกอบด้วยคำถามแบบปลายปิดและปลายเปิด เนื้อหาของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามและห้องสมุด ได้แก่ ชื่อห้องสมุด ตำแหน่ง และ ฝ่าย/แผนกที่สังกัด

ตอนที่ 2 การจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในห้องสมุด มหาวิทยาลัย ในด้านนโยบาย การจัดหา การทำรายการ และการบริการ

ตอนที่ 3 ปัญหาในการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในห้องสมุดมหาวิทยาลัย และข้อเสนอแนะ

3. ทดสอบความน่าเชื่อถือของเครื่องมือ โดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดสอบกับบรรณารักษ์หรือผู้รับผิดชอบในการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีของห้องสมุดคณะ จำนวน 5 แห่ง แห่งละ 1 คน ได้แก่

- 1) ห้องสมุดวิทยาลัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุข จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- 2) ห้องสมุดสัญญา ธรรมศักดิ์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- 3) หอสมุดป๋วย อึ๊งภากรณ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

- 4) งานสารสนเทศและห้องสมุดสตางค์ มงคลสุข คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
- 5) ห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

4. ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม
5. รวบรวมข้อมูลโดยส่งแบบสอบถามให้แก่ บรรณารักษ์หรือผู้รับผิดชอบการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในห้องสมุดมหาวิทยาลัย จำนวน 107 คน
6. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติด้านสังคมศาสตร์ สำหรับวินโดวส์ (SPSS Statistical Package for the Social Science for Windows) ด้วยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
7. นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
8. สรุปผลการวิจัย รายงานผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เป็นแนวทางสำหรับห้องสมุดมหาวิทยาลัยในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี

บทที่ 2

ปริทัศน์วรรณกรรม

ในบทนี้จะกล่าวถึง ความหมายของวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี ประเภทของวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี การจัดทำวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี นโยบาย เกณฑ์ในการคัดเลือกวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี การทำรายการ การบริการ ปัญหาในการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ความหมายของวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี

Open Access (OA) คือสารนิเทศออนไลน์ที่อยู่ในรูปแบบดิจิทัล ไม่เสียค่าใช้จ่าย เป็นผลงานในลักษณะที่ไม่มีลิขสิทธิ์และข้อจำกัดในการอนุญาตให้บริการบนอินเทอร์เน็ต และได้รับการยินยอมจากผู้เขียนหรือเจ้าของลิขสิทธิ์ (Suber 2004) การเข้าถึงได้อย่างเสรีเป็นแนวคิดที่นักวิจัยต้องการหาช่องทางเผยแพร่ผลงานวิจัย หรือแบ่งปันความรู้ ความก้าวหน้าทางวิชาการออกไปอย่างกว้างขวาง และทันที ตลอดจนให้ผู้เข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศได้สะดวกรวดเร็วผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โดยไม่มีค่าใช้จ่าย และไม่มีเงื่อนไขทางกฎหมาย

วารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี (Open Access Journal - OAJ) เป็นวารสารวิชาการที่ผู้จัดพิมพ์จะเป็นผู้นำบทความที่ผู้เขียนบทความส่งมาไปจัดทำเป็นสารนิเทศวิชาการแบบเปิด โดยที่เจ้าของบทความหรือองค์กรต้นสังกัดเป็นผู้สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดผลิตให้แก่ผู้จัดพิมพ์หรือแหล่งที่กำหนดไว้ ประเด็นที่สำคัญของการจัดทำในรูปแบบวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี คือบทความเหล่านี้จะมีผู้เชี่ยวชาญ ทำการประเมินคุณภาพ (Peer Review) วารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่มีการตีพิมพ์เผยแพร่อย่างเสรีทางออนไลน์ สามารถสืบค้นผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต อนุญาตให้ผู้ใช้อ่าน ดาวน์โหลด ทำสำเนา เผยแพร่ พิมพ์ สืบค้น หรือเชื่อมโยงไปยังวารสารฉบับเต็ม (Full Texts) ได้ทันทีโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย (Drott 2006: 79) เป็นสารนิเทศที่มีลักษณะสำคัญสามประการ คือ ประการแรกต้องเป็นสารสนเทศที่ผู้ใช้จากทุกมุมโลกสามารถเข้าถึงได้โดยเสรีผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ผู้ใช้สามารถสืบค้น อ่าน คัดลอก สิ่งพิมพ์ เผยแพร่ จัดเก็บ รวมถึงจัดทำตัวเชื่อมโยงไปยังสารนิเทศนั้นได้ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ประการที่สองคือ ผลงานที่เผยแพร่ในวารสาร

อิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี ลิขสิทธิ์ยังเป็นของผู้แต่ง และประการสุดท้ายคือ เป็นสารนิเทศฉบับเต็ม ที่จัดทำในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ มีการจัดเก็บในแหล่งที่เหมาะสมเพื่อสะดวกต่อการสืบค้นและนำไปใช้ในอนาคต (Laakso 2011) วารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี เป็นการเข้าถึงแหล่งสารนิเทศโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย หรือค่าธรรมเนียมการบอกรับเป็นสมาชิก สามารถสืบค้นได้จากเครือข่ายอินเทอร์เน็ต สืบค้นได้ทั้งวารสารฉบับล่าสุด และฉบับย้อนหลังแหล่งที่สามารถใช้จัดหาวารสารดังกล่าว ได้แก่ (วราพรธณ อภิศุภะโชค 2551: 45)

- วารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี ที่อยู่ในรูปแบบการบอกรับเป็นสมาชิก เสียค่าธรรมเนียม และสามารถเข้าถึงได้ในข้อตกลงตามเงื่อนไขของผู้จัดพิมพ์ หรือตัวแทนจำหน่าย

- วารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี ที่ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเข้าใช้ ได้แก่ วารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี ที่ทางสำนักพิมพ์อนุญาตให้เข้าถึงได้อย่างเสรี ในบางชื่อวารสาร หรือบทความ ส่วนใหญ่จะอยู่ในรูปวารสารฉบับล่วงหน้า วารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี ที่อยู่บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โดยผู้เขียนเป็นผู้เผยแพร่บนเว็บไซต์ส่วนตัว วารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี ที่อนุญาตให้เข้าถึง สืบค้นได้ทั้งฉบับปัจจุบัน และฉบับล่วงหน้า ส่วนใหญ่เป็นวารสารที่จัดพิมพ์โดยสถาบันการศึกษา และ วารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี ที่อนุญาตให้เข้าถึงในรูปแบบการทดลองใช้ (Free Trial Period) เพื่อเป็นการตัดสินใจในการบอกรับเป็นสมาชิก

2.2 ประเภทของวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี

ทรัพยากรสารนิเทศที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีมีแนวคิดที่เกิดขึ้นจากความต้องการใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตเป็นสื่อในการเผยแพร่ จากการประชุมที่สำคัญ 3 แห่งคือ the Budapest Open Access Initiative ในปี 2002, the Bethesda Principles ในปี 2003 และ the Berlin Declaration on Open Access ในปี 2003 ให้คำจำกัดความของทรัพยากรสารนิเทศที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีออกมาแตกต่างกันเล็กน้อย แต่มีหลักการพื้นฐานที่ตรงกันคือ ผู้ใช้สามารถสืบค้นเข้าถึงทรัพยากรสารนิเทศที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย (Vlachaki & Urquhart 2010: 20)

ในการจัดทำวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี ในระยะแรกจะเน้นเกี่ยวกับบทความวิจัยเป็นส่วนใหญ่ จึงมีคำที่ใช้เรียกบทความหรือเอกสารที่ถูกนำมาจัดทำเป็นสารนิเทศวิชาการที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี ว่า สารนิเทศแบบเปิด เนื่องจากการทำเอกสารแบบนี้ สามารถนำเสนอได้ในรูปแบบที่หลากหลาย เพื่อเป็นทางเลือกสำหรับนักวิชาการและนักวิจัย ประกอบด้วย

1. บทความวิชาการฉบับตีพิมพ์ล่วงหน้า (Preprint) หมายถึง บทความที่เขียนขึ้นก่อนได้รับการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ หรือเป็นบทความต้นฉบับที่เขียนขึ้นเป็นครั้งแรกเพื่อส่งให้สำนักพิมพ์นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาด้านคุณภาพก่อนนำไปตีพิมพ์ และผู้เขียนสามารถนำไปแบ่งปันให้นักวิจัยคนอื่นผ่านช่องทางอินเทอร์เน็ต เช่น ส่งทางแฟกซ์ หรืออีเมลก่อนส่งตีพิมพ์ เป็นต้น

2. บทความฉบับสมบูรณ์ (Postprint) หมายถึง บทความที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ และผ่านการแก้ไขเรียบเรียงใหม่จากผู้เขียนตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเพื่อเตรียมนำไปตีพิมพ์ลงในวารสาร

3. บทความอิเล็กทรอนิกส์ (E-print) หมายถึง บทความที่อยู่ในรูปแบบดิจิทัล ใช้เรียกเอกสารทั้งที่เป็น บทความวิชาการฉบับตีพิมพ์ล่วงหน้า และ บทความฉบับสมบูรณ์ ที่จัดพิมพ์ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์

แนวคิดในการเผยแพร่ทรัพยากรสารสนเทศที่หลากหลาย the Budapest Open Access Initiative ได้มีโครงการเผยแพร่วารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีมากกว่า 10 ปี โดยกำหนดประเภทของวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีออกเป็น 2 ประเภท คือ (Budapest Open Access Initiative 2012)

1. วารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี รูปแบบสีเขียว (Green OA) เป็นวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี ที่เป็นสารนิเทศอิเล็กทรอนิกส์ที่ทางสถาบัน หรือองค์กรจัดทำขึ้นเพื่อเผยแพร่ เช่น คลังเอกสารสถาบัน หรือคลังปัญญา (Institutional Repositories – IR)

2. วารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี รูปแบบสีเขียว (Gold OA) เป็นวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีที่ดีที่สุด พิมพ์ เผยแพร่บทความฉบับเต็ม ทันทีที่ได้รับบทความ ผู้ใช้สามารถสืบค้น อ่าน ดาวน์โหลด และพิมพ์ได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย เผยแพร่ให้บริการโดย ผู้จัดพิมพ์

นอกจากนี้ยังมีวารสารนิเทศอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในรูปแบบอื่นๆ ได้แก่ รูปแบบผสม (Hybrid OA) เป็นทั้ง วารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่ต้องการเสียค่าธรรมเนียมสมัครสมาชิกก่อน และวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี โดยทางผู้จัดพิมพ์จะให้บริการฟรีบางบทความ และ รูปแบบฉบับย้อนหลัง (Delayed OA) เป็นวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีที่ให้บริการบทความออนไลน์ฟรีหลังจากตีพิมพ์เผยแพร่บทความไปแล้ว 6-12 เดือน หรือให้บริการฟรีฉบับย้อนหลัง

2.3 นโยบายในการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี

สภาวิจัยแห่งสหราชอาณาจักร (Research Councils UK – RCUK) มีนโยบายเกี่ยวกับทรัพยากรสารสนเทศที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีตั้งแต่ปี ค.ศ. 2005 เพื่อต้องการสนับสนุนบริการวิชาการทั้งทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ ช่วยพัฒนางานวิจัยใหม่ ๆ สร้างความมั่นใจในการได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ และสามารถเข้าถึงได้อย่างเสรี โดยกำหนดนโยบายออกเป็น 3 ข้อ ดังนี้ (Research Councils UK 2013)

1. เป็นแหล่งทรัพยากรสารสนเทศที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี ไม่จำกัดการเข้าถึง ไม่เสียค่าใช้จ่ายในการตีพิมพ์ เผยแพร่
2. มีการปรับปรุงแนวนโยบายเกี่ยวกับทรัพยากรสารสนเทศที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีให้ทันสมัยทั้งเพื่อประโยชน์ในสหราชอาณาจักร และทั่วโลก
3. สนับสนุนเฉพาะนักวิจัยของสถาบันเจ้าของผลงาน สถาบันเป็นผู้จัดพิมพ์เผยแพร่ และมีการตรวจสอบคุณภาพผลงานโดยผู้เชี่ยวชาญ

นโยบายของโครงการ Harvard Open Access Project เพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ให้กับสถาบันการศึกษาของรัฐและเอกชน ในทวีป อเมริกาเหนือ ยุโรป แอฟริกา และเอเชีย โดยในปี ค.ศ. 2012 โครงการฯ ได้รับความร่วมมือจาก Budapest Open Access Initiative ให้การสนับสนุนการจัดทำคู่มือแนวทางการปฏิบัติที่ดีในการเข้าถึงวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี ได้กำหนดนโยบาย ดังนี้ (Harvard Open Access Project 2015)

1. จัดทำคู่มือเพื่อเป็นแนวทางในการเข้าถึงวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี ทั้งในการเป็นผู้เขียน และผู้ใช้บริการ
2. ผู้เขียนบทความวิชาการที่เข้าร่วมกับโครงการฯ จะไม่สามารถนำบทความวิชาการดังกล่าว ไปทำซ้ำในเชิงพาณิชย์อีก
3. ผู้ใช้บริการสามารถเข้าถึงได้อย่างเสรี ไม่มีข้อจำกัดในการเข้าถึง และไม่เสียค่าใช้จ่าย
4. มีนโยบายในการสงวนรักษาข้อมูลดิจิทัลของวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี

นอกจากนี้สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้กำหนดนโยบาย และวัตถุประสงค์ ของการจัดทำแหล่งวารสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี

(มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. สำนักหอสมุด 2558) ดังนี้

1. สร้างคลังความรู้มหาวิทยาลัยในรูปแบบดิจิทัล ที่มีมาตรฐานและสามารถเข้าถึงได้โดยง่าย
2. สร้างเครือข่ายการพัฒนาคลังความรู้และการบริการความรู้ ของมหาวิทยาลัย
3. เผยแพร่ผลงานสร้างสรรค์ของมหาวิทยาลัยเพื่อให้ได้รับการอ้างอิง และให้ประชาชนและผู้สนใจได้ใช้ประโยชน์อย่างแพร่หลาย

2.4 การจัดทวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี

การจัดทวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี ประกอบด้วย การคัดเลือก ผู้รับผิดชอบ เกณฑ์การคัดเลือกในวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี และ คู่มือที่ใช้ในการคัดเลือกวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี

2.4.1. การคัดเลือก

การคัดเลือกวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี ใช้เกณฑ์ในการพิจารณาโดยมี เนื้อหาสอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย ความทันสมัยของบทความที่ตีพิมพ์ในวารสาร ตลอดจนความสะดวกรวดเร็วในการเข้าถึง

1. การคัดเลือก ผู้ทำหน้าที่คัดเลือกเป็นบรรณารักษ์ / นักเอกสารสนเทศ ที่รับผิดชอบด้านการจัดหา
2. วิธีการจัดหา ผู้ทำหน้าที่จัดหา จัดหาตามวิธีการจัดหา 4 ลักษณะ คือ จัดซื้อ/บอกรับ สิทธิการเข้าใช้สารนิเทศ การพัฒนาทรัพยากรสารนิเทศอิเล็กทรอนิกส์ และ การใช้สารนิเทศจากแหล่งสารนิเทศที่เข้าถึงได้อย่างเสรี หรือ แห่่งให้เปล่าจากองค์กรต่าง ๆ
3. การใช้งบประมาณ บอกรับทั้งแบบจ่ายเพียงแห่งเดียว และร่วมจ่ายในแบบภาคีความร่วมมือ
4. ประเภทของทรัพยากรสารนิเทศอิเล็กทรอนิกส์ ทั้งในรูปแบบฐานข้อมูลออนไลน์ และออฟไลน์
5. ขอบเขตเนื้อหาและภาษาของทรัพยากรสารนิเทศ เน้นเนื้อหาที่สอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอน และครอบคลุมทุกสาขาวิชา

1) ผู้รับผิดชอบ

ผู้รับผิดชอบในการคัดเลือก จัดหาทรัพยากรสารนิเทศ ได้แก่ หนังสือ ตำรา เอกสารวารสาร และสื่อโสตทัศนวัสดุ ฐานข้อมูล และสารนิเทศอิเล็กทรอนิกส์ ให้สอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย แบ่งเป็นผู้รับผิดชอบในการคัดเลือก ดังนี้

- ผู้รับผิดชอบโดยตรง ได้แก่ บรรณารักษ์ ส่วนใหญ่เป็นบรรณารักษ์งานพัฒนาทรัพยากรสารนิเทศ
- ผู้รับผิดชอบในการเสนอแนะ ได้แก่ ผู้ใช้ นักศึกษา อาจารย์ นักวิจัย และบุคลากรมหาวิทยาลัย

2) เกณฑ์การคัดเลือกในการคัดเลือกวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี

ปัจจุบันวารสารอิเล็กทรอนิกส์เป็นทรัพยากรสารนิเทศที่มีความสำคัญและจำเป็นสำหรับห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเนื่องจากมีความทันสมัยของเนื้อหา เข้าถึงได้อย่างสะดวก รวดเร็ว ลดพื้นที่การจัดเก็บ ตลอดจนผู้ใช้สามารถเข้าใช้ได้หลายคน จากทุกที่ ทุกเวลาที่ต้องการ การคัดเลือกวารสารอิเล็กทรอนิกส์จึงเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญ ฐานข้อมูลออนไลน์จำนวนมากในปัจจุบันมี

บริการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีรวมอยู่ด้วย เกณฑ์ในการคัดเลือกวารสารอิเล็กทรอนิกส์ มีดังนี้ (เสาวภา ประพันธ์วงศ์ 2549: 31-32)

1. ความน่าเชื่อถือและคุณภาพของบทความ ความมีชื่อเสียงของวารสาร และความทันสมัยของเนื้อหา
2. การสำรวจความต้องการจากผู้ใช้เพื่อเป็นแนวทางในการคัดเลือก และจัดหาได้ตรงตามความต้องการผู้ใช้
3. การเข้าถึงที่สะดวก รวดเร็ว และง่ายต่อการใช้
4. ความสม่ำเสมอในการผลิตบทความของผู้จัดพิมพ์ หรือสำนักพิมพ์ รวมถึงความเสถียรของเว็บไซต์ และฐานข้อมูลให้บริการ
5. ความเข้ากันได้ระหว่างเครือข่ายของห้องสมุดและเว็บไซต์ผู้จัดพิมพ์
6. การส่งเสริมการใช้ โดยส่งเสริมการใช้ด้วยการจัดฝึกอบรมการใช้ หรือจัดทำคู่มือแนะนำการใช้
7. ความรู้ความสามารถในการสืบค้นของผู้ใช้ ควรมีการจัดทำรายการบรรณานุกรม รวบรวมตัวเชื่อมโยงจัดกลุ่มไว้ตามชื่อวารสาร หรือสำนักพิมพ์
8. การคัดเลือก และการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ต้องสอดคล้องกับนโยบายห้องสมุด
9. การไม่ละเมิดลิขสิทธิ์ ควรศึกษาสิทธิการเข้าถึง ปัจจุบันมีการอนุญาตให้เข้าถึงได้อย่างเสรีผ่านครีเอทีฟคอมมอนส์

3) คู่มือ/แหล่งในการคัดเลือกวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี

บรรณารักษ์มีหน้าที่พิจารณาคัดเลือกวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี โดยศึกษาจากแหล่งต่างๆ ดังนี้ (หทัยกานต์ วงศ์สวัสดิ์ 2556: 11) รายชื่อวารสาร ตัวอย่างวารสารที่ผู้จัดพิมพ์เสนอ แผ่นโฆษณาของผู้จัดพิมพ์ บทวิจารณ์แนะนำวารสารใหม่ การแนะนำจากผู้ใช้ และสำรวจข้อมูลจากห้องสมุดอื่นๆ

2.4.2 แหล่งที่จัดทวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี

วารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีมีการรวบรวมไว้อย่างเป็นระบบ โดยการสืบค้นผ่านแหล่งต่างๆ ได้ ดังต่อไปนี้

- ทรัพยากรสารสนเทศที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี รูปแบบจัดเก็บผลงานด้วยตนเอง โดยที่ผู้จัดพิมพ์ที่อนุญาตให้เผยแพร่สารสนเทศลงไปในอินเทอร์เน็ต โดยมีลักษณะที่ทั้งจัดเก็บบนเว็บไซต์ส่วนตัวของผู้เขียนเอง หรือมีองค์กรต้นสังกัดของผู้เขียนทำการจัดเก็บและควบคุมเอกสารในคลังความรู้ขององค์กร โดยสารสนเทศที่นำมาเก็บในรูปแบบจัดเก็บด้วยตนเอง ยังเป็นทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี ที่ไม่มีการเสียค่าใช้จ่ายใดๆ ในการจัดเก็บและเผยแพร่ผลงาน อีกทั้งยังสามารถจัดเก็บไฟล์ดิจิทัลได้ในทุกรูปแบบ เช่น

ฐานข้อมูล ArXiv เป็นฐานข้อมูลซึ่งจัดเก็บเอกสารของเว็บไซต์ ที่เปิดโอกาสให้เจ้าของสามารถนำผลงานของตนเองมาเผยแพร่ เป็นทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี บริการเอกสารสารสนเทศที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี ในสาขาฟิสิกส์ คณิตศาสตร์, วิทยาการคอมพิวเตอร์, ชีววิทยา และ สถิติ ก่อตั้งตั้งแต่ปี ค.ศ. 1991 จัดทำโดยมหาวิทยาลัย Cornell ถือว่าเป็นแหล่งทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี ที่เก่าแก่ที่สุดแห่งหนึ่ง

ฐานข้อมูล PubMed ฐานข้อมูลบทความวิทยาศาสตร์สุขภาพ จัดทำโดยห้องสมุดการแพทย์แห่งชาติประเทศสหรัฐอเมริกา (US National Library of Medicine National Institutes of Health) ให้บริการเอกสารสารสนเทศที่เปิดให้บริการเข้าถึงได้อย่างเสรี สู่สาธารณะโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ผู้ใช้สามารถค้นหาคำถามจากการแนะนำรายการอ้างอิง และบทความที่รวบรวมไว้ในฐานข้อมูลและได้มีการปรับปรุงข้อมูลอย่างต่อเนื่องอยู่ตลอดเวลา

ฐานข้อมูล Thai Journals Online (Thai JO) เป็นระบบฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์กลางของประเทศไทย เป็นแหล่งรวมวารสารวิชาการที่ผลิตในประเทศไทยทุกสาขาวิชา รวมถึงวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี ทั้งสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai-Journal Citation Index Centre - TCI)

- วารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี Open Access Journal เป็นทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี มีแหล่งที่เข้าถึงได้จากหลายสถาบัน ส่วน

ใหญ่จะเป็นสถาบันทางการศึกษา หรือองค์กรวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับการเผยแพร่ทรัพยากรสารสนเทศ เช่น *Directory of Open Access Journal (DOAJ)* จัดทำโดยห้องสมุดมหาวิทยาลัย LUND ประเทศสวีเดน บริการเอกสารฉบับเต็ม บทความวารสารครอบคลุมเนื้อหา สาขาวิชา ประกอบด้วย การเกษตรและวิทยาศาสตร์การอาหาร ศิลปะและสถาปัตยกรรม ชีววิทยาและวิทยาศาสตร์ชีวภาพ ธุรกิจและเศรษฐศาสตร์ เคมี วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม ความรู้ทั่วไป วิทยาศาสตร์สุขภาพ ประวัติศาสตร์และโบราณคดี บริการวารสารกว่า 6,401 ชื่อ รวมบทความกว่า 1,918,814 บทความ จัดเก็บในรูปแบบฐานข้อมูล ("Directory of Open Access Journals" 2015)

นอกจากวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี และทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีรูปแบบที่เผยแพร่บนเว็บไซต์ส่วนตัวของผู้เขียนเองแล้ว ยังมีทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี ที่เป็น ทรัพยากรสารสนเทศในรูปแบบเนื้อหาแบบเปิด (Open Content) เช่น ฐานข้อมูลวิชาการแบบเปิด (Open Scholarly Database) ได้แก่ Google Scholar ที่เป็นฐานข้อมูลเอกสารรายงาน วิทยานิพนธ์และเอกสารวิชาการอื่นๆ ที่ให้ผู้ใช้สามารถค้นหาข้อมูลเฉพาะในสาขาที่ต้องการตลอดจนข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง มีรายละเอียดทางบรรณานุกรมและตัวเชื่อมโยงไปยังเอกสารอื่นๆ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องอย่างครบถ้วน หรือ OA Reference Collection ที่เป็นแหล่งรวบรวมหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี เช่น สารานุกรม Britannica ฉบับรวบรัด (Encyclopedia Britannica Concise) บริการบทความ นอกจากนี้ยังมี แหล่งเก็บรวบรวมวิทยานิพนธ์อิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี หรือ Open Theses and Dissertation เช่น Dspace MIT Library ห้องสมุด Massachusetts Institute of Technology (MIT) ให้บริการวิทยานิพนธ์สถาบัน รวมทั้งผลงานวิจัยของสถาบันในรูปแบบคลังปัญญาสถาบัน Institutional Repository (IR) เป็นต้น

2.5 การทำรายการ

ในการลงรายการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีมีการดำเนินการโดยใช้ระบบการจัดหมวดหมู่และลงรายการของ the Library of Congress Classification (LCC) การลงรายการรายละเอียดทางบรรณานุกรมของวารสาร ประกอบด้วย 3 ส่วนสำคัญ คือ ป้ายระบุเขียน ส่วนนามานุกรมเขตข้อมูล และส่วนของข้อมูล ตลอดจนมีการกำหนดหัวเรื่องเพื่อใช้ในการสืบค้น (Directory of Open Access Journals 2015)

2.5.1 วิธีการลงรายการ

การลงรายการบรรณานุกรมของวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี ส่วนใหญ่จะเป็นการลงรายการบรรณานุกรมตามมาตรฐาน MARC (Machine-Readable Cataloging) และ มาตรฐานดับลินคอร์เมทาตา (Dublin Core Metadata) นอกจากนี้บางห้องสมุด จะทำตัวเชื่อมโยง (Link) เว็บไซต์ ไปวางไว้บนหน้าจอสืบค้นของระบบห้องสมุด (Web OPAC) หน้าเว็บไซต์ของห้องสมุด ผู้เขียนบางคนมีเว็บไซต์ส่วนตัวไว้เพื่อเป็นช่องทางในการเผยแพร่สารนิเทศที่สร้างสรรค์ขึ้น แต่ไม่มีการจัดทำดัชนีเพื่อช่วยการสืบค้น การนำมาตรฐานเมทาตา มาช่วยทำรายการเพื่อให้ผู้ใช้สืบค้นผ่านโปรแกรมค้นหาได้ (Open Access Scholarly Information Sourcebook 2009)

2.5.2 มาตรฐานการลงรายการ

- มาร์ก (MARC)

มาตรฐาน มาร์ก MARC ค่าย่อมาจาก Machine-Readable Cataloging เป็นการลงรายการให้เครื่องคอมพิวเตอร์อ่านได้ และตีความข้อมูลที่ลงรายการไว้ในระเบียบ ส่วน Cataloging คือ การลงรายการบรรณานุกรมของทรัพยากรสารสนเทศต่างๆ ประกอบด้วย รายการหลัก รายการเพิ่มต่างๆ หัวเรื่อง และเลขเรียกหนังสือ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการสืบค้น ในรูปแบบที่เครื่องคอมพิวเตอร์สามารถอ่านได้ (สุวินนา ทองสีสุกใส 2543: 3)

เพื่อเป็นการจัดเก็บและค้นคืนรายการได้อย่างสะดวกรวดเร็ว โดยการเพิ่มเขตข้อมูล 856 (Electronic location and access) ใช้บันทึกแหล่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการสืบค้น เป็นการชี้แหล่งข้อมูล และการเข้าถึงผ่านตัวเชื่อมโยง (Link) (คณะทำงานจัดทำคู่มือการลงรายการบรรณานุกรมวารสาร 2555: 85)

008		Date:	110817	DtSt:	c	Dates:	2011
		Dates:	9999	Ctry:	th_	Freq:	f
		Repl:	r	ISSN:	-	SrTp:	p
		Orig:	-	Form:	-	EntW:	-
		Cont:	-	Gpub:	-	Conf:	-
		Alph:	-	S/L:	-	Lang:	eng
		MRec:	-	Srce:	-		
022	-	#a	2229063X				
210	0	#a	RJAS				
245	0	#a	RJAS : #b Rangsit Journal of Arts and Sciences #h [Electronic Journal]				
260	-	#a	Patumthani : #b Rangsit University Research Institute, Rangsit University, #c c2011-				
310	-	#a	Semiannual				
650	-	#a	Arts +x Periodicals				
650	-	#a	Humanities +x Periodicals				
650	-	#a	Social sciences +x Periodicals				
650	-	#a	Science +x Periodicals				
650	-	#a	Technology +x Periodicals				
690	-	#a	วิทยาลัยบริหารธุรกิจและการบัญชี +x วารสารวิจัย				
710	2	#a	Rangsit University. #b Rangsit University Research Institute				
856	7	#u	http://www.rsu.ac.th/rjas/index.php +z Fulltext				
856	7	#u	http://www.rsu.ac.th/rjas/issues.php?j=1 +z Fulltext Vol.1 No.1 January - June 2011				
856	7	#u	http://www.rsu.ac.th/rjas/issues.php?j=2 +z Fulltext Vol.1 No.2 July - December 2011				
856	7	#u	http://www.rsu.ac.th/rjas/issues.php?j=4 +z Fulltext Vol.2 No.1 January - June 2012				
856	7	#u	http://www.rsu.ac.th/rjas/issues.php?j=5 +z Fulltext Vol.2 No.2 July - December 2012				
856	7	#u	http://www.rsu.ac.th/rjas/issues.php?j=6 +z Fulltext Vol.3 No.1 January - June 2013				
856	7	#u	http://www.rsu.ac.th/rjas/issues.php?j=7 +z Fulltext Vol.3 No.2 July - December 2013				
856	7	#u	http://www.rsu.ac.th/rjas/issues.php?j=8 +z Fulltext Vol.4 No.1 January - June 2014				
999	-	#h	KC : LP				

ตัวอย่างการลงรายการวารสารตามมาตรฐาน MARC

- ดับลินคอร์เมทาตา (Dublin Core Metadata)

มาตรฐานเมทาตาที่เป็นที่รู้จัก คือ มาตรฐานดับลินคอร์เมทาตา (Dublin Core Metadata) เป็นมาตรฐานของการลงรายการวัตถุดิจิทัล ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ ที่รู้จักและได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย การจัดทำดับลินคอร์เมทาตานั้น เกิดขึ้นเนื่องจากมีทรัพยากรสารสนเทศมีจำนวนมากบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และเป็นสารสนเทศที่เจ้าของผลงานผลิตขึ้นเองโดยใช้เพียงภาษาเอชทีเอ็มแอล ในการกำหนดรูปแบบการแสดงผลและเชื่อมโยงข้อมูลเท่านั้น ไม่มีโครงสร้างมาตรฐานสำหรับการสืบค้น ระบุเขตข้อมูล ดับลินคอร์เมทาตา กำหนดชุดหน่วยข้อมูลย่อยออกเป็น 15 หน่วย สำหรับใช้พรรณนาทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์เพื่อให้เจ้าของผลงานจัดทำเมทาตาด้วยตนเอง และสามารถสืบค้นร่วมกันกับฐานข้อมูลต่างระบบ ปัจจุบันได้รับการนำไปใช้อย่างแพร่หลาย เป็นพื้นฐานของการประยุกต์ใช้ ในโครงการ หรือห้องสมุดต่าง ๆ หลายแห่ง หน่วยข้อมูลย่อยดับลินคอร์เมทาตา แบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม ดังนี้ (สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ 2558)

หน่วยข้อมูลย่อยที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาของทรัพยากรสารสนเทศ ใช้อธิบายเกี่ยวกับ ชื่อเรื่อง หัวเรื่อง แหล่งที่มา ภาษา ขอบเขต และเรื่องที่เกี่ยวข้อง

- มาตรฐานที่จัดทำขึ้นเอง

นอกจากการทำรายการตามมาตรฐานมาร์ก และดับลินคอร์เมทาตา ยังมีวิธีการเข้าถึงวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี ในรูปแบบเครื่องมือช่วยค้น ในรูปแบบต่างๆ เช่น เครื่องมือที่ใช้ในการเชื่อมโยงไปยังวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี เช่น การจัดทำดัชนีช่วยค้นโดยค้นผ่านโปรแกรมการค้นหา และ Library catalog บน Web OPAC ตลอดจนการจัดรวมตัวเชื่อมโยง ไว้บนเว็บไซต์ของห้องสมุด เรียงตามลำดับ A to Z ของชื่อวารสารวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี และยังมีคลังความรู้ดิจิทัล มก ของสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่ได้รวบรวม จัดเก็บวารสารอิเล็กทรอนิกส์ของสถาบัน เป็นการสงวนรักษา และให้บริการในรูปแบบดิจิทัล เพื่อใช้ในการอ้างอิงทางวิชาการ โดยจัดเก็บและบริการตามมาตรฐานสากล

นอกจากนี้ยังมีโครงการความร่วมมือวารสารออนไลน์ (Cooperative Online Serials Program – CONSER) เป็นความร่วมมือระหว่างหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน (The Library of Congress) OCLC และ Directory of Open Access Journal (DOAJ) เพื่อวางแผนการทำรายการ

วารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี โดยใช้ข้อมูลการลงรายการเดียวกับชื่อวารสารที่แต่ละห้องสมุดทำรายการไว้แล้ว สืบค้นโดยใช้เลขมาตรฐานสำหรับหนังสือของหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน (Library of Congress Control Number - LCCN) เพื่อลดความซ้ำซ้อนในการทำรายการ และสามารถเพิ่มเติมข้อมูลไปยังฐานข้อมูล Directory of Open Access Journal (DOAJ) ได้ทันที (Library of Congress 2010)

2.6 การบริการ

การจัดการในการบริการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในห้องสมุดมหาวิทยาลัย พบว่าคุณลักษณะของวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่สำคัญที่ส่งผลการการใช้บริการของผู้ใช้ คือ ความทันสมัยของสารนิเทศ ตัวอักษรอ่านง่าย การเข้าถึงได้อย่างเสรี มีเนื้อหาครอบคลุมทุกสาขาวิชา รวมถึงการส่งเสริมการให้บริการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้ใช้มีความต้องการให้ประชาสัมพันธ์ผ่านทางเว็บไซต์ห้องสมุด พร้อมให้แนะนำวิธีการสืบค้นไว้ที่หน้าเว็บไซต์ เนื่องจากมีความสะดวก รวดเร็วและสามารถเข้าถึงบริการได้ด้วยตนเอง (ประทุมรัตน์ รัตน์น้อย วสันต์ อดิศักดิ์ และอิมจิต เลิศพงษ์สมบัติ 2552: 55-56)

เหตุผลที่ผู้ใช้บริการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี คือสามารถสืบค้นบทความวารสารได้อย่างรวดเร็ว ประหยัดเวลา ข้อมูลมีความทันสมัย โดยผู้ใช้จะอ่านบทความผ่านคอมพิวเตอร์ และเข้าถึงบริการผ่านเว็บไซต์ของห้องสมุด และใช้โปรแกรมค้นหา

2.6.1 วิธีการให้บริการ

การให้บริการของวารสารอิเล็กทรอนิกส์ ดังนี้

- ให้บริการในฐานข้อมูลออนไลน์ ที่ห้องสมุดบอกรับ มีบทความวารสารรวมหลายชื่อเรื่อง มีตัวเชื่อมโยงไปยังวารสารเฉพาะชื่อเรื่อง เช่น ฐานข้อมูล ScienceDirect และ ProQuest Dissertations & Theses เป็นต้น
- ให้บริการเป็นเว็บไซต์โดยตรง เป็นวารสารที่ให้บริการแบบมีข้อจำกัดบางประการมากกว่าวารสารที่ให้บริการในฐานข้อมูลออนไลน์ เช่น ไม่สามารถเข้าถึงบทความในเล่มปัจจุบัน มีฉบับย้อนหลังให้บริการไม่ครบทุกฉบับ หรือวารสารบางฉบับอาจให้บริการครบทุกฉบับ เนื่องจากเป็นการเข้าถึงได้อย่างเสรีบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย (เดชดนัย จุ้ยชม 2554: 119)

- ผ่านรายการออนไลน์

วารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี เป็นแหล่งข้อมูล เผยแพร่บทความวิชาการที่มีความทันสมัยของวิทยาการสาขาต่าง ๆ การจัดรูปแบบการให้บริการที่สามารถอ่านได้ทางระบบออนไลน์ และสามารถเข้าถึงได้อย่างสะดวก รวดเร็ว ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (กมลวรรณ ประภาศรีสุข เสกสรรค์ ทองคำบรรจง และระวีวรรณ พันธุ์พานิช 2557: 3) นอกจากนี้ยังสามารถเข้าถึงได้ด้วยการผ่านระบบสืบค้นห้องสมุดอัตโนมัติของห้องสมุดอื่นๆ (เยาวลักษณ์ สุวรรณ แชน 2546: 19)

- ผ่านฐานข้อมูลที่จัดทำขึ้นเอง

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์มีการจัดทำฐานข้อมูลเพื่อให้บริการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างคลังความรู้ของมหาวิทยาลัยในรูปดิจิทัล ที่มีมาตรฐานและสามารถเข้าถึงได้โดยง่าย สร้างเครือข่ายการพัฒนาคลังความรู้และการบริการความรู้ เผยแพร่ผลงานสร้างสรรค์ของมหาวิทยาลัยให้ได้รับการอ้างอิง และให้ประชาชนและผู้สนใจได้ใช้ประโยชน์อย่างแพร่หลาย โดยผู้ใช้สามารถสืบค้นฐานข้อมูลที่จัดทำขึ้นมา โดยเฉพาะ สืบค้นจากชื่อเรื่อง ชื่อผู้แต่ง และคำสำคัญ มีการทำรายการบรรณานุกรมของวารสาร และบทความวารสาร มีการทำตัวเชื่อมโยง ตลอดจนสามารถดาวน์โหลดบทความได้ในรูปแบบไฟล์ PDF

- ผ่านระบบสืบค้นของผู้จัดพิมพ์

วารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี ที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยมีให้บริการในส่วนที่มีบนฐานข้อมูลออนไลน์ ผู้จัดพิมพ์ หรือตัวแทนจำหน่ายจะมีการทำเอกสารแนะนำการสืบค้นที่ช่วยตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ โดยเอกสารดังกล่าวถือเป็นสิ่งช่วยประประสัมพันธ์ ส่งเสริมให้ผู้ใช้เข้าใจและเลือกใช้ฐานข้อมูลตามความเหมาะสมกับสาขาวิชาที่ต้องการ (ธนกร พึ่งพาพงศ์ ศุภรชชตรา แสนวา และสมชาย วรรณญาณุไกร 2557: 43)

- ผ่านเว็บเพจที่จัดทำโดยเฉพาะ

รูปแบบการให้บริการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีผ่านเว็บเพจที่จัดทำโดยเฉพาะ เช่น วารสาร Buffalo Bulletin สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จัดทำเป็นเว็บเพจโดยเฉพาะ โดยผู้ใช้สามารถสืบค้นผ่านเมนูค้นหา (Search) สืบค้นได้จาก ชื่อเรื่อง ชื่อผู้แต่ง และคำสำคัญ ผู้ใช้สามารถเข้าถึงวารสารฉบับเต็ม โดยการเข้าถึงผู้ใช้จะได้รับ Username และ Password ในการเข้าถึง ซึ่งไม่เสียค่าใช้จ่ายในการเข้าถึง (Free Subscription Online)

2.6.2 การส่งเสริมการใช้บริการ

- การจัดฝึกอบรม แนะนำการสืบค้น

ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเป็นหน่วยงานสนับสนุนการเรียนการสอนและการค้นคว้าวิจัย นอกจากการที่ทรัพยากรสารสนเทศที่ครอบคลุมทุกสาขาวิชาแล้ว ห้องสมุดควรมีหน้าที่ส่งเสริมการให้บริการโดยการจัดอบรมการและแนะนำการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ เพื่อเป็นการเพิ่มช่องทางในการเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์แก่ผู้ใช้ (ประทีป ชินบดี สัมภาษณ์, 22 มิถุนายน 2558)

- การจัดทำสิ่งพิมพ์แนะนำบริการ

การส่งเสริมการใช้บริการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้ใช้ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจได้แก่ การจัดทำเอกสารประกอบการสอน หรือแนะนำการใช้บริการ เนื่องจากเอกสารมีเนื้อหาชัดเจน เข้าใจง่าย และมีการอธิบายอย่างเป็นลำดับขั้นตอนการเข้าถึง (ธนกร พึ่งพาพงศ์ ศุภรชชตรา แสนวา และ สมชาย วรรณญาณุไกร 2557: 42)

- การจัดกิจกรรม

การส่งเสริมการบริการเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งกลุ่มบรรณารักษ์ เพราะอย่างไรก็ตามบรรณารักษ์ถือเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญเป็นอย่างมากในการส่งเสริมการให้บริการสารสนเทศวิชาการที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี ห้องสมุดควรมีการประชาสัมพันธ์ในเชิงรุกในการให้บริการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีเนื่องจากผู้ใช้ส่วนใหญ่ยังไม่ทราบถึงบริการดังกล่าว ควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้บริการ การพบปะพูดคุยกับผู้ใช้ (อัมพร ขาวบาง อารีย์ ชื่นวัฒนา และ นุชรี ตรีโลจน์วงศ์ 2551: 16)

2.7 ปัญหาการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี

ปัญหาในการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในห้องสมุดมหาวิทยาลัย สามารถสรุปได้เป็น 4 ด้าน ดังนี้

2.7.1 ปัญหาด้านนโยบาย

ปัญหาด้านนโยบายในการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในห้องสมุดมหาวิทยาลัย พบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยไม่มีการกำหนดนโยบายการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในห้องสมุดมหาวิทยาลัยอย่างเป็นลายลักษณ์อักษรและไม่มีกำหนดผู้หน้าที่รับผิดชอบโดยตรง ทำให้เกิดความสับสนในหน้าที่ความรับผิดชอบ (อรรวรรณ เป้า จัตุรัส 2554: 62)

2.7.2 ปัญหาด้านการจัดหา

ในการจัดหารวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีบรรณารักษ์ต้องใช้ทักษะในการจัดหารวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย ครอบคลุมทุกสาขาวิชา อย่างไรก็ตามอาจมีประเด็นปัญหาเช่นเดียวกับการจัดหาสิ่งพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์อื่นๆ ที่มีปัญหา คือ แหล่งวารสารอิเล็กทรอนิกส์จำนวนจำกัด และยังไม่ครอบคลุมทุกสาขาวิชา ส่วนใหญ่เป็นสาขาวิชาทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ทำให้จำเป็นต้องมีการจัดหารวารสารอิเล็กทรอนิกส์จากแหล่งสารนิเทศอิเล็กทรอนิกส์เฉพาะทาง (เยาวลักษณ์ สุวรรณแห 2546: 19-20) ส่วนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยประสบปัญหาเรื่อง แหล่งให้เปล่ามีน้อย โดยเป็นปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (ศิวพร อโนทัยสินทวี 2556: 108)

2.7.3 ปัญหาด้านการทำรายการ

การที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยประสบปัญหาเรื่องไม่มีคู่มือการปฏิบัติงานในการลงรายการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีที่เป็นมาตรฐาน ทำให้ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ทำรายการเพื่อการเข้าถึงวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีโดยเพิ่มเขตข้อมูล (Tag) 856 เพื่อเชื่อมโยงไปยังเว็บเพจของวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี

2.7.4 ปัญหาด้านการบริการ

ห้องสมุดมหาวิทยาลัยให้บริการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีเนื่องจากเป็นทรัพยากรสารนิเทศที่ผู้ใช้สามารถเข้าถึงได้โดยไม่มีข้อจำกัดเรื่องเวลาและสถานที่ แต่ยังคงพบปัญหาเรื่องความไม่สะดวกในการใช้ ความไม่พร้อมของอุปกรณ์ และคุณภาพของเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (อัมพร ขาวบาง อารีย์ ชื่นวัฒนา และนุชรี ตรีโลจน์วงศ์ 2551: 18) ปัญหาด้านเทคโนโลยี ความไม่เสถียรของตัวเชื่อมโยง ทำให้ผู้ใช้ไม่สามารถสืบค้นข้อมูลได้ ตลอดจนทักษะการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตของ

ผู้ใช้ ความไม่คุ้นเคย ไม่ชำนาญ ทำให้ผู้ใช้ไม่พบสารนิเทศที่ต้องการ และไม่กลับมาใช้บริการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี (ประทุมรัตน์ รัตน์น้อย วสันต์ อดิศักดิ์ และอิมจิต เลิศพงษ์สมบัติ 2552: 57)

2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้สำรวจงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในห้องสมุดมหาวิทยาลัย แหล่งข้อมูลต่าง ๆ ทั้งที่เป็นวิทยานิพนธ์ วารสารวิชาการ บทความวิจัย ฐานข้อมูล และเว็บไซต์ พบว่ามีงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นงานวิจัยในประเทศไทยจำนวน 3 เรื่อง และงานวิจัยในต่างประเทศจำนวน 2 เรื่อง ดังนี้

งานวิจัยในประเทศไทย

ศรีไพร โขติจิรวัฒนา (2553) ได้ศึกษาการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ในห้องสมุดมหาวิทยาลัยในด้านงบประมาณ การคัดเลือก วิธีการจัดหา และปัญหาในการจัดหา รวมถึงวิเคราะห์วารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยจัดหาในด้านภาษา ประเภท และสาขาวิชา โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากหัวหน้าห้องสมุด หรือบรรณารักษ์ ผู้รับผิดชอบในการจัดหาวารสารอิเล็กทรอนิกส์ในห้องสมุด จำนวน 87 แห่ง ผลการวิจัยในส่วนที่เกี่ยวข้องพบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่ จำนวน 51 แห่ง ไม่ได้กำหนดนโยบายที่ใช้ในการพิจารณาคัดเลือกวารสารอิเล็กทรอนิกส์ ห้องสมุดจำนวน 85 แห่ง คัดเลือกโดยใช้เกณฑ์การมีเนื้อหาสอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย และห้องสมุดมหาวิทยาลัยประสบปัญหาในด้านการจัดหาอยู่ในระดับมาก โดยปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ตัวแทนจำหน่ายคิดค่าบริการสูง(3.94) และปัญหาที่ห้องสมุดจำนวนมากที่สุด 80 แห่ง ประสบ คือ นอกจาก ThaiLIS แล้ว ห้องสมุดยังไม่มีกรรวมตัวในลักษณะภาคีเพื่อต่อรองกับสำนักพิมพ์ / ตัวแทนจำหน่าย

ศิวพร อโนทัยสินทวี (2556) ได้ศึกษาการจัดการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในห้องสมุดมหาวิทยาลัยในด้านงบประมาณ การคัดเลือก วิธีการจัดหา และปัญหาในการจัดหา รวมถึงวิเคราะห์หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยจัดหาในด้านภาษา ประเภท และสาขาวิชา โดยใช้

แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากหัวหน้าห้องสมุด หรือบรรณารักษ์ ผู้รับผิดชอบในการจัดหาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในห้องสมุด จำนวน 105 แห่ง ผลการวิจัยในส่วนที่เกี่ยวข้องพบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่ จำนวน 40 แห่ง ไม่ได้กำหนดนโยบายที่ใช้ในการพิจารณาคัดเลือกหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ห้องสมุดจำนวน 94 แห่ง คัดเลือกโดยใช้เกณฑ์การมีเนื้อหาสอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย และมีจำนวน 45 แห่ง มีการรวบรวมและจัดทำการเชื่อมโยงของห้องสมุดมหาวิทยาลัย และห้องสมุดมหาวิทยาลัยประสบปัญหาในด้านการจัดหาอยู่ในระดับปานกลาง โดยปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ แหล่งให้เปล่ามีน้อย (3.15) และปัญหาที่ห้องสมุดจำนวนมากที่สุด 87 แห่ง ประสบ คือ แหล่งที่จัดซื้อในต่างประเทศมีจำนวนจำกัด

อัมพร ขาวบาง อารีย์ ชื่นวัฒนา และนุชรี ตรีโลจน์วงศ์ (2551) ได้ศึกษาสภาพการใช้และการไม่ใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์ ความพึงพอใจ และปัญหาในการใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม กับอาจารย์สาขาวิทยาศาสตร์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยมหิดล ผลวิจัยพบว่า อาจารย์ร้อยละ 86.82 ใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่ห้องสมุดจัดให้บริการบนเว็บไซต์ และจากแหล่งอื่นๆ ในขณะที่อาจารย์ร้อยละ 13.18 ไม่ใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์ สำหรับปัญหาในการใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์อยู่ในระดับปานกลาง คือ ไม่สามารถค้นหาบทความฉบับเต็มจากวารสารฉบับย้อนหลังได้ตามความต้องการ ปัญหาการดาวน์โหลดช้าหรือเครือข่ายช้า และปัญหาการเชื่อมต่อจากบ้านไปยังระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ของมหาวิทยาลัย

งานวิจัยในต่างประเทศ

Laakso (2011) ศึกษาพัฒนาการของวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีจากปี ค.ศ. 1993 – 2009 โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในฐานข้อมูล Directory of Open Access Journals (DOAJ) ที่ยังสามารถเข้าถึงได้ก่อนปี ค.ศ. 2010 และสามารถเข้าถึงได้จากโปรแกรมค้นหา (search engine) เช่น Google Scholar เป็นต้น ผลการวิจัยในส่วนที่เกี่ยวข้องพบว่า วารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีส่วนใหญ่สามารถเข้าถึงผ่านรายการออนไลน์ จากโปรแกรมค้นหา (Search Engine)

Tomaszewski (2013) จากการศึกษาการแนะนำการเข้าถึงวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี โอกาสและบริการเฉพาะของบรรณารักษ์ สรรวจพฤติกรรมการณ์เข้าถึงและใช้

ฐานข้อมูล Directory of Open Access Journals (DOAJ) ของชุมชนนักวิชาการ โดยการใช้การส่งคำถามทางอีเมลจำนวน 122 ฉบับ ถึงบรรณาธิการวารสาร แบ่งเป็นบรรณาธิการวารสารทางด้านวิทยาศาสตร์และการแพทย์ จำนวน 100 ฉบับ และบรรณาธิการวารสารด้านศิลปศาสตร์และมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และบริหารธุรกิจ จำนวน 22 ฉบับ ผลการวิจัยในส่วนที่เกี่ยวข้องพบว่าการเข้าถึงและใช้ฐานข้อมูล Directory of Open Access Journals (DOAJ) ของชุมชนนักวิชาการคือ ต้องการให้มีการลงรายการบรรณานุกรม และทำดัชนีช่วยค้นเพื่อสะดวกในการเข้าถึง

จากการศึกษางานวิจัยดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปประเด็นการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยได้ดังนี้

1) นโยบาย

ผลการวิจัยของ ศรีไพร โชติจิรวัดณา (2553) พบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ ไม่ได้กำหนดนโยบายที่ใช้ในการพิจารณาคัดเลือกวารสารอิเล็กทรอนิกส์ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศิวพร อโนทัยสินทวี (2556) ที่ระบุว่าห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ ไม่ได้กำหนดนโยบายที่ใช้ในการพิจารณาคัดเลือกหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

2) การจัดหา

ในเรื่องการจัดหาและเกณฑ์ที่ใช้ในการคัดเลือก ผลการวิจัยของ ศรีไพร โชติจิรวัดณา (2553) พบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ คัดเลือกโดยใช้เกณฑ์การมีเนื้อหาสอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศิวพร อโนทัยสินทวี (2556) ที่ระบุว่า ใช้เกณฑ์การมีเนื้อหาสอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย

3) การทำรายการ

ผลการศึกษาวิจัยของ Tomaszewski , Poulin , and MacDonald (2013) พบว่า การเข้าถึงและใช้ฐานข้อมูล Directory of Open Access Journals (DOAJ) ของชุมชนนักวิชาการคือ ต้องการให้มีการลงรายการบรรณานุกรม และทำดัชนีช่วยค้นเพื่อสะดวกในการเข้าถึง

4) การบริการ

ผลการวิจัยของ ศิวพร อโนทัยสินทวี (2556) พบว่า ผู้ใช้สามารถเข้าถึงบริการได้จากอุปกรณ์ประเภทต่างๆ ได้ จากทุก ที่มีเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ตลอดจนส่งจากอุปกรณ์หนึ่งไปยังอีก อุปกรณ์

หนึ่งได้ และมีการจัดทำารเชื่อมโยงของห้องสมุดมหาวิทยาลัย ในขณะที่ ผลการวิจัยของ Laakso (2011) พบว่า วารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีส่วนใหญ่สามารถเข้าถึงผ่านรายการออนไลน์ จากโปรแกรมค้นหา (Search Engine)

5) ปัญหาด้านการจัดหา

ผลการวิจัยของ ศรีไพร โขติจิรวัฒนา (2553) พบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยประสบปัญหาในด้านการจัดหาอยู่ในระดับมาก โดยปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ตัวแทนจำหน่ายคิดค่าบริการสูง(3.94) และปัญหาที่ห้องสมุดจำนวนมากที่สุด 80 แห่ง ประสบ คือ นอกจาก ThaiLIS แล้ว ห้องสมุดยังไม่มี การรวมตัวในลักษณะภาคีเพื่อต่อรองกับสำนักพิมพ์ / ตัวแทนจำหน่าย ในขณะที่ ผลการวิจัยของ ศิวพร อโนทัยสินทวี (2556) พบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยประสบปัญหาในด้านการจัดหาอยู่ในระดับ ปานกลาง โดยปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ แหล่งให้เปล่ามีน้อย (3.15) และปัญหาที่ห้องสมุดจำนวนมากที่สุด 87 แห่ง ประสบ คือ แหล่งที่จัดซื้อในต่างประเทศมีจำนวนจำกัด

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในห้องสมุดมหาวิทยาลัย โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิธีดำเนินการวิจัยประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

1. การศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง
2. การกำหนดประชากรที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอผลการวิจัย

3.1 การศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องด้วยการศึกษาค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในห้องสมุด จากหนังสือ วารสาร งานวิจัย และฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้งสืบค้นสารสนเทศจากอินเทอร์เน็ต

3.2 การกำหนดประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ห้องสมุดมหาวิทยาลัยที่อยู่ในขอบเขตของการวิจัย คือ ห้องสมุดที่มีการดำเนินการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี จากการสำรวจเบื้องต้น โดยสืบค้นข้อมูลทางเว็บไซต์ของห้องสมุดมหาวิทยาลัยแต่ละแห่ง และตรวจสอบข้อมูลอีกครั้งด้วยการสอบถามทางโทรศัพท์ ในเดือนกันยายน 2556 และทำการสำรวจอีกครั้งในเดือนมีนาคม 2557 พบว่าห้องสมุดมหาวิทยาลัยทั้งของรัฐและเอกชนที่มีการดำเนินการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี จำนวนทั้งสิ้น 107 แห่ง ประกอบด้วย ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ (ห้องสมุดมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ และ

ห้องสมุดมหาวิทยาลัยในสังกัดของรัฐเดิม) จำนวน 28 แห่ง มหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 40 แห่ง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล จำนวน 9 แห่ง และมหาวิทยาลัยเอกชน จำนวน 30 แห่ง (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย จำแนกตามประเภทของห้องสมุดมหาวิทยาลัย

ลำดับที่	ชื่อห้องสมุด	จำนวน (แห่ง)
	มหาวิทยาลัยของรัฐ/ในกำกับของรัฐ	28
1.	ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	
2.	สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	
3.	สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยทักษิณ	
4.	สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี	
5.	สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	
6.	ศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี	
7.	สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา	
8.	ศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา	
9.	หอสมุดและคลังความรู้ มหาวิทยาลัยมหิดล	
10.	ศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง	
11.	ศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์	
12.	สำนักหอสมุดกลาง สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง	
13.	สำนักหอสมุดและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย	
14.	สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	
15.	สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น	
16.	สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	
17.	สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยนครพนม	
18.	สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์	
19.	สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยนเรศวร	
20.	สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	
21.	สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยแม่โจ้	
22.	สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรามคำแหง	
23.	สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	

ตารางที่ 1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย จำแนกตามประเภทของห้องสมุดมหาวิทยาลัย (ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อห้องสมุด	จำนวน (แห่ง)
24.	สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศิลปากร	
25.	สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	
26.	สำนักบรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช	
27.	สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี	
28.	สำนักบรรณสารสนเทศการพัฒนาศาสนสถานบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์	
	มหาวิทยาลัยราชภัฏ	40
29.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี	
30.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์	
31.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร	
32.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม	
33.	สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ	
34.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่	
35.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่	
36.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี	
37.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี	
38.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม	
39.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา	
40.	หอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช	
41.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์	
42.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา	
43.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์	
44.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร	
45.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา	
46.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม	
47.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี	
48.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์	

ตารางที่ 1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย จำแนกตามประเภทของห้องสมุดมหาวิทยาลัย (ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อห้องสมุด	จำนวน (แห่ง)
49.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต	
50.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม	
51.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา	
52.	ศูนย์วิทยบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด	
53.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์	
54.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี	
55.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง	
56.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย	
57.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์	
58.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ	
59.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร	
60.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา	
61.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต	
62.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา	
63.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี	
64.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์	
65.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง	
66.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี	
67.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์	
68.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี	

ตารางที่ 1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย จำแนกตามประเภทของห้องสมุดมหาวิทยาลัย (ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อห้องสมุด	จำนวน (แห่ง)
	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล	9
69.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ	
70.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก	
71.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี	
72.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร	
73.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์	
74.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา	
75.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย	
76.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ	
77.	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน	
	มหาวิทยาลัยเอกชน	30
78.	สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยกรุงเทพ	
79.	ฝ่ายวิทยบริการ (ห้องสมุด) มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น	
80.	สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกริก	
81.	สำนักบรรณสาร มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต	
82.	ศูนย์วิทยบริการและหอสมุด มหาวิทยาลัยคริสเตียน	
83.	สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา	
84.	สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยชินวัตร	
85.	สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร	
86.	สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยธนบุรี	
87.	ศูนย์สนเทศและหอสมุด มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต	
88.	สำนักหอสมุดและสารสนเทศ มหาวิทยาลัยออร์ทองเทพ	
89.	ศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยออร์ทองเทพ-เชียงใหม่	
90.	สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยปทุมธานี	

ตารางที่ 1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย จำแนกตามประเภทของห้องสมุดมหาวิทยาลัย (ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อห้องสมุด	จำนวน (แห่ง)
91.	สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยพายัพ	
92.	สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยพิษณุโลก	
93.	สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น	
94.	สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยรังสิต	
95.	หอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต	
96.	สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยราชธานี	
97.	สำนักบรรณสารและสารสนเทศ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล	
98.	หอสมุด มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น	
99.	สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยศรีปทุม	
100.	สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยสยาม	
101.	สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย	
102.	ศูนย์บรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ	
103.	สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่	
104.	สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา	
105.	สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย	
106.	สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ	
107.	สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์	
รวม		107

3.3 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามส่งถึงผู้รับผิดชอบในการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในห้องสมุดมหาวิทยาลัย ประกอบด้วยคำถามแบบปลายปิดและปลายเปิด เนื้อหาของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามและห้องสมุด ได้แก่ ชื่อห้องสมุด ตำแหน่ง และฝ่าย/แผนกที่สังกัด ลักษณะคำถามเป็นคำถามปลายเปิด

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในห้องสมุดมหาวิทยาลัย ในด้านนโยบาย การจัดหา การทำรายการ และการบริการ จำนวน 12 ข้อ ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. นโยบาย ประกอบด้วยคำถาม 2 ข้อ เพื่อศึกษาการกำหนดนโยบายในการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในห้องสมุดมหาวิทยาลัย ลักษณะคำถามเป็นแบบกำหนดให้ตอบ และคำถามปลายเปิด

2. การจัดหา ประกอบด้วยคำถาม 4 ข้อ ประกอบด้วยคำถามปลายปิดแบบเลือกได้หลายคำตอบ และคำถามปลายเปิด เพื่อศึกษาเกี่ยวกับผู้รับผิดชอบในการคัดเลือกการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในห้องสมุดมหาวิทยาลัย เกณฑ์ในการคัดเลือก คู่มือ/แหล่งที่ใช้ในการคัดเลือก และแหล่งที่จัดหา

3. การทำรายการ ประกอบด้วยคำถาม 3 ข้อ ประกอบด้วยคำถามปลายปิดแบบเลือกได้หลายคำตอบ คำถามปลายปิดเป็นแบบกำหนดให้ตอบ และคำถามปลายเปิด เพื่อศึกษาการลงรายการ วิธีการลงรายการ และมาตรฐานการลงรายการ

4. การบริการ ประกอบด้วยคำถาม 3 ข้อ ประกอบด้วยคำถามปลายปิดแบบเลือกได้หลายคำตอบ คำถามปลายปิดเป็นแบบกำหนดให้ตอบ และคำถามปลายเปิด เพื่อศึกษาวิธีการให้บริการ การส่งเสริมการให้บริการ และความถี่ที่ห้องสมุดใช้ในการปรับปรุงตัวเชื่อมโยง

ตอนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับปัญหาในการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในห้องสมุดมหาวิทยาลัย และข้อเสนอแนะ แบ่งเป็นคำถาม 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับปัญหาในการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในห้องสมุดมหาวิทยาลัย โดยผู้วิจัยได้จำแนกปัญหาออกเป็น 4 ด้าน ด้านนโยบาย ด้านการจัดหา ด้านการทำรายการ และด้านการบริการ ลักษณะของคำถามของปัญหาเป็นแบบมาตราประมาณค่า โดยกำหนดระดับปัญหาออกเป็น 5 ระดับ คือ

- 5 หมายถึง ประสบปัญหาในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง ประสบปัญหาในระดับมาก
- 3 หมายถึง ประสบปัญหาในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง ประสบปัญหาในระดับน้อย
- 1 หมายถึง ประสบปัญหาในระดับน้อยที่สุด

ส่วนที่ 2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาในการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในห้องสมุดมหาวิทยาลัย จำแนกเป็น 5 ด้าน ด้านนโยบาย ด้านการจัดหา ด้านการทำรายการ ด้านการบริการ และด้านอื่น ๆ ลักษณะของคำถามเป็นแบบปลายเปิด

3.4 ทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การทดสอบเครื่องมือในการวิจัย ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดสอบกับหัวหน้าห้องสมุดคณะ หรือผู้รับผิดชอบในการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีของห้องสมุดคณะ จำนวน 5 แห่ง แห่งละ 1 คน ได้แก่

- 1) ห้องสมุดวิทยาลัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุข จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- 2) ห้องสมุดสัญญา ธรรมศักดิ์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- 3) หอสมุดป๋วย อึ๊งภากรณ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- 4) งานสารสนเทศและห้องสมุดสตางค์ มงคลสุข คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
- 5) ห้องสมุดคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

จากการทดสอบแบบถาม ผู้วิจัยได้รับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการอธิบายศัพท์คำว่า “วารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี” ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ดังนี้

อธิบายศัพท์

จากเดิม วารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี หมายถึง วารสารวิชาการที่ผู้จัดพิมพ์จะเป็นผู้นำบทความที่ผู้เขียนส่งมาไปจัดทำเป็นสารนิเทศวิชาการแบบเปิด โดยที่เจ้าของบทความ หรือองค์กรต้นสังกัดสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดพิมพ์ให้แก่ผู้จัดพิมพ์

ปรับเป็น วารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี หมายถึง วารสารวิชาการที่ผู้จัดพิมพ์จะเป็นผู้นำบทความที่ผู้เขียนส่งมาไปจัดทำเป็นสารนิเทศวิชาการแบบเปิด โดยที่เจ้าของบทความ หรือองค์กรต้นสังกัดสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดพิมพ์ให้แก่ผู้จัดพิมพ์ หรือแหล่งสารนิเทศที่ไม่แสวงหาผลกำไรเป็นผู้จัดทำวารสารโดยการอนุญาตให้เข้าถึงบทความได้อย่างเสรีผ่านทางสัญญาอนุญาต (Creative Commons)

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการส่งแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้ว (ภาคผนวก ข) พร้อมด้วยสำเนาหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยให้กับผู้อำนวยการห้องสมุดมหาวิทยาลัย จำนวน 107 แห่ง ทางไปรษณีย์ ในวันที่ 6 มีนาคม 2557 โดยกำหนดวันส่งแบบสอบถามคืนภายในวันที่ 20 มีนาคม 2557 ปรากฏว่า เมื่อครบกำหนดได้รับแบบสอบถามคืน จำนวน 50 ชุด คิดเป็นร้อยละ 46.73 ของแบบสอบถามทั้งหมดที่ส่งไป จึงได้ดำเนินการติดตามทวงถามผ่านทางโทรศัพท์ พร้อมทั้งได้ส่งแบบสอบถามไปอีกครั้งทางไปรษณีย์ โดยกำหนดวันส่งคืนแบบสอบถามครั้งที่ 2 ในวันที่ 31 มีนาคม 2557 เมื่อครบกำหนดได้รับแบบสอบถามคืนจำนวน 30 ชุด รวมทั้ง 2 ครั้ง ปรากฏว่าได้รับแบบสอบถามคืนจำนวนทั้งสิ้น 80 ชุด แต่พบว่าได้รับคืนแบบสอบถามที่ตอบคำถามเฉพาะตอนที่ 1 เท่านั้นมา 1 ชุด ซึ่งไม่สามารถนำมาวิเคราะห์ผลได้ ทำให้เหลือแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งสิ้น 79 ชุด คิดเป็นร้อยละ 73.83 ของแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด จำแนกเป็นแบบสอบถามจาก ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ จำนวน 21 แห่ง (ร้อยละ 75) ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 32 แห่ง (ร้อยละ 80) ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล จำนวน 7 แห่ง (ร้อยละ 77.77) และห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชน จำนวน 19 แห่ง (ร้อยละ 63.33) (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 จำนวนแบบสอบถามที่ส่งและได้รับคืน จำแนกตามประเภทของห้องสมุดมหาวิทยาลัย

ห้องสมุดมหาวิทยาลัย	จำนวนแบบสอบถามที่ส่ง	จำนวนแบบสอบถามได้รับคืน	ร้อยละ
ห้องสมุดมหาวิทยาลัยรัฐ/ในกำกับ ของรัฐ	28	21	75
ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏ	40	32	80
ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชมงคล	9	7	77.77
ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชน	30	19	63.33
รวม	107	79	73.83

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามทั้งหมดมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation-S.D.) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติด้านสังคมศาสตร์สำหรับวินโดวส์ (Statistical Package for the Social Science for Windows -SPSS) ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ ตำแหน่ง ฝ่าย/งานที่สังกัด ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าเฉลี่ยร้อยละ ทั้งนี้ข้อมูลเกี่ยวกับฝ่าย/งานที่สังกัดของผู้รับผิดชอบในการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากแบบสอบถามมาจัดกลุ่ม ได้แก่ งานเทคนิค งานวารสาร งานบริการ และสำนักงานผู้อำนวยการ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในห้องสมุดมหาวิทยาลัย ในด้านนโยบาย การจัดหา การทำรายการ และการบริการ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาในการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในห้องสมุดมหาวิทยาลัย ในด้านนโยบาย การจัดหา การทำรายการ การบริการ และข้อเสนอแนะ โดยผู้วิจัยได้แยกวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับปัญหาในการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในห้องสมุดมหาวิทยาลัย ในด้านนโยบาย การจัดหา การทำรายการ และการบริการ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยกำหนดระดับปัญหาออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

5	หมายถึง ประสบปัญหาในระดับมากที่สุด (มส)
4	หมายถึง ประสบปัญหาในระดับมาก (ม)
3	หมายถึง ประสบปัญหาในระดับปานกลาง (ป)
2	หมายถึง ประสบปัญหาในระดับน้อย (น)
1	หมายถึง ประสบปัญหาในระดับน้อยที่สุด (นส)

กำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยที่กำหนดไว้ ดังนี้

4.51 – 5.00	หมายถึง เป็นปัญหามากที่สุด (มส)
3.51 - 4.50	หมายถึง เป็นปัญหามาก (ม)
2.51 – 3.50	หมายถึง เป็นปัญหาปานกลาง (ป)
2.50 – 1.51	หมายถึง เป็นปัญหาน้อย (น)
1.00 – 1.50	หมายถึง เป็นปัญหาน้อยที่สุด (นส)

สำหรับผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบว่าไม่ประสบปัญหา ผู้วิจัยไม่นำข้อมูลมาคำนวณหาค่าเฉลี่ย และแปลผลสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

N	หมายถึง จำนวนประชากร
f	หมายถึง จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามในแต่ละข้อ
\bar{X}	หมายถึง ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	หมายถึง ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ส่วนที่ 2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในห้องสมุดมหาวิทยาลัย ในด้านนโยบาย ด้านการจัดหา ด้านการทำรายการ ด้านการบริการ และด้านอื่น ๆ จากคำถามปลายเปิด ใช้การวิเคราะห์โดยจัดกลุ่มคำตอบที่ได้เป็นด้านต่าง ๆ แล้วนำเสนอตามความถี่ของคำตอบ

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้มีการจำแนกกลุ่มห้องสมุดมหาวิทยาลัยออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ

กลุ่มที่ 2 ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล

กลุ่มที่ 3 ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชน

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการคำนวณหาค่าทางสถิติ และสรุปความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามแล้ว ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลที่ได้ในรูปแบบการบรรยายพร้อมตารางประกอบ ดังรายละเอียดผลการวิเคราะห์ข้อมูลในบทที่ 4 ส่วนการสรุปการวิจัยและอภิปรายผล พร้อมทั้งข้อเสนอแนะ นำเสนอในบทที่ 5

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเรื่องการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในห้องสมุดมหาวิทยาลัย ผู้วิจัยนำเสนอผลการ วิเคราะห์ข้อมูลเป็นตารางประกอบคำบรรยาย โดยแบ่งเนื้อหา ออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม (ตารางที่ 3)

ตอนที่ 2 การจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในห้องสมุด

มหาวิทยาลัยในด้านนโยบาย การจัดหา การทำรายการ และการบริการ ได้แก่

- 1) การกำหนดนโยบายที่ใช้ในการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในห้องสมุดมหาวิทยาลัย (ตารางที่ 4-5)
- 2) การจัดหาวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในห้องสมุดมหาวิทยาลัย (ตารางที่ 6 - 8)
- 3) แหล่งที่จัดหาวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในห้องสมุดมหาวิทยาลัย (ตารางที่ 9)
- 4) การทำรายการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในห้องสมุดมหาวิทยาลัย (ตารางที่ 10 - 12)
- 5) วิธีการให้บริการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในห้องสมุดมหาวิทยาลัย (ตารางที่ 13 - 15)

ตอนที่ 3 ปัญหาในการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในห้องสมุดมหาวิทยาลัย และข้อเสนอแนะ (ตารางที่ 16-19)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏดังนี้

4.1 ตอนที่ 1 ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 1 เป็นการนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถามที่รับผิดชอบงาน การจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในห้องสมุดมหาวิทยาลัย (ตารางที่ 3) โดยรวม พบว่า ห้องสมุดจำนวนมากที่สุด 37 แห่ง (ร้อยละ 46.84) มีบรรณารักษ์ฝ่าย/งานเป็นผู้ตอบ แบบสอบถาม โดยส่วนใหญ่เป็นบรรณารักษ์ฝ่าย/งานวารสาร จำนวน 20 แห่ง (ร้อยละ 54.05) รองลงมาจำนวน 21 แห่ง (ร้อยละ 26.58) มีหัวหน้าฝ่าย/งานเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม โดยเป็น หัวหน้าฝ่าย/งานบริการ จำนวน 9 แห่ง (ร้อยละ 42.86) และห้องสมุดจำนวนน้อยที่สุด 6 แห่ง (ร้อย ละ 7.59) มีรองผู้อำนวยการเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม

เมื่อพิจารณาตามประเภทของห้องสมุด พบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐจำนวนมากที่สุด 9 แห่ง (ร้อยละ 42.86) มีบรรณารักษ์ฝ่าย/งานเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม โดยเป็นบรรณารักษ์ฝ่าย/งาน วารสาร จำนวนมากที่สุด 5 แห่ง (ร้อยละ 55.55) รองลงมาจำนวน 8 แห่ง (ร้อยละ 38.10) มีหัวหน้า ฝ่าย/งานเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม โดยเป็นหัวหน้าฝ่าย/งานเทคนิค และวารสาร จำนวน 3 แห่ง (ร้อย ละ 37.50) เท่ากัน เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม และห้องสมุดจำนวนน้อยที่สุด 1 แห่ง (ร้อยละ 4.76) มี รองผู้อำนวยการเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม

สำหรับห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลจำนวนมากที่สุด 21 แห่ง (ร้อยละ 58.85) มีบรรณารักษ์ฝ่าย/งานเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม โดยเป็นบรรณารักษ์ฝ่าย/ งานวารสาร จำนวนมากที่สุด 10 แห่ง (ร้อยละ 47.62) รองลงมาจำนวน 10 แห่ง (ร้อยละ 25.64) มี หัวหน้าฝ่าย/งาน เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม โดยเป็นหัวหน้าฝ่าย/งานบริการจำนวนมากที่สุด 5 แห่ง (ร้อยละ 50.00) เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม และห้องสมุดจำนวนน้อยที่สุด 4 แห่ง (ร้อยละ 10.26) เท่ากัน มีผู้อำนวยการ/หัวหน้าห้องสมุด และรองผู้อำนวยการเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชนจำนวนมากที่สุด 8 แห่ง (ร้อยละ 42.11) มีผู้อำนวยการ/ หัวหน้าห้องสมุดเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม รองลงมาจำนวนใกล้เคียงกัน 7 แห่ง (ร้อยละ 36.84) มี บรรณารักษ์ฝ่าย/งานเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม โดยเป็นบรรณารักษ์ฝ่าย/งานวารสารจำนวนมากที่สุด 5 แห่ง (ร้อยละ 71.43) และห้องสมุดจำนวนน้อยที่สุด 1 แห่ง (ร้อยละ 5.26) มีรองผู้อำนวยการเป็น ผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 3 ตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามประเภทของห้องสมุดมหาวิทยาลัย

ตำแหน่ง	ห้องสมุดมหาวิทยาลัย						รวม (N=79)	
	รัฐ (N=21)		ราชภัฏและ เทคโนโลยีราชมงคล (N=39)		เอกชน (N=19)			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ผู้อำนวยการ/หัวหน้าห้อง สมุด	3	14.29	4	10.26	8	42.11	15	18.99
รองผู้อำนวยการ	1	4.76	4	10.26	1	5.26	6	7.59
หัวหน้าฝ่าย/งาน	8	38.10	10	25.64	3	15.79	21	26.58
เทคนิค	3	37.50	-	-	-	-	3	14.29
บริการ	1	12.50	5	50.00	3	100.00	9	42.86
วารสาร	3	37.50	2	20.00	-	-	5	23.81
ห้องสมุด	1	12.50	2	20.00	-	-	3	14.29
สำนักงานผู้อำนวยการ	-	-	1	10.00	-	-	1	4.76
บรรณารักษ์ฝ่าย/งาน	9	42.86	21	58.85	7	36.84	37	46.84
เทคนิค	2	22.22	7	33.33	1	14.29	10	27.03
บริการ	2	22.22	4	19.05	1	14.29	7	18.92
วารสาร	5	55.55	10	47.62	5	71.43	20	54.05

4.2 ตอนที่ 2 การจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในห้องสมุดมหาวิทยาลัย ในด้านนโยบาย การจัดหา การทำรายการ และการบริการ

ตอนที่ 2 เป็นการนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในห้องสมุดมหาวิทยาลัยในด้านนโยบาย การจัดหา การทำรายการ และการบริการ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.2.1 การกำหนดนโยบายที่ใช้ในการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในห้องสมุดมหาวิทยาลัย

จากการศึกษาการกำหนดนโยบายที่ใช้ในการจัดหาวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในห้องสมุดมหาวิทยาลัย (ตารางที่ 4) โดยรวม พบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่ จำนวน 45 แห่ง (ร้อยละ 56.96) ไม่ได้กำหนดนโยบายใช้ในการจัดหาวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี

ในห้องสมุดมหาวิทยาลัย ในขณะที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยจำนวน 34 แห่ง (ร้อยละ 43.04) กำหนดนโยบาย

เมื่อพิจารณาพบว่าห้องสมุดมหาวิทยาลัยที่ตอบว่า กำหนดนโยบายที่ใช้ในการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในห้องสมุดมหาวิทยาลัยมีจำนวน 34 แห่ง (ร้อยละ 43.04) จำแนกเป็นห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ จำนวน 11 แห่ง (ร้อยละ 52.38) ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล จำนวน 15 แห่ง (ร้อยละ 38.46) และห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชน จำนวน 8 แห่ง (ร้อยละ 42.11)

ห้องสมุดมหาวิทยาลัยที่ตอบว่า กำหนดนโยบายที่ใช้ในการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในห้องสมุดมหาวิทยาลัยเป็นลายลักษณ์อักษร มีจำนวน 8 แห่ง (ร้อยละ 23.53) จำแนกเป็นห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ จำนวน 1 แห่ง (ร้อยละ 9.09) ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล จำนวน 2 แห่ง (ร้อยละ 13.33) และห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชน จำนวน 5 แห่ง (ร้อยละ 62.50)

ส่วนห้องสมุดมหาวิทยาลัยที่ตอบว่า กำหนดนโยบายที่ใช้ในการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในห้องสมุดมหาวิทยาลัยไม่เป็นลายลักษณ์อักษร มีจำนวน 26 แห่ง (ร้อยละ 76.47) จำแนกเป็นห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ จำนวน 10 แห่ง (ร้อยละ 90.91) ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล จำนวน 13 แห่ง (ร้อยละ 86.67) และห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชน จำนวน 3 แห่ง (ร้อยละ 37.60)

ในขณะที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยที่ตอบว่า ไม่ได้กำหนดนโยบาย มีจำนวน 45 แห่ง (ร้อยละ 56.96) จำแนกเป็นห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐจำนวน 10 แห่ง (ร้อยละ 47.62) มหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลจำนวน 24 แห่ง (ร้อยละ 61.54) และมหาวิทยาลัยเอกชน จำนวน 11 แห่ง (ร้อยละ 57.89) โดยมีห้องสมุดมหาวิทยาลัยระบุเหตุผลประกอบจำนวน 20 แห่ง คือ ยังไม่มีนโยบายเกี่ยวกับการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี (8 แห่ง) ผู้ใช้บริการสามารถเข้าถึงวารสารอิเล็กทรอนิกส์ได้เอง (4 แห่ง) ใช้นโยบายร่วมกับการจัดหาฐานข้อมูลออนไลน์ (3 แห่ง) สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) จัดหาฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์ให้บริการอยู่แล้ว (3 แห่ง) และอยู่ระหว่างดำเนินการ/ศึกษาข้อมูล (2 แห่ง)

ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐส่วนใหญ่ จำนวน 10 แห่ง (ร้อยละ 47.62) ไม่ได้กำหนดนโยบายการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในห้องสมุดมหาวิทยาลัย ในขณะที่ห้องสมุดจำนวน 11 แห่ง (ร้อยละ 52.38) กำหนดนโยบาย

ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐที่ตอบว่า มีการกำหนดนโยบายการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในห้องสมุดมหาวิทยาลัย ส่วนใหญ่ กำหนดนโยบายแบบไม่เป็นลายลักษณ์อักษร จำนวน 10 แห่ง (ร้อยละ 90.91) ในขณะที่ห้องสมุดจำนวน 1 แห่ง (ร้อยละ 9.09) กำหนดนโยบายแบบเป็นลายลักษณ์อักษร

สำหรับห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลส่วนใหญ่ จำนวน 24 แห่ง (ร้อยละ 61.54) ไม่ได้กำหนดนโยบายการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในห้องสมุดมหาวิทยาลัย ในขณะที่ห้องสมุดจำนวน 15 แห่ง (ร้อยละ 38.46) กำหนดนโยบาย

ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลที่ตอบว่า มีการกำหนดนโยบายการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในห้องสมุดมหาวิทยาลัย ส่วนใหญ่กำหนดนโยบายแบบไม่เป็นลายลักษณ์อักษร จำนวน 13 แห่ง (ร้อยละ 86.67) ในขณะที่ห้องสมุดจำนวน 2 แห่ง (ร้อยละ 13.33) กำหนดนโยบายแบบเป็นลายลักษณ์อักษร

ส่วนห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชนส่วนใหญ่ จำนวน 11 แห่ง (ร้อยละ 57.89) ไม่ได้กำหนดนโยบายการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในห้องสมุดมหาวิทยาลัย ในขณะที่ห้องสมุดจำนวน 8 แห่ง (ร้อยละ 42.11) กำหนดนโยบาย

ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชนที่ตอบว่า มีการกำหนดนโยบายการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในห้องสมุดมหาวิทยาลัย ส่วนใหญ่กำหนดนโยบายแบบเป็นลายลักษณ์อักษร จำนวน 5 แห่ง (ร้อยละ 62.50) ในขณะที่ห้องสมุด 3 แห่ง (ร้อยละ 37.50) กำหนดนโยบายแบบไม่เป็นลายลักษณ์อักษร

ตารางที่ 4 การกำหนดนโยบายที่ใช้ในการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี
ในห้องสมุดมหาวิทยาลัย จำแนกตามประเภทของห้องสมุดมหาวิทยาลัย

นโยบาย	ห้องสมุดมหาวิทยาลัย						รวม (N=79)	
	รัฐ (N=21)		ราชภัฏและ เทคโนโลยีราชมงคล (N=39)		เอกชน (N=19)		จำนวน	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
กำหนดนโยบาย	11	52.38	15	38.46	8	42.11	34	43.04
เป็นลายลักษณ์อักษร	1	9.09	2	13.33	5	62.50	8	23.53
ไม่เป็นลายลักษณ์ อักษร	10	90.91	13	86.67	3	37.50	26	76.47
ไม่ได้กำหนดนโยบาย	10	47.62	24	61.54	11	57.89	45	56.96

4.2.2 นโยบายที่กำหนด ในการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี

นโยบายที่กำหนดในการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในห้องสมุดมหาวิทยาลัย เป็นนโยบายในด้านการจัดหา ด้านการทำรายการ ด้านการบริการ และอื่น ๆ ผลการวิจัย มีดังนี้

4.2.2.1 การกำหนดนโยบาย

จากผลการศึกษานโยบายที่กำหนดในการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในห้องสมุดมหาวิทยาลัย (ตารางที่ 5) โดยรวม พบว่า ห้องสมุดจำนวนมากที่สุด 27 แห่ง (ร้อยละ 79.41) กำหนดนโยบายด้านการจัดหา รองลงมาจำนวน 20 แห่ง (ร้อยละ 58.82) กำหนดนโยบายด้านการบริการ และห้องสมุดจำนวนน้อยที่สุด 10 แห่ง (ร้อยละ 29.41) กำหนดนโยบายด้านการทำรายการ นอกจากนี้ มีห้องสมุดจำนวน 3 แห่ง (ร้อยละ 8.82) ระบุนโยบายอื่นๆ คือ มีการจัดเก็บสำรองข้อมูล (Backup) (1 แห่ง) และไม่ระบุข้อความ (2 แห่ง)

เมื่อพิจารณาตามประเภทของห้องสมุด พบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐจำนวนมากที่สุด 10 แห่ง (ร้อยละ 90.90) กำหนดนโยบายด้านการจัดหา รองลงมาจำนวน 7 แห่ง (ร้อยละ 63.63) กำหนดนโยบายด้านการบริการ

สำหรับห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลจำนวนมากที่สุด 9 แห่ง (ร้อยละ 60.60) เท่ากัน มีการกำหนดนโยบายด้านการจัดหา และนโยบายด้านการบริการ และห้องสมุดจำนวน 5 แห่ง (ร้อยละ 33.33) มีการกำหนดนโยบายด้านการทำรายการ

ส่วนห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชนจำนวนมากที่สุด 8 แห่ง (ร้อยละ 100.00) มีการกำหนดนโยบายด้านการจัดหา รองลงมาจำนวน 4 แห่ง (ร้อยละ 50.00) กำหนดนโยบายด้านการบริการ และห้องสมุดจำนวนน้อยที่สุด 2 แห่ง (ร้อยละ 25.00) กำหนดนโยบายด้านการทำรายการ นอกจากนี้มีห้องสมุดจำนวน 2 แห่ง (ร้อยละ 25.00) แต่ไม่ระบุข้อความ

ตารางที่ 5 นโยบายที่กำหนดในการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในห้องสมุดมหาวิทยาลัย

นโยบาย	ห้องสมุดมหาวิทยาลัย						รวม (N=34)	
	รัฐ (N=11)		ราชภัฏและเทคโนโลยีราชมงคล (N=15)		เอกชน (N=8)		จำนวน	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
ด้านการจัดหา	10	90.90	9	60.00	8	100.00	27	79.41
ด้านการทำรายการ	3	27.27	5	33.33	2	25.00	10	29.41
ด้านการบริการ	7	63.63	9	60.00	4	50.00	20	58.82
อื่น ๆ	1	9.09	-	-	2	25.00	3	8.82

* ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

ห้องสมุดมหาวิทยาลัยจำนวน 21 แห่ง ระบุข้อความนโยบายดังนี้

นโยบายด้านการจัดหา (12 แห่ง)

- พิจารณาจากงบประมาณการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ (6 แห่ง) (ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ 3 แห่ง ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล 1 แห่ง ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชน 2 แห่ง)
- มีเนื้อหาครอบคลุมการเรียนการสอน และการวิจัยของมหาวิทยาลัย (3 แห่ง) (ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ 1 แห่ง ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล 1 แห่ง ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชน 1 แห่ง)

3. พิจารณาจากการเสนอแนะรายชื่อวารสารอิเล็กทรอนิกส์ของคณะ/หน่วยงานของมหาวิทยาลัย (1 แห่ง) (ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ 1 แห่ง)
4. สอดคล้องกับพันธกิจของมหาวิทยาลัย (1 แห่ง) (ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล 1 แห่ง)
5. ผ่านการคัดสรรจากคณะกรรมการมหาวิทยาลัย (1 แห่ง) (ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล 1 แห่ง)

นโยบายด้านการทำรายการ (2 แห่ง)

1. กำหนด Tag 856 เพิ่มเติมในรายการบรรณานุกรมวารสารบน Web OPAC (1 แห่ง) (ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ 1 แห่ง)
2. ใช้มาตรฐานเมทาตาทาในการทำรายการ (1 แห่ง) (ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล 1 แห่ง)

นโยบายด้านการบริการ (6 แห่ง)

1. ให้บริการผ่านเว็บไซต์ของห้องสมุด (4 แห่ง) (ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ 2 แห่ง ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล 2 แห่ง)
2. ให้บริการผ่านภาคีเครือข่ายห้องสมุด (1 แห่ง) (ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชน 1 แห่ง)
3. ให้บริการเฉพาะบุคลากรภายในมหาวิทยาลัย (1 แห่ง) (ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชน 1 แห่ง)

นโยบายด้านอื่นๆ (1 แห่ง)

1. มีการจัดเก็บสำรองข้อมูล (Backup) (1 แห่ง) (ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ 1 แห่ง)

4.2.2.2 ผู้รับผิดชอบในการคัดเลือกวารสาร

จากการศึกษาผู้รับผิดชอบในการคัดเลือกวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี (ตารางที่ 6) โดยรวม พบว่าห้องสมุดจำนวนมากที่สุด 50 แห่ง (ร้อยละ 63.29) มีผู้อำนวยการเป็นผู้คัดเลือก รองลงมาจำนวนใกล้เคียงกัน 49 แห่ง (ร้อยละ 62.03) มีบรรณารักษ์ฝ่าย/งานเป็นผู้คัดเลือก และจำนวนน้อยที่สุด 2 แห่ง (ร้อยละ 5.13) มีคณะกรรมการห้องสมุดเป็นผู้คัดเลือก

นอกจากนี้ มีห้องสมุดจำนวน 8 แห่ง (ร้อยละ 10.13) ระบุผู้รับผิดชอบในการคัดเลือกอื่น ๆ ได้แก่ นักศึกษา/ผู้ใช้บริการเป็นผู้คัดเลือก (3 แห่ง) อธิการบดีเป็นผู้คัดเลือก (1 แห่ง) คณะกรรมการบริหารมหาวิทยาลัยเป็นผู้คัดเลือก (1 แห่ง) รองผู้อำนวยการเป็นผู้คัดเลือก (1 แห่ง) คณบดีเป็นผู้คัดเลือก (1 แห่ง) และไม่ระบุผู้คัดเลือก (1 แห่ง)

เมื่อพิจารณาตามประเภทของห้องสมุด พบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐจำนวนมากที่สุด 15 แห่ง (ร้อยละ 71.43) มีบรรณารักษ์ฝ่าย/งานเป็นผู้คัดเลือก รองลงมาจำนวน 12 แห่ง (ร้อยละ 57.14) มีผู้อำนวยการเป็นผู้คัดเลือก และจำนวนน้อยที่สุด 2 แห่ง (ร้อยละ 9.52) มีหัวหน้าห้องสมุดเป็นผู้คัดเลือก นอกจากนี้ มีห้องสมุดจำนวน 1 แห่ง (ร้อยละ 4.76) ไม่ระบุผู้คัดเลือก

สำหรับห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลจำนวนมากที่สุด 29 แห่ง (ร้อยละ 74.36) มีผู้อำนวยการเป็นผู้คัดเลือก รองลงมาจำนวน 26 แห่ง (ร้อยละ 66.67) มีบรรณารักษ์เป็นผู้คัดเลือก และจำนวนน้อยที่สุด 2 แห่ง (ร้อยละ 5.13) มีคณะกรรมการห้องสมุดเป็นผู้คัดเลือก นอกจากนี้ มีห้องสมุดจำนวน 5 แห่ง (ร้อยละ 12.82) ระบุผู้รับผิดชอบในการคัดเลือกอื่น ๆ คือ นักศึกษา/ผู้ใช้บริการเป็นผู้คัดเลือก (3 แห่ง) รองผู้อำนวยการ (1 แห่ง) และคณะกรรมการบริหารมหาวิทยาลัย (1 แห่ง)

ส่วนห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชนจำนวนมากที่สุด 12 แห่ง (ร้อยละ 63.16) มีอาจารย์/นักวิจัยเป็นผู้คัดเลือก รองลงมาจำนวน 9 แห่ง (ร้อยละ 47.37) มีผู้อำนวยการเป็นผู้คัดเลือก และจำนวนน้อยที่สุด 3 แห่ง (ร้อยละ 15.79) มีหัวหน้าห้องสมุดเป็นผู้คัดเลือก นอกจากนี้ มีห้องสมุดจำนวน 2 แห่ง (ร้อยละ 10.53) ระบุผู้รับผิดชอบในการคัดเลือกอื่น ๆ คือ อธิการบดี (1 แห่ง) และคณบดี (1 แห่ง)

ตารางที่ 6 ผู้รับผิดชอบในการคัดเลือกวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี จำแนกตามประเภทของห้องสมุดมหาวิทยาลัย

ผู้รับผิดชอบในการคัดเลือก	ห้องสมุดมหาวิทยาลัย						รวม (N=79)	
	รัฐ (N=21)		ราชภัฏและเทคโนโลยีราชวมงคล (N=39)		เอกชน (N=19)			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ผู้อำนวยการ	12	57.14	29	74.36	9	47.37	50	63.29
หัวหน้า ห้องสมุด	2	9.52	16	41.03	3	15.79	21	26.58
หัวหน้าฝ่าย/งาน	10	47.62	24	61.54	6	31.58	40	50.63
บรรณารักษ์ฝ่าย/งาน	15	71.43	26	66.67	8	42.11	49	62.03
คณะกรรมการห้องสมุด	-	-	2	5.13	-	-	2	5.13
อาจารย์/นักวิจัย	11	53.38	14	35.90	12	63.16	37	46.84
อื่น ๆ	1	4.76	5	12.82	2	10.53	8	10.13

* ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

4.2.2.3 เกณฑ์ในการคัดเลือกวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี

จากการศึกษาเกณฑ์ในการคัดเลือกวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี (ตารางที่ 7) โดยรวม พบว่า ห้องสมุดจำนวนมากที่สุด จำนวน 76 แห่ง (ร้อยละ 96.20) ใช้เกณฑ์เนื้อหาสอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย รองลงมาจำนวน 67 แห่ง (ร้อยละ 84.81) ใช้เกณฑ์เนื้อหาตรงกับความต้องการของผู้ใช้ และจำนวนน้อยที่สุด 28 แห่ง (ร้อยละ 35.44) ใช้เกณฑ์ความเสถียรของเว็บไซต์ของผู้จัดพิมพ์

นอกจากนี้ มีห้องสมุดจำนวน 3 แห่ง (ร้อยละ 3.80) ระบุเกณฑ์อื่นๆ ได้แก่ วารสารที่มีเว็บไซต์ทุกรายชื่อ (1 แห่ง) ราคาและงบประมาณ (1 แห่ง) และเป็นวารสารที่มีผู้นิยมอ่านมาก (1 แห่ง)

เมื่อพิจารณาตามประเภทของห้องสมุด พบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐจำนวนมากที่สุด จำนวน 20 แห่ง (ร้อยละ 95.24) ใช้เกณฑ์เนื้อหาสอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย รองลงมา จำนวน 16 แห่ง (ร้อยละ 76.19) ใช้เกณฑ์เนื้อหาตรงกับความต้องการของผู้ใช้ และจำนวนน้อยที่สุด 8 แห่ง (ร้อยละ 38.10) เท่ากัน ใช้เกณฑ์ความเสถียรของเว็บไซต์ผู้จัดพิมพ์ และใช้เกณฑ์วารสารที่มีค่า Impact Factor นอกจากนี้ มีห้องสมุดจำนวน 1 แห่ง (ร้อยละ 4.76)

ระบุเกณฑ์อื่น ๆ ที่ใช้ในการคัดเลือกวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี คือ วารสารที่มีเว็บไซต์ทุกรายชื่อ

สำหรับห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลจำนวนมากที่สุด จำนวน 37 แห่ง (ร้อยละ 94.87) ใช้เกณฑ์เนื้อหาสอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย รองลงมา จำนวน 34 แห่ง (ร้อยละ 87.18) ใช้เกณฑ์เนื้อหาตรงกับความต้องการของผู้ใช้ และจำนวนน้อยที่สุด 11 แห่ง (ร้อยละ 28.21) ใช้เกณฑ์ความเสถียรของเว็บไซต์ผู้จัดพิมพ์ นอกจากนี้ มีห้องสมุดจำนวน 2 แห่ง (ร้อยละ 5.13) ระบุเกณฑ์อื่น ๆ ที่ใช้ในการคัดเลือกวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี คือ ราคาและงบประมาณ (1 แห่ง) และวารสารที่มีผู้นิยมอ่านมาก (1 แห่ง)

ส่วนห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชนทั้งหมด จำนวน 19 แห่ง (ร้อยละ 100.00) ใช้เกณฑ์เนื้อหาสอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย รองลงมาจำนวน 17 แห่ง (ร้อยละ 89.47) ใช้เกณฑ์เนื้อหาตรงกับความต้องการของผู้ใช้ และจำนวนน้อยที่สุด 8 แห่ง (ร้อยละ 42.11) ใช้เกณฑ์ความสม่ำเสมอในการผลิต

ตารางที่ 7 เกณฑ์ในการคัดเลือกวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี จำแนกตามประเภทของห้องสมุดมหาวิทยาลัย

เกณฑ์ในการคัดเลือก	ห้องสมุดมหาวิทยาลัย						รวม (N=79)	
	รัฐ (N=21)		ราชภัฏและเทคโนโลยีราชวมงคล (N=39)		เอกชน (N=19)		จำนวน	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
เนื้อหาสอดคล้องกับหลักสูตร การเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย	20	95.24	37	94.87	19	100.00	76	96.20
ความทันสมัยของบทความที่ตีพิมพ์ในวารสาร	11	52.38	27	69.23	15	78.95	53	67.09
เนื้อหาตรงกับความต้องการของผู้ใช้	16	76.19	34	87.18	17	89.47	67	84.81
ความสม่ำเสมอในการผลิต	9	42.86	16	41.03	8	42.11	33	41.77
ความสะดวกรวดเร็วในการเข้าถึง	11	52.38	17	43.59	10	52.63	38	84.10
ความน่าเชื่อถือของผู้จัดพิมพ์	10	47.62	22	56.41	10	52.63	42	53.16
ความเสถียรของเว็บไซต์ผู้จัดพิมพ์	8	38.10	11	28.21	9	47.37	28	35.44
วารสารที่มีค่า Impact Factor	8	38.10	20	51.28	11	57.89	39	49.37
วารสารที่อยู่ในคลังจัดเก็บสารนิเทศทางวิชาการ (เช่น คลังเอกสารสถาบัน ฐานข้อมูลสารนิเทศของสถาบันที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี (Green OA Publishing หรือ Self-Archiving))	10	47.62	14	35.90	10	52.63	34	43.04

ตารางที่ 7 เกณฑ์ในการคัดเลือกวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี จำแนกตามประเภทของห้องสมุดมหาวิทยาลัย (ต่อ)

เกณฑ์ในการคัดเลือก	ห้องสมุดมหาวิทยาลัย						รวม (N=79)	
	รัฐ (N=21)		ราชภัฏและ เทคโนโลยีราชมงคล (N=39)		เอกชน (N=19)			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
วารสารที่จัดพิมพ์สำหรับการเปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี (Gold OA Publishing) โดยสำนักพิมพ์วารสารเป็นผู้ผลิต	13	61.90	21	53.85	15	78.95	49	62.03
อื่น ๆ	1	4.76	2	5.13	-	-	3	3.80

* ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

4.2.2.4 คู่มือ/แหล่งในการคัดเลือกวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี

จากการศึกษาคู่มือ/แหล่งในการคัดเลือกวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี (ตารางที่ 8) โดยรวม พบว่า ห้องสมุดจำนวนมากที่สุด 63 แห่ง (ร้อยละ 79.75) ใช้เว็บไซต์สำนักพิมพ์/ตัวแทนจำหน่าย รองลงมาจำนวน 51 แห่ง (ร้อยละ 64.56) ใช้รายชื่อบริษัทข้อมูลในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา และจำนวนน้อยที่สุด 30 แห่ง (ร้อยละ 37.97) ใช้การสอบถามจากห้องสมุดมหาวิทยาลัยอื่น นอกจากนี้ มีห้องสมุดจำนวน 13 แห่ง (ร้อยละ 16.46) ระบุคู่มือ/แหล่งอื่นๆ ได้แก่ การสืบค้นจากอินเทอร์เน็ต/เว็บไซต์ (6 แห่ง) ราคา (1 แห่ง) ตัวเล่มวารสาร (1 แห่ง) ผู้ให้บริการ/นักวิชาการ (2 แห่ง) การสาริตการได้จากตัวแทนจำหน่ายของสำนักพิมพ์ (1 แห่ง) ชื่อผู้แต่งและหน่วยงานที่สังกัด (1 แห่ง) และไม่ระบุชื่อคู่มือ/แหล่งในการคัดเลือก (1 แห่ง)

เมื่อพิจารณาตามประเภทของห้องสมุด พบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐจำนวนมากที่สุด 17 แห่ง (ร้อยละ 80.95) ใช้เว็บไซต์สำนักพิมพ์/ตัวแทนจำหน่าย รองลงมาจำนวน 10 แห่ง (ร้อยละ 47.62) ใช้การสอบถามจากห้องสมุดมหาวิทยาลัยอื่น และจำนวนน้อยที่สุด 8 แห่ง (ร้อยละ 38.10) ใช้บทความวิชาการภาษาไทยและภาษาต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับวารสาร นอกจากนี้ มีห้องสมุดจำนวน 6 แห่ง (ร้อยละ 28.57) ระบุคู่มือ/แหล่งอื่นๆ ได้แก่ การสืบค้นจากอินเทอร์เน็ต/

เว็บไซต์ (3 แห่ง) ตัวเล่มวารสาร (1 แห่ง) ราคา (1 แห่ง) และไม่ระบุชื่อคู่มือ/แหล่งในการคัดเลือก (1 แห่ง)

สำหรับห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลจำนวนมากที่สุด 29 แห่ง (ร้อยละ 74.36) ใช้รายชื่อฐานข้อมูลในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา รองลงมาใกล้เคียงกันจำนวน 28 แห่ง (ร้อยละ 71.79) ใช้เว็บไซต์สำนักพิมพ์/ตัวแทนจำหน่าย และจำนวนน้อยที่สุด 11 แห่ง (ร้อยละ 28.21) ใช้สอบถามจากห้องสมุดมหาวิทยาลัยอื่น นอกจากนี้ มีห้องสมุดจำนวน 5 แห่ง (ร้อยละ 12.82) ระบุคู่มือ/แหล่งอื่นๆ ได้แก่ การสืบค้นจากอินเทอร์เน็ต/เว็บไซต์ (1 แห่ง) ผู้ให้บริการ/นักวิชาการ (2 แห่ง) การสาธิตการใช้จากตัวแทนจำหน่ายของสำนักพิมพ์ (1 แห่ง) และชื่อผู้แต่งและหน่วยงานที่สังกัด (1 แห่ง)

ส่วนห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชนแทบทั้งหมด 18 แห่ง (ร้อยละ 94.74) ใช้เว็บไซต์สำนักพิมพ์/ตัวแทนจำหน่าย รองลงมาจำนวน 13 แห่ง (ร้อยละ 68.42) ใช้รายชื่อฐานข้อมูลในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา และจำนวนน้อยที่สุด 9 แห่ง (ร้อยละ 47.37) เท่ากัน ใช้บทความวิชาการภาษาไทยและภาษาต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับวารสาร และใช้สอบถามจากห้องสมุดมหาวิทยาลัยอื่น นอกจากนี้ มีห้องสมุดจำนวน 2 แห่ง (ร้อยละ 10.53) ระบุคู่มือ/แหล่งอื่นๆ ได้แก่ การสืบค้นจากอินเทอร์เน็ต/เว็บไซต์ (2 แห่ง)

ตารางที่ 8 คู่มือ/แหล่งในการคัดเลือกวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี จำแนกตามประเภทของห้องสมุดมหาวิทยาลัย

คู่มือ/แหล่งในการคัดเลือก	ห้องสมุดมหาวิทยาลัย						รวม (N=79)	
	รัฐ (N=21)		ราชภัฏและ เทคโนโลยีราชมงคล (N=39)		เอกชน (N=19)			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เว็บไซต์สำนักพิมพ์/ ตัวแทนจำหน่าย	17	80.95	28	71.79	18	94.74	63	79.75
รายชื่อฐานข้อมูลในห้องสมุด	9	42.86	29	74.36	13	68.42	51	64.56
สถาบันอุดมศึกษา								
บทความวิชาการภาษาไทยและ ภาษาต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับ วารสาร	8	38.10	18	46.15	9	47.37	35	44.56
สอบถามจากห้องสมุดมหาวิทยาลัย	10	47.62	11	28.21	9	47.37	30	37.97
อื่น								
อื่น ๆ	6	28.57	5	12.82	2	10.53	13	16.46

* ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

4.2.3 แหล่งที่จัดหาวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี

จากการศึกษาแหล่งที่จัดหาวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในห้องสมุดมหาวิทยาลัย แห่ง ที่ระบุแหล่ง จำนวน 77 (ตารางที่ 9) โดยรวม พบว่าห้องสมุดจำนวนมากที่สุด 68 แห่ง (ร้อยละ 88.31) ระบุว่าแหล่งที่จัดหา คือทรัพยากรสารสนเทศวิชาการที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี (Open Access Scholarly Resources) รองลงมาห้องสมุดจำนวน 42 แห่ง (ร้อยละ 54.55) คือองค์กรที่จัดตั้งขึ้นเพื่อแสวงหาความร่วมมือระหว่างห้องสมุดมหาวิทยาลัยในการจัดทำวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี และห้องสมุดจำนวนน้อยที่สุด 19 แห่ง (ร้อยละ 24.68) คือคลังจดหมายเหตุสถาบัน (Institutional Archive) นอกจากนี้มีห้องสมุดมหาวิทยาลัยจำนวน 3 แห่ง (ร้อยละ 3.90) ระบุแหล่งที่จัดหาอื่น ๆ คือ ตัวแทนจำหน่ายวารสาร (1 แห่ง) เว็บไซต์ฐานข้อมูลออนไลน์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี (1 แห่ง) และ จัดหาโดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) (1 แห่ง)

เมื่อพิจารณาตามประเภทของห้องสมุด พบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐจำนวนมากที่สุด 17 แห่ง (ร้อยละ 80.95) ระบุว่า แหล่งที่จัดทวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี คือ ทรัพยากรสารสนเทศวิชาการที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี (Open Access Scholarly Resources) รองลงมาห้องสมุดจำนวน 15 แห่ง (ร้อยละ 71.43) คือห้องสมุด หรือหน่วยงานอื่นในมหาวิทยาลัย เป็นผู้ผลิต และจำนวนน้อยที่สุดจำนวน 7 แห่ง (ร้อยละ 33.33) คือคลังจดหมายเหตุสถาบัน (Institutional Archive) และระบุแหล่งที่จัดหาอื่นๆ 1 แห่ง (ร้อยละ 4.76) คือ ตัวแทนจำหน่ายวารสาร

สำหรับห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลจำนวนมากที่สุด 32 แห่ง (ร้อยละ 86.49) ระบุว่าแหล่งที่จัดทวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี คือ ทรัพยากรสารสนเทศวิชาการที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี (Open Access Scholarly Resources) รองลงมาห้องสมุดจำนวน 21 แห่ง (ร้อยละ 56.76) คือองค์กรที่จัดตั้งขึ้นเพื่อแสวงหาความร่วมมือระหว่างห้องสมุดมหาวิทยาลัยในการจัดทำวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี และจำนวนน้อยที่สุดจำนวน 9 แห่ง (ร้อยละ 24.32) คือคลังจดหมายเหตุสถาบัน (Institutional Archive) และระบุแหล่งที่จัดหาอื่น ๆ 2 แห่ง (ร้อยละ 5.41) คือ เว็บไซต์ฐานข้อมูลออนไลน์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี (1 แห่ง) และ จัดหาโดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) (1 แห่ง)

ส่วนห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชนจำนวนมากที่สุด 19 แห่ง (ร้อยละ 100.00) ระบุว่าแหล่งที่จัดทวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี คือทรัพยากรสารสนเทศวิชาการที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี (Open Access Scholarly Resources) รองลงมาห้องสมุดจำนวน 10 แห่ง (ร้อยละ 52.63) เท่ากัน คือห้องสมุด หรือหน่วยงานอื่นในมหาวิทยาลัยเป็นผู้ผลิต และองค์กรที่จัดตั้งขึ้นเพื่อแสวงหาความร่วมมือระหว่างห้องสมุดมหาวิทยาลัยในการจัดทำวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี และจำนวนน้อยที่สุดจำนวน 3 แห่ง (ร้อยละ 15.79) คือคลังจดหมายเหตุสถาบัน (Institutional Archive)

ตารางที่ 9 แหล่งที่จัดทวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี จำแนกตามประเภทของห้องสมุดมหาวิทยาลัย

แหล่งที่จัดหา	ห้องสมุดมหาวิทยาลัย						รวม (N=77)	
	รัฐ (N=21)		ราชภัฏและ เทคโนโลยีราชมงคล (N=37)		เอกชน (N=19)			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ทรัพยากรสารนิเทศวิชาการที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี (Open Access Scholarly Resources)	17	80.95	32	86.49	19	100.00	68	88.31
คลังจดหมายเหตุดสถาบัน (Institutional Archive)	7	33.33	9	24.32	3	15.79	19	24.68
ห้องสมุด หรือหน่วยงานอื่นในมหาวิทยาลัยเป็นผู้ผลิต	15	71.43	16	43.24	10	52.63	41	53.25
องค์กรที่จัดตั้งขึ้นเพื่อแสวงหาความร่วมมือระหว่างห้องสมุดมหาวิทยาลัยในการจัดทำวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี	11	52.38	21	56.76	10	52.63	42	54.55
ตัวแทนจำหน่ายฐานข้อมูล	8	38.10	17	45.95	6	31.58	31	40.26
อื่น ๆ	1	4.76	2	5.41	-	-	3	3.90

* ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

4.2.4 การทำรายการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี

จากการศึกษาการทำรายการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี (ตารางที่ 10) โดยรวม พบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่ 42 แห่ง (ร้อยละ 53.16) ไม่มีการทำรายการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี ในขณะที่ห้องสมุดจำนวน 37 แห่ง (ร้อยละ 46.84) มีการทำรายการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี

เมื่อพิจารณาตามประเภทของห้องสมุด พบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐส่วนใหญ่จำนวน 12 แห่ง (ร้อยละ 57.14) มีการทำรายการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี ในขณะที่ห้องสมุดจำนวน 9 แห่ง (ร้อยละ 42.86) ไม่มีการทำรายการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี

สำหรับห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลส่วนใหญ่จำนวน 23 แห่ง (ร้อยละ 58.97) ไม่มีการทำรายการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี ในขณะที่ห้องสมุดจำนวน 16 แห่ง (ร้อยละ 41.03) มีการทำรายการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี

ส่วนห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชนส่วนใหญ่จำนวน 10 แห่ง (ร้อยละ 52.63) ไม่มีการทำรายการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี ในขณะที่ห้องสมุดจำนวนใกล้เคียงกัน 9 แห่ง (ร้อยละ 47.37) มีการทำรายการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี

ตารางที่ 10 การทำรายการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี จำแนกตามประเภทของห้องสมุดมหาวิทยาลัย

การทำรายการ	ห้องสมุดมหาวิทยาลัย							
	รัฐ (N=21)		ราชภัฏและ เทคโนโลยีราชมงคล (N=39)		เอกชน (N=19)		รวม (N=79)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
มีการทำรายการ	12	57.14	16	41.03	9	47.37	37	46.84
ไม่มีการทำรายการ	9	42.86	23	58.97	10	52.63	42	53.16

สำหรับห้องสมุดมหาวิทยาลัยที่ไม่มีการทำรายการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีจำนวน 42 แห่ง (ร้อยละ 53.16) โดยมีการระบุเหตุผลจำนวน 16 แห่ง คือ ฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์มีการทำรายการไว้แล้ว (6 แห่ง) อยู่ระหว่างดำเนินการ (3 แห่ง) ยังไม่ได้ดำเนินการ (3 แห่ง) ไม่มีคู่มือภาษาไทยในการลงรายการที่เป็นมาตรฐาน (1 แห่ง) มีการลงรายการเฉพาะวารสารฉบับพิมพ์ (1 แห่ง) เพิ่มตัวเชื่อมโยงไว้ในบรรณานุกรมวารสาร (1 แห่ง) และ ขาดแคลนเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความสามารถในการทำรายการ (1 แห่ง) และไม่ระบุเหตุผลประกอบจำนวน (26 แห่ง)

เมื่อพิจารณาตามประเภทของห้องสมุด พบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐที่ไม่มีการทำรายการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีจำนวน 9 แห่ง (ร้อยละ 42.86) โดยมีการระบุเหตุผลจำนวน 5 แห่ง คือ ฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์มีการทำรายการไว้แล้ว (3 แห่ง) ไม่มีคู่มือภาษาไทยในการลงรายการที่เป็นมาตรฐาน (1 แห่ง) และมีการลงรายการเฉพาะวารสารฉบับพิมพ์ (1 แห่ง) และไม่ระบุเหตุผลประกอบจำนวน 4 แห่ง

สำหรับห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลที่ไม่มีการทำรายการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีจำนวน 23 แห่ง (ร้อยละ 58.97) มีโดยการระบุเหตุผลจำนวน 7 แห่ง คือ อยู่ระหว่างดำเนินการ (3 แห่ง) ยังไม่ได้ดำเนินการ (2 แห่ง) ฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์มีการทำรายการไว้แล้ว (1 แห่ง) และ เพิ่มตัวเชื่อมโยงไว้ในรายการบรรณานุกรมวารสาร (1 แห่ง) และไม่ระบุเหตุผลประกอบจำนวน 16 แห่ง

ส่วนห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชนที่ไม่มีการทำรายการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีจำนวน 10 แห่ง (ร้อยละ 52.63) โดยมีการระบุเหตุผลจำนวน 4 แห่ง คือ ฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์มีการทำรายการไว้แล้ว (2 แห่ง) ยังไม่ได้ดำเนินการ (1 แห่ง) และ ขาดแคลนเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความสามารถในการทำรายการ (1 แห่ง) และไม่ระบุเหตุผลประกอบจำนวน 6 แห่ง

4.2.4.1 วิธีการลงรายการ

จากการศึกษาวิธีการลงรายการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในห้องสมุดมหาวิทยาลัยที่มีการลงรายการจำนวน 37 แห่ง (ตารางที่ 11) โดยรวม พบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่ จำนวน 21 แห่ง (ร้อยละ 56.76) ลงรายการบรรณานุกรมวารสารบางเขตข้อมูล ในขณะที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยจำนวน 16 แห่ง (ร้อยละ 43.24) ลงรายการบรรณานุกรมวารสารทุกเขตข้อมูล

เมื่อพิจารณาตามประเภทของห้องสมุด พบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐส่วนใหญ่จำนวน 7 แห่ง (ร้อยละ 58.33) ลงรายการบรรณานุกรมวารสารทุกเขตข้อมูล ในขณะที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยจำนวน 5 แห่ง (ร้อยละ 41.67) ลงรายการบรรณานุกรมวารสารบางเขตข้อมูล

สำหรับห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลส่วนใหญ่ จำนวน 10 แห่ง (ร้อยละ 62.50) ลงรายการบรรณานุกรมวารสารบางเขตข้อมูล ในขณะที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยจำนวน 6 แห่ง (ร้อยละ 37.50) ลงรายการบรรณานุกรมวารสารทุกเขตข้อมูล

ส่วนห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชนส่วนใหญ่จำนวน 6 แห่ง (ร้อยละ 66.67) ลงรายการบรรณานุกรมวารสารบางเขตข้อมูล ในขณะที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยจำนวน 3 แห่ง (ร้อยละ 33.33) ลงรายการบรรณานุกรมวารสารทุกเขตข้อมูล

ตารางที่ 11 วิธีการลงรายการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี จำแนกตามประเภทของห้องสมุดมหาวิทยาลัย

วิธีการลงรายการ	ห้องสมุดมหาวิทยาลัย						รวม (N=37)	
	รัฐ (N=12)		ราชภัฏและเทคโนโลยีราชมงคล (N=16)		เอกชน (N=9)		จำนวน	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
ลงรายการบรรณานุกรมวารสารทุกเขตข้อมูล	7	58.33	6	37.50	3	33.33	16	43.24
ลงรายการบรรณานุกรมวารสารบางเขตข้อมูล	5	41.67	10	62.50	6	66.67	21	56.76

* ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

4.2.4.2 มาตรฐานการลงรายการ

จากการศึกษามาตรฐานการลงรายการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีของห้องสมุดมหาวิทยาลัยจำนวน 37 แห่ง (ตารางที่ 12) โดยรวม พบว่า ห้องสมุดจำนวนมากที่สุด 31 แห่ง (ร้อยละ 83.78) ใช้มาตรฐานการลงรายการ มาร์ก (MARC) รองลงมาจำนวน 3 แห่ง เท่ากัน (ร้อยละ 8.11) ใช้มาตรฐานการลงรายการ ดับลินคอร์เมทาตา (Dublin Core Metadata) และใช้มาตรฐานการลงรายการที่จัดทำขึ้นเอง

เมื่อพิจารณาตามประเภทของห้องสมุด พบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐจำนวนมากที่สุด 11 แห่ง (ร้อยละ 91.67) ใช้มาตรฐานการลงรายการ มาร์ก (MARC) ในขณะที่ห้องสมุดจำนวน 1 แห่ง (ร้อยละ 8.33) ใช้มาตรฐานการลงรายการ ดับลินคอร์เมทาตา (Dublin Core Metadata)

สำหรับห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลจำนวนมากที่สุด 12 แห่ง (ร้อยละ 75.00) ใช้มาตรฐานการลงรายการ มาร์ก (MARC) รองลงมาจำนวน 2 แห่ง เท่ากัน (ร้อยละ 12.50) ใช้มาตรฐานการลงรายการ ดับลินคอร์เมทาตา (Dublin Core Metadata) และ ใช้มาตรฐานการลงรายการที่จัดทำขึ้นเอง

ส่วนห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชนจำนวนมากที่สุด 8 แห่ง (ร้อยละ 88.89) ใช้มาตรฐานการลงรายการ มาร์ก (MARC) ในขณะที่ห้องสมุดจำนวน 1 แห่ง (ร้อยละ 11.11) ใช้มาตรฐานการลงรายการที่จัดทำขึ้นเอง

ตารางที่ 12 มาตรฐานการลงรายการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี จำแนกตามประเภทของห้องสมุดมหาวิทยาลัย

มาตรฐานการลงรายการ	ห้องสมุดมหาวิทยาลัย						รวม (N=37)	
	รัฐ (N=12)		ราชภัฏและเทคโนโลยีราชมงคล (N=16)		เอกชน (N=9)		จำนวน	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
มาร์ก (MARC)	11	91.67	12	75.00	8	88.89	31	83.78
ดับลินคอร์เมทาตา (Dublin Core Metadata)	1	8.33	2	12.50	-	-	3	8.11
มาตรฐานที่จัดทำขึ้นเอง	-	-	2	12.50	1	11.11	3	8.11

4.5 วิธีการให้บริการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี

จากการศึกษาวิธีการให้บริการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี (ตารางที่ 13) โดยรวม พบว่า ห้องสมุดจำนวนมากที่สุด 50 แห่ง (ร้อยละ 63.29) ใช้วิธีการให้บริการผ่านรายการออนไลน์ รองลงมา จำนวน 32 แห่ง (ร้อยละ 40.51) ใช้วิธีการให้บริการผ่านระบบสืบค้นของผู้จัดพิมพ์ และจำนวนน้อยที่สุด 17 แห่ง (ร้อยละ 21.52) ใช้วิธีการให้บริการผ่านฐานข้อมูลที่จัดทำขึ้นเอง นอกจากนี้ มีห้องสมุดจำนวน 14 แห่ง (ร้อยละ 17.72) ระบุใช้วิธีการให้บริการอื่น ๆ ได้แก่ ผ่านเว็บไซต์ของห้องสมุด (7 แห่ง) ผ่านหน้าจอสืบค้นของระบบห้องสมุดอัตโนมัติ (Web OPAC) (3 แห่ง) ผ่านอีเมล (1 แห่ง) ผ่านหน้าจอสืบค้นของฐานข้อมูลออนไลน์ที่บอกรับ (2 แห่ง) มีคณะทำงานช่วยงานห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาค (PULINET) ส่วนงานวารสารจัดทำรายชื่อและตัวเชื่อมโยงวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีของแต่ละมหาวิทยาลัยตามโครงการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ของสถาบันต่างๆที่จัดทำ (1 แห่ง)

เมื่อพิจารณาตามประเภทของห้องสมุด พบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐจำนวนมากที่สุด 14 แห่ง (ร้อยละ 66.67) ใช้วิธีการให้บริการผ่านรายการออนไลน์ รองลงมาจำนวน 10 แห่ง (ร้อยละ 47.62) ใช้วิธีการให้บริการผ่านระบบสืบค้นของผู้จัดพิมพ์ และจำนวนน้อยที่สุด 3 แห่ง (ร้อยละ 14.29) ใช้วิธีการให้บริการผ่านฐานข้อมูลที่จัดทำขึ้นเอง นอกจากนี้มีห้องสมุดจำนวน 9 แห่ง (ร้อยละ 42.86) ระบุใช้วิธีการให้บริการอื่น ๆ ได้แก่ ผ่านเว็บไซต์ของห้องสมุด (5 แห่ง) ผ่านหน้าจอสืบค้นของระบบห้องสมุดอัตโนมัติ (Web OPAC) (1 แห่ง) ผ่านอีเมล (1 แห่ง) มีคณะทำงานช่วยงานห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาค (PULINET) ส่วนงานวารสารจัดทำรายชื่อและตัวเชื่อมโยงวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีของแต่ละมหาวิทยาลัยตามโครงการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ของสถาบันต่างๆที่จัดทำ (1 แห่ง) และผ่านหน้าจอสืบค้นของฐานข้อมูลออนไลน์ที่บอกรับ (1 แห่ง)

สำหรับห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลจำนวนมากที่สุด 25 แห่ง (ร้อยละ 64.10) ใช้วิธีการให้บริการผ่านรายการออนไลน์ รองลงมาจำนวน 16 แห่ง (ร้อยละ 41.03) ใช้วิธีการให้บริการผ่านระบบสืบค้นของผู้จัดพิมพ์ และจำนวนน้อยที่สุด 6 แห่ง (ร้อยละ 15.38) ใช้วิธีการให้บริการผ่านเว็บเพจที่จัดทำขึ้นโดยเฉพาะ นอกจากนี้มีห้องสมุดจำนวน 3 แห่ง (ร้อยละ 7.69) ระบุใช้วิธีการให้บริการอื่น ๆ ได้แก่ ผ่านเว็บไซต์ของห้องสมุด (1 แห่ง) ผ่านหน้าจอ

สืบค้นของระบบห้องสมุดอัตโนมัติ (Web OPAC) (1 แห่ง) และ ผ่านหน้าจอสืบค้นของฐานข้อมูลออนไลน์ที่บอกรับ (1 แห่ง)

ส่วนห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชนจำนวนมากที่สุด 11 แห่ง (ร้อยละ 57.89) ใช้วิธีการให้บริการผ่านรายการออนไลน์ รองลงมาจำนวน 7 แห่ง (ร้อยละ 36.84) เท่ากัน ใช้วิธีการให้บริการผ่านฐานข้อมูลที่จัดทำขึ้นเอง และใช้วิธีการให้บริการผ่านเว็บเพจที่จัดทำขึ้นโดยเฉพาะ และจำนวนน้อยที่สุด 6 แห่ง (ร้อยละ 31.58) ใช้วิธีการให้บริการผ่านระบบสืบค้นของผู้จัดพิมพ์ นอกจากนี้มีห้องสมุดจำนวน 2 แห่ง (ร้อยละ 36.84) ระบุวิธีการให้บริการอื่น ๆ ได้แก่ ผ่านหน้าจอสืบค้นของฐานข้อมูลออนไลน์ที่บอกรับ (1 แห่ง) และ ผ่านเว็บไซต์ของห้องสมุด (1 แห่ง)

ตารางที่ 13 วิธีการให้บริการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี จำแนกตามประเภทของห้องสมุดมหาวิทยาลัย

วิธีการให้บริการ	ห้องสมุดมหาวิทยาลัย						รวม	
	รัฐ (N=21)		ราชภัฏและ เทคโนโลยีราชมงคล (N=39)		เอกชน (N=19)		(N=79)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ผ่านรายการออนไลน์	14	66.67	25	64.10	11	57.89	50	63.29
ผ่านฐานข้อมูลที่จัดทำขึ้นเอง	3	14.29	7	17.95	7	36.84	17	21.52
ผ่านระบบสืบค้นของผู้จัดพิมพ์	10	47.62	16	41.03	6	31.58	32	40.51
ผ่านเว็บเพจที่จัดทำโดยเฉพาะ	5	23.81	6	15.38	7	36.58	18	22.78
อื่น ๆ	9	42.86	3	7.69	2	36.84	14	17.72

* ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

4.5.1 การส่งเสริมการให้บริการวารสารวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี

จากการศึกษาการส่งเสริมการให้บริการวารสารวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในห้องสมุดมหาวิทยาลัย (ตารางที่ 14) โดยรวม พบว่า ห้องสมุดจำนวนมากที่สุด 60 แห่ง (ร้อยละ 75.95) มีการส่งเสริมการให้บริการโดยการจัดฝึกอบรม แนะนำการสืบค้น รองลงมาจำนวน 46

แห่ง (ร้อยละ 58.23) มีการส่งเสริมการให้บริการโดย การจัดพิมพ์สิ่งพิมพ์แนะนำบริการ และ ห้องสมุดจำนวนน้อยที่สุด 18 แห่ง (ร้อยละ 22.78) มีการส่งเสริมการให้บริการโดย การจัดกิจกรรม นอกจากนี้ มีห้องสมุดจำนวน 14 แห่ง (ร้อยละ 17.72) ระบุการส่งเสริมการให้บริการด้วยวิธีการอื่น ๆ ได้แก่ การจัดทำรายชื่อตัวเชื่อมโยงเพื่อประชาสัมพันธ์บนเว็บไซต์ห้องสมุด และสื่อสังคมออนไลน์ (Social Network) (5 แห่ง) ยังไม่มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการให้บริการสำหรับ Open Access (3 แห่ง) แนะนำผ่านหน้าจอสืบค้นของระบบห้องสมุดอัตโนมัติ (Web OPAC) (2 แห่ง) แนะนำบนป้ายประชาสัมพันธ์งานบริการสิ่งพิมพ์ต่อเนื่อง (1 แห่ง) จัดทำโปสเตอร์ประชาสัมพันธ์ (1 แห่ง) ประชาสัมพันธ์ผ่านบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า (1 แห่ง) และทำบันทึกข้อความ / ส่งอีเมลล์ แจ้งให้ผู้ใช้บริการทราบ (1 แห่ง)

เมื่อพิจารณาตามประเภทของห้องสมุด พบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐจำนวนมากที่สุด 14 แห่ง (ร้อยละ 66.67) มีการส่งเสริมการให้บริการโดยการจัดฝึกอบรม แนะนำการสืบค้น รองลงมา จำนวน 8 แห่ง (ร้อยละ 38.10) มีการส่งเสริมการให้บริการโดย การจัดพิมพ์สิ่งพิมพ์แนะนำบริการ และจำนวนน้อยที่สุด 4 แห่ง (ร้อยละ 16.05) มีการส่งเสริมการให้บริการโดย การจัดกิจกรรม นอกจากนี้ มีห้องสมุดจำนวน 7 แห่ง (ร้อยละ 33.33) ระบุมีการส่งเสริมการให้บริการอื่น ๆ คือ รวบรวมและจัดทำรายชื่อตัวเชื่อมโยงเพื่อประชาสัมพันธ์บนเว็บไซต์ห้องสมุด และสื่อสังคมออนไลน์ (Social Network) (3 แห่ง) แนะนำผ่านหน้าจอสืบค้นของระบบห้องสมุดอัตโนมัติ (Web OPAC) (2 แห่ง) และยังไม่มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการให้บริการสำหรับ Open Access (2 แห่ง)

สำหรับห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลจำนวนมากที่สุด 30 แห่ง (ร้อยละ 76.92) มีการส่งเสริมการให้บริการโดยการจัดฝึกอบรม แนะนำการสืบค้น รองลงมา จำนวน 26 แห่ง (ร้อยละ 66.67) มีการส่งเสริมการให้บริการโดย การจัดพิมพ์สิ่งพิมพ์แนะนำบริการ และจำนวนน้อยที่สุด 9 แห่ง (ร้อยละ 23.08) มีการส่งเสริมการให้บริการโดย การจัดกิจกรรม นอกจากนี้ มีห้องสมุดจำนวน 4 แห่ง (ร้อยละ 10.26) ระบุมีการส่งเสริมการให้บริการอื่น ๆ คือ รวบรวมและจัดทำรายชื่อตัวเชื่อมโยงเพื่อประชาสัมพันธ์บนเว็บไซต์ห้องสมุด และสื่อสังคมออนไลน์ (Social Network) (1 แห่ง) แนะนำบนป้ายประชาสัมพันธ์งานบริการสิ่งพิมพ์ต่อเนื่อง (1 แห่ง) ประชาสัมพันธ์ผ่านบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า (1 แห่ง) และ ยังไม่มีการจัดกิจกรรม ส่งเสริมการให้บริการสำหรับ Open Access (1 แห่ง)

ส่วนห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชนจำนวนมากที่สุด 16 แห่ง (ร้อยละ 84.21) มีการส่งเสริมการให้บริการโดยการจัดฝึกอบรม แนะนำการสืบค้น รองลงมาจำนวน 12 แห่ง (ร้อยละ 63.16) มีการส่งเสริมการให้บริการโดย การจัดพิมพ์สิ่งพิมพ์แนะนำบริการ และจำนวนน้อยที่สุด 5 แห่ง (ร้อยละ 26.32) มีการส่งเสริมการให้บริการโดย การจัดกิจกรรม นอกจากนี้ มีห้องสมุดจำนวน 3 แห่ง (ร้อยละ 15.79) ระบุมีการส่งเสริมการให้บริการอื่น ๆ รวบรวมและจัดทำรายชื่อตัวเชื่อมโยงเพื่อประชาสัมพันธ์บนเว็บไซต์ห้องสมุด และสื่อสังคมออนไลน์ (Social Network) (1 แห่ง) จัดทำโปสเตอร์ประชาสัมพันธ์ (1 แห่ง) และ ทำบันทึกข้อความ / ส่งอีเมลล์แจ้งให้ผู้ใช้บริการทราบ (1 แห่ง)

ตารางที่ 14 การส่งเสริมการให้บริการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี จำแนกตามประเภทของห้องสมุดมหาวิทยาลัย

การส่งเสริมการให้บริการ	ห้องสมุดมหาวิทยาลัย						รวม (N=79)	
	รัฐ (N=21)		ราชภัฏและเทคโนโลยีราชวมงคล (N=39)		เอกชน (N=19)		จำนวน	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
การจัดฝึกอบรม แนะนำ	14	66.67	30	76.92	16	84.21	60	75.95
การสืบค้น								
การจัดทำสิ่งพิมพ์แนะนำ	8	38.10	26	66.67	12	63.16	46	58.23
บริการ								
การจัดกิจกรรม	4	16.05	9	23.08	5	26.32	18	22.78
อื่นๆ	7	33.33	4	10.26	3	15.79	14	17.72

* ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

4.5.2 ความถี่ที่ห้องสมุดใช้ในการปรับปรุงตัวเชื่อมโยงให้ทันสมัย

จากการศึกษาความถี่ที่ห้องสมุดใช้ในการปรับปรุงตัวเชื่อมโยงวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในห้องสมุดมหาวิทยาลัยให้ทันสมัย (ตารางที่ 15) โดยรวม พบว่า ห้องสมุดจำนวนมากที่สุด 47 แห่ง (ร้อยละ 60.26) ปรับปรุงตัวเชื่อมโยงให้ทันสมัย ไม่นานรองลงมาจำนวน 17 แห่ง (ร้อยละ 21.79) ปรับปรุงตัวเชื่อมโยงให้ทันสมัย ทุกเดือน และจำนวนน้อยที่สุด 1 แห่ง (ร้อยละ 1.82) ปรับปรุงตัวเชื่อมโยงให้ทันสมัย ทุก 3 เดือน

เมื่อพิจารณาตามประเภทของห้องสมุด พบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐจำนวนมากที่สุด 14 แห่ง (ร้อยละ 66.67) ปรับปรุงตัวเชื่อมโยงให้ทันสมัย ไม่แน่นอน รองลงมาจำนวน 4 แห่ง (ร้อยละ 19.05) ปรับปรุงตัวเชื่อมโยงให้ทันสมัย ทุกเดือน และจำนวนน้อยที่สุด 1 แห่ง (ร้อยละ 4.76) ปรับปรุงตัวเชื่อมโยงให้ทันสมัย ทุกวัน

สำหรับห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลจำนวนมากที่สุด 22 แห่ง (ร้อยละ 57.89) ปรับปรุงตัวเชื่อมโยงให้ทันสมัย ไม่แน่นอน รองลงมาจำนวน 9 แห่ง (ร้อยละ 23.68) ปรับปรุงตัวเชื่อมโยงให้ทันสมัย ทุกเดือน และจำนวนน้อยที่สุด 1 แห่ง (ร้อยละ 2.63) ปรับปรุงตัวเชื่อมโยงให้ทันสมัย ทุก 3 เดือน

ส่วนห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชนจำนวนมากที่สุด 11 แห่ง (ร้อยละ 57.89) ปรับปรุงตัวเชื่อมโยงให้ทันสมัย ไม่แน่นอน รองลงมาจำนวน 4 แห่ง (ร้อยละ 21.10) ปรับปรุงตัวเชื่อมโยงให้ทันสมัย ทุกเดือน และจำนวนน้อยที่สุด 1 แห่ง (ร้อยละ 5.23) ปรับปรุงตัวเชื่อมโยงให้ทันสมัยทุกวัน

ตารางที่ 15 ความถี่ที่ห้องสมุดใช้ในการปรับปรุงตัวเชื่อมโยงวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีให้ทันสมัย จำแนกตามประเภทของห้องสมุดมหาวิทยาลัย

ความถี่ที่ห้องในการ ปรับปรุงตัวเชื่อมโยงให้ ทันสมัย	ห้องสมุดมหาวิทยาลัย						รวม (N=78)	
	รัฐ (N=21)		ราชภัฏและ เทคโนโลยีราชมงคล (N=38)		เอกชน (N=19)			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ทุกวัน	1	4.76	3	7.89	1	5.23	5	6.41
ทุกสัปดาห์	2	9.52	3	7.89	3	15.79	8	10.26
ทุกเดือน	4	19.05	9	23.68	4	21.10	17	21.79
ทุก 3 เดือน	-	-	1	2.63	-	-	1	1.82
ไม่แน่นอน	14	66.67	22	57.89	11	57.89	47	60.26

4.3 ตอนที่ 3 ปัญหาในการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี

ตอนที่ 3 เป็นการนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยประสบในการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี ในด้านนโยบาย ด้านการจัดหา ด้านการทำรายการ และด้านการบริการ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปได้ ดังนี้

4.3.1 ปัญหาด้านนโยบาย

จากการศึกษาปัญหาด้านนโยบายที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยจำนวน 72-76 แห่ง ประสบในการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี ซึ่งจำแนกเป็น 2 ประเด็น (ตารางที่ 16) พบว่า ปัญหาที่ห้องสมุดจำนวนมากที่สุด 76 แห่ง ประสบ คือ ไม่มีการกำหนดนโยบายอย่างชัดเจนในการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี ส่วนประเด็นปัญหาที่ห้องสมุดจำนวนน้อยที่สุด 72 แห่ง ประสบ คือ ไม่มีการมอบหมายผู้รับผิดชอบโดยตรง

เมื่อพิจารณาระดับของปัญหา พบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยประสบปัญหาในระดับปานกลางทุกปัญหา เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยดังนี้ คือ ไม่มีการกำหนดนโยบายอย่างชัดเจนในการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี ($\bar{x} = 3.20, f=76$) และ ไม่มีการมอบหมายผู้รับผิดชอบโดยตรง ($\bar{x} = 2.71, f=72$)

เมื่อพิจารณาตามประเภทของห้องสมุด ปัญหาด้านนโยบายที่ห้องสมุดห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐจำนวน 17-20 แห่ง ประสบในการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี พบว่า ปัญหาที่ห้องสมุดแทบทั้งหมด 20 แห่ง ประสบ คือ ไม่มีการกำหนดนโยบายอย่างชัดเจนในการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี ส่วนปัญหาที่ห้องสมุดจำนวนน้อยที่สุด 17 แห่ง ประสบ คือ ไม่มีการมอบหมายผู้รับผิดชอบโดยตรง

เมื่อพิจารณาระดับของปัญหา พบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐประสบปัญหาในระดับปานกลาง 1 ปัญหา และระดับน้อย 1 ปัญหา ปัญหาที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐประสบในระดับปานกลาง คือ ไม่มีการกำหนดนโยบายอย่างชัดเจนในการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี ($\bar{x} = 2.95, f=20$) ส่วนปัญหาที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐประสบในระดับน้อย คือ ไม่มีการมอบหมายผู้รับผิดชอบโดยตรง ($\bar{x} = 2.10, f=17$)

ปัญหาด้านนโยบายที่ห้องสมุดห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล จำนวน 38-39 แห่ง ประสบในการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าได้อย่างเสรี พบว่า ปัญหาที่ห้องสมุดทั้งหมดจำนวน 39 แห่ง ประสบ มี 1 ปัญหา คือ ไม่มีการกำหนดนโยบายอย่างชัดเจนในการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าได้อย่างเสรี ส่วนปัญหาที่ห้องสมุดจำนวนใกล้เคียงกัน 38 แห่ง ประสบ มี 1 ปัญหา คือ ไม่มีการมอบหมายผู้รับผิดชอบโดยตรง

เมื่อพิจารณาระดับของปัญหา พบว่า ปัญหาด้านนโยบายที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลประสบมี 1 ระดับ คือ ระดับปานกลาง ปัญหาที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลประสบในระดับปานกลาง มี 2 ปัญหา เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยดังนี้ คือ ไม่มีการกำหนดนโยบายอย่างชัดเจนในการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าได้อย่างเสรี ($\bar{x} = 3.46, f=39$) และไม่มีการมอบหมายผู้รับผิดชอบโดยตรง ($\bar{x} = 3.03, f=38$)

ส่วนปัญหาด้านนโยบายที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชนจำนวน 17 แห่ง ประสบในการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าได้อย่างเสรี พบว่า ปัญหาที่ห้องสมุดจำนวนมากที่สุด 17 แห่ง ประสบ เท่ากัน มี 2 ปัญหา คือ ไม่มีการกำหนดนโยบายอย่างชัดเจนในการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าได้อย่างเสรี และไม่มีการมอบหมายผู้รับผิดชอบโดยตรง

เมื่อพิจารณาระดับของปัญหา พบว่า ปัญหาด้านนโยบายที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชนประสบมี 1 ระดับ คือ ระดับปานกลาง ปัญหาที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชนประสบในระดับปานกลางมี 2 ปัญหา คือ ไม่มีการกำหนดนโยบายอย่างชัดเจนในการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าได้อย่างเสรี ($\bar{x} = 2.95, f=17$) และไม่มีการมอบหมายผู้รับผิดชอบโดยตรง ($\bar{x} = 2.74, f=17$)

ตารางที่ 16 ปัญหาด้านนโยบาย จำแนกตามประเภทของห้องสมุดมหาวิทยาลัย

ปัญหา	ห้องสมุดมหาวิทยาลัย															
	รัฐ (N=21)			ราชภัฏและ เทคโนโลยีราชมงคล (N=39)			เอกชน (N=19)			รวม (N=79)						
	f	\bar{x}	s.d.	ป.ด.	f	\bar{x}	s.d.	ป.ด.	f	\bar{x}	s.d.	ป.ด.				
ไม่มีการกำหนดนโยบายอย่าง ชัดเจนในการจัดการ	20	2.95	1.20	ป	39	3.46	1.00	ป	17	2.95	1.43	ป	76	3.20	1.18	ป
วารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้ เข้าถึงได้อย่างเสรี	17	2.10	1.37	น	38	3.03	1.16	ป	17	2.74	1.37	ป	72	2.71	1.31	ป
ไม่มีการมอบหมายผู้รับผิดชอบ โดยตรง																

4.3.2 ปัญหาด้านการจัดหา

จากการศึกษาปัญหาด้านการจัดหาที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยจำนวน 67-77 แห่ง ประสบในการจัดหาวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าได้อย่างเสรี ซึ่งจำแนกเป็น 10 ประเด็น (ตารางที่ 17) พบว่า ปัญหาที่ห้องสมุดจำนวนมากที่สุด 77 แห่ง เท่ากัน ประสบ คือ ไม่มีวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในชื่อที่ต้องการ และ แหล่งวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีมีจำนวนจำกัด ส่วนประเด็นปัญหาที่ห้องสมุดจำนวนน้อยที่สุด 67 แห่ง ประสบ คือ จำนวนผู้รับผิดชอบการจัดการจัดหาไม่เพียงพอ

เมื่อพิจารณาระดับของปัญหา พบว่า ปัญหาที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยประสบมี 2 ระดับ คือ ระดับมาก และระดับปานกลาง ปัญหาที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยประสบในระดับมากมี 1 ปัญหา คือ ไม่มีวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในสาขาวิชาที่ต้องการ ($\bar{x} = 3.56, f=76$) ส่วนปัญหาที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยประสบในระดับปานกลางมี 9 ปัญหา โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก ดังนี้ แหล่งวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีมีจำนวนจำกัด ($\bar{x} = 3.30, f=77$) ไม่มีวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในชื่อที่ต้องการ ($\bar{x} = 3.25, f=77$) และไม่มีคู่มือช่วยในการคัดเลือกวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี ($\bar{x} = 3.01, f=75$)

นอกจากนี้ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐจำนวน 2 แห่ง ยังประสบปัญหาอื่นๆ ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.50, f=2$) คือ ปัญหาด้านงบประมาณ

เมื่อพิจารณาตามประเภทของห้องสมุด พบว่า ปัญหาด้านการจัดหาที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ จำนวน 16-20 แห่ง ประสบในการจัดหาวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าได้อย่างเสรี พบว่า ปัญหาที่มีห้องสมุดแทบทั้งหมดจำนวน 20 แห่ง ประสบ คือ แหล่งวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีมีจำนวนจำกัด ส่วนประเด็นปัญหาที่ห้องสมุดจำนวนน้อยที่สุด 16 แห่ง เท่ากัน ประสบ คือ ไม่มีผู้รับผิดชอบการจัดการจัดหาโดยตรง และจำนวนผู้รับผิดชอบการจัดการจัดหาไม่เพียงพอ

เมื่อพิจารณาระดับของปัญหา พบว่า ปัญหาด้านการจัดหาที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐประสบมี 3 ระดับ คือ ระดับมาก ระดับปานกลาง และระดับน้อย

ปัญหาที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐประสบในระดับมากมี 1 ปัญหา คือ ไม่มีวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในสาขาวิชาที่ต้องการ ($\bar{x} = 3.86, f=19$) ระดับปานกลางมี 6 ปัญหา โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก ดังนี้ คือ แหล่งวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีมีจำนวนจำกัด ($\bar{x} = 2.90, f=20$) ไม่ทราบแหล่งที่ผลิตวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี ($\bar{x} = 2.76, f=19$) และใช้เวลาในการจัดหา/คัดเลือกนาน ($\bar{x} = 2.76, f=18$) เท่ากัน ส่วนปัญหาที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐประสบในระดับน้อยมี 3 ปัญหา โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก ดังนี้ คือ ไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้เสนอแนะ ($\bar{x} = 2.43, f=18$) จำนวนผู้รับผิดชอบการจัดหาไม่เพียงพอ ($\bar{x} = 2.38, f=16$) และไม่มีผู้รับผิดชอบการจัดหาโดยตรง ($\bar{x} = 2.00, f=16$)

ปัญหาด้านการจัดหาที่ห้องสมุดห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล จำนวน 35-39 แห่ง ประสบในการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าได้อย่างเสรี พบว่า ปัญหาที่ห้องสมุดทั้งหมดจำนวน 39 แห่ง เท่ากัน ประสบ คือ ไม่มีคู่มือช่วยในการคัดเลือกวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าได้อย่างเสรี ไม่มีวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าได้อย่างเสรีในชื่อที่ต้องการ และ แหล่งวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าได้อย่างเสรีมีจำนวนจำกัด ส่วนประเด็นปัญหาที่ห้องสมุดจำนวนน้อยที่สุด 35 แห่ง คือ จำนวนผู้รับผิดชอบการจัดหาไม่เพียงพอ

เมื่อพิจารณาระดับของปัญหา พบว่า ปัญหาด้านการจัดหาที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลประสบมี 2 ระดับ คือ ระดับมาก และระดับปานกลาง ปัญหาที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลประสบในระดับมากมี 3 ปัญหา คือ แหล่งวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีมีจำนวนจำกัด ($\bar{x} = 3.62, f=39$) ไม่มีวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในชื่อที่ต้องการ ($\bar{x} = 3.56, f=39$) และ ไม่มีวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในสาขาวิชาที่ต้องการ ($\bar{x} = 3.54, f=38$) ส่วนปัญหาที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลประสบในระดับปานกลางมี 7 ปัญหา โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก ดังนี้ คือ ไม่มีคู่มือช่วยในการคัดเลือก

วารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี ($\bar{x} = 3.26, f=39$) ไม่ทราบแหล่งที่ผลิตวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี ($\bar{x} = 3.18, f=38$) ขาดทักษะ/ความชำนาญในการจัดหา ($\bar{x} = 3.05, f=37$) และไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้เสนอแนะ ($\bar{x} = 3.05, f=38$) เท่ากัน

ส่วนห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชนจำนวน 16-19 แห่ง ประสบในการจัดหาวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี พบว่า ปัญหาที่ห้องสมุดทั้งหมดจำนวน 19 แห่ง เท่ากัน ประสบ คือ ไม่มีวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในสาขาวิชาที่ต้องการ และไม่มีวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในชื่อที่ต้องการ ส่วนประเด็นปัญหาที่ห้องสมุดน้อยที่สุดจำนวน 16 แห่ง ประสบ คือ จำนวนผู้รับผิดชอบการจัดการไม่เพียงพอ

เมื่อพิจารณาระดับของปัญหา พบว่า ปัญหาด้านการจัดการที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชนประสบมี 1 ระดับ คือ ระดับปานกลาง ปัญหาที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชนประสบในระดับปานกลางมี 10 ปัญหา โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับแรก ดังนี้ คือ ไม่มีวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในชื่อที่ต้องการ ($\bar{x} = 3.37, f=19$) ไม่มีวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในสาขาวิชาที่ต้องการ ($\bar{x} = 3.26, f=19$) และไม่มีผู้รับผิดชอบการจัดการโดยตรง ($\bar{x} = 3.21, f=18$) ใช้เวลาในการจัดหา/คัดเลือกนาน ($\bar{x} = 3.21, f=18$) เท่ากัน

ตารางที่ 17 ปัญหาด้านการจัดหา จำแนกตามประเภทของห้องสมุดมหาวิทยาลัย

ปัญหา	ห้องสมุดมหาวิทยาลัย											
	รัฐ (N=21)			ราชภัฏและ เทคโนโลยีราชมงคล (N=39)			เอกชน (N=19)			รวม (N=79)		
	f	\bar{x}	S.D.	f	\bar{x}	S.D.	f	\bar{x}	S.D.	f	\bar{x}	S.D.
ไม่ทราบแหล่งที่ผลิตวารสาร	19	2.76	1.34	38	3.18	0.97	18	2.84	1.21	75	2.99	1.14
อิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี	18	2.71	1.52	39	3.26	1.19	18	2.84	1.21	75	3.01	1.19
ไม่มีคู่มือช่วยในการคัดเลือกวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี	19	3.86	6.99	38	3.54	3.65	19	3.26	1.10	76	3.56	3.65
ไม่มีการสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในสาขาวิชาที่ต้องการ	19	2.57	1.33	39	3.56	1.11	19	3.37	0.96	77	3.25	1.11
เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในชื่อที่ต้องการ	16	2.00	1.45	36	2.97	1.45	18	3.21	1.40	70	2.77	1.45
จำนวนผู้รับผิดชอบการจัดหาโดยตรง	16	2.38	1.53	35	2.79	1.41	16	2.79	1.58	67	2.68	1.41
ไม่เพียงพอ												

ตารางที่ 17 ปัญหาด้านการจัดหา จำนวนตามประเภทของห้องสมุดมหาวิทยาลัย (ต่อ)

ปัญหา	ห้องสมุดมหาวิทยาลัย											
	รัฐ (N=21)			ราชภัฏและ เทคโนโลยีราชมงคล (N=39)			เอกชน (N=19)			รวม (N=79)		
	f	\bar{x}	S.D.	f	\bar{x}	S.D.	f	\bar{x}	S.D.	f	\bar{x}	S.D.
แหล่งวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่ เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีมี จำนวนจำกัด	20	2.90	1.09	39	3.62	1.00	18	3.11	1.24	77	3.30	1.00
ขาดทักษะ/ความชำนาญ ในการจัดหา	19	2.62	1.16	37	3.05	1.15	17	3.11	1.45	73	2.95	1.23
ไม่ได้รับความร่วมมือจาก ผู้เสวนานะ	18	2.43	1.40	38	3.05	1.07	17	3.05	1.31	73	2.89	1.24
ใช้เวลานานในการจัดหา/คัดเลือก นาน	18	2.76	1.37	37	2.97	1.11	18	3.21	1.23	73	2.97	1.21
อื่น ๆ	2	3.50	2.12	-	-	-	-	-	-	2	3.50	2.12

4.3.3 ปัญหาด้านการทำรายการ

จากการศึกษาปัญหาด้านการทำรายการที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยจำนวน 58-63 แห่ง ประสบในการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี ซึ่งจำแนกเป็น 5 ประเด็น (ตารางที่ 18) พบว่า ปัญหาที่ห้องสมุดจำนวนมากที่สุด 63 แห่ง ประสบ คือ ข้อมูลสำหรับลงรายการมีไม่ครบ ส่วนปัญหาที่ห้องสมุดจำนวนน้อยที่สุด 58 แห่ง ประสบ คือ ไม่มีคู่มือปฏิบัติงานในการลงรายการ

เมื่อพิจารณาระดับของปัญหา พบว่า ปัญหาที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยประสบมี 1 ระดับ คือ ระดับน้อย โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยดังนี้ ข้อมูลสำหรับการลงรายการมีไม่ครบ ($\bar{x} = 2.29, f=63$) ระบบไม่รองรับการถ่ายโอนรายการ ($\bar{x} = 2.27, f=61$) ไม่มีข้อมูลสำหรับทำสำเนารายการ ($\bar{x} = 2.24, f=59$) ไม่มีคู่มือปฏิบัติงานในการลงรายการ ($\bar{x} = 2.06, f=58$) และมีความรู้ในมาตรฐานการลงรายการไม่เพียงพอ ($\bar{x} = 1.96, f=59$)

เมื่อพิจารณาตามประเภทของห้องสมุด พบว่า ปัญหาด้านการทำรายการที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐจำนวน 11-13 แห่ง ประสบในการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี พบว่า ปัญหาที่ห้องสมุดจำนวนมากที่สุด 13 แห่ง ประสบ คือ ข้อมูลสำหรับการลงรายการมีไม่ครบ ส่วนประเด็นปัญหาที่ห้องสมุดจำนวนน้อยที่สุด 11 แห่ง เท่ากัน ประสบ คือ ไม่มีคู่มือปฏิบัติงานในการลงรายการ และ ระบบไม่รองรับการถ่ายโอนรายการ

เมื่อพิจารณาระดับของปัญหา พบว่า ปัญหาด้านการทำรายการที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐประสบมี 1 ระดับ คือ ระดับน้อยที่สุด โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยดังนี้ คือ ข้อมูลสำหรับการลงรายการมีไม่ครบ ($\bar{x} = 1.62, f=13$) ไม่มีข้อมูลสำหรับทำสำเนารายการ ($\bar{x} = 1.38, f=12$) ระบบไม่รองรับการถ่ายโอนรายการ ($\bar{x} = 1.38, f=11$) ไม่มีคู่มือปฏิบัติงานในการลงรายการ ($\bar{x} = 1.33, f=11$) และมีความรู้ในมาตรฐานการลงรายการไม่เพียงพอ ($\bar{x} = 1.33, f=12$)

สำหรับปัญหาด้านการทำรายการที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล จำนวน 32-33 แห่ง ประสบในการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี พบว่า ปัญหาที่ห้องสมุดจำนวนมากที่สุด 33 แห่ง เท่ากัน ประสบ คือ ข้อมูลสำหรับการลงรายการมีไม่ครบ ระบบไม่รองรับการถ่ายโอนรายการ และ มีความรู้ในมาตรฐานการลงรายการไม่เพียงพอ ส่วน

ประเด็นปัญหาที่ห้องสมุดจำนวน 32 แห่ง เท่ากัน ประสบ คือ ไม่มีข้อมูลสำหรับทำสำเนารายการ และ ไม่มีคู่มือปฏิบัติงานในการลงรายการ

เมื่อพิจารณาระดับของปัญหา พบว่า ปัญหาด้านการทำรายการที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลประสบมี 2 ระดับ คือ ระดับปานกลาง และระดับน้อย ปัญหาที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลประสบในระดับปานกลาง มี 2 ปัญหา โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยดังนี้ คือ ไม่มีข้อมูลสำหรับทำสำเนารายการ ($\bar{x} = 2.56$, $f=32$) และ ระบบไม่รองรับการถ่ายโอนรายการ ($\bar{x} = 2.56$, $f=33$) ส่วนปัญหาที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลประสบในระดับน้อยมี 3 ปัญหา คือ ข้อมูลสำหรับการลงรายการมีไม่ครบ ($\bar{x} = 2.49$, $f=33$) ไม่มีคู่มือปฏิบัติงานในการลงรายการ ($\bar{x} = 2.28$, $f=32$) และ มีความรู้ในมาตรฐานการลงรายการไม่เพียงพอ ($\bar{x} = 2.15$, $f=33$)

นอกจากนี้ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลจำนวน 2 แห่ง ยังระบุปัญหาอื่นๆ ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.50$, $f=2$) คือ ไม่มีคู่มือที่เป็นมาตรฐาน

ส่วนปัญหาด้านการทำรายการที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชนจำนวน 14-17 แห่ง ประสบในการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี พบว่า ปัญหาที่ห้องสมุดจำนวนมากที่สุด 17 แห่ง เท่ากัน ประสบ คือ ข้อมูลสำหรับการลงรายการมีไม่ครบ และ ระบบไม่รองรับการถ่ายโอนรายการ ส่วนประเด็นปัญหาที่ห้องสมุดจำนวนน้อยที่สุด 14 แห่ง ประสบ คือ มีความรู้ในมาตรฐานการลงรายการไม่เพียงพอ

เมื่อพิจารณาระดับของปัญหา พบว่า ปัญหาด้านการทำรายการที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชนประสบมี 2 ระดับ คือ ระดับปานกลาง และระดับน้อย ปัญหาที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชนประสบในระดับปานกลาง มี 3 ปัญหา โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยดังนี้ คือ ข้อมูลสำหรับการลงรายการมีไม่ครบ ($\bar{x} = 2.63$, $f=17$) ระบบไม่รองรับการถ่ายโอนรายการ ($\bar{x} = 2.63$, $f=17$) และ ไม่มีข้อมูลสำหรับทำสำเนารายการ ($\bar{x} = 2.53$, $f=15$) ส่วนปัญหาที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชนประสบใน

ระดับน้อยมี 2 ปัญหา คือ ไม่มีคู่มือปฏิบัติงานในการลงรายการ ($\bar{x} = 2.42, f=15$) และมีความรู้ในมาตรฐานการลงรายการไม่เพียงพอ ($\bar{x} = 2.26, f=14$)

นอกจากนี้ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชนจำนวน 2 แห่ง ยังระบุปัญหาอื่นๆ ด้านการทำรายการ ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{x} = 1.50, f=2$) คือ ยังไม่มีการลงรายการวารสารอิเล็กทรอนิกส์

ตารางที่ 18 ปัญหาด้านการทำรายการ จำแนกตามประเภทของห้องสมุดมหาวิทยาลัย

ปัญหา	ห้องสมุดมหาวิทยาลัย															
	รัฐ (N=21)			ราชภัฏและ เทคโนโลยีราชมงคล (N=39)			เอกชน (N=19)			รวม (N=79)						
	f	\bar{x}	S.D.	ป.ด.	f	\bar{x}	S.D.	ป.ด.	f	\bar{x}	S.D.	ป.ด.				
ไม่มีข้อมูลสำหรับทำสำเนา รายการ	12	1.38	1.43	น.ส.	32	2.56	1.41	ป.	15	2.53	1.65	ป.	59	2.24	1.55	น.
ข้อมูลสำหรับการลงรายการมี ไม่ครบ	13	1.62	1.53	น.ส.	33	2.49	1.39	น.	17	2.63	1.30	ป.	63	2.29	1.45	น.
ไม่มีคู่มือปฏิบัติงานในการลง รายการ	11	1.33	1.53	น.ส.	32	2.28	1.36	น.	15	2.42	1.71	น.	58	2.06	1.54	น.
ระบบไม่รองรับการถ่ายโอน รายการ	11	1.38	1.47	น.ส.	33	2.56	1.31	ป.	17	2.63	1.54	ป.	61	2.27	1.49	น.
มีความรู้ในมาตรฐานการลง รายการไม่เพียงพอ	12	1.33	1.39	น.ส.	33	2.15	1.29	น.	14	2.26	1.76	น.	59	1.96	1.47	น.
อื่น ๆ	-	-	-	-	2	2.50	3.54	น.	2	1.50	2.12	น.ส.	4	2.00	2.45	น.

4.3.4 ปัญหาด้านการบริการ

จากการศึกษาปัญหาด้านการบริการที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยจำนวน 68-74 แห่ง ประสบในการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี ซึ่งจำแนกเป็น 3 ประเด็น (ตารางที่ 19) พบว่า ปัญหาที่ห้องสมุดจำนวนมากที่สุด 74 แห่ง ประสบ คือ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้อย่างไม่เพียงพอ ส่วนปัญหาที่ห้องสมุดจำนวนน้อยที่สุด 68 แห่ง ประสบ คือ ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตขัดข้องทำให้ไม่สามารถให้บริการได้

เมื่อพิจารณาระดับของปัญหา พบว่า ปัญหาที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยประสบมี 2 ระดับ คือ ระดับปานกลาง และระดับน้อย ปัญหาที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยประสบในระดับปานกลาง มี 1 ปัญหา คือ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้อย่างไม่เพียงพอ ($\bar{x} = 2.91, f=74$) ส่วนปัญหาที่ห้องสมุดที่ประสบในระดับน้อย มี 2 ปัญหา คือ ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตขัดข้องทำให้ไม่สามารถให้บริการได้ ($\bar{x} = 2.46, f=68$) และไม่สามารถใช้ตัวเชื่อมโยงไปยังวารสารที่ต้องการได้ ($\bar{x} = 2.41, f=70$)

เมื่อพิจารณาตามประเภทของห้องสมุด พบว่า ปัญหาด้านการบริการที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐจำนวน 17-19 แห่ง ประสบในการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี พบว่า ปัญหาที่ห้องสมุดจำนวนมากที่สุด 19 แห่ง ประสบ คือ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้อย่างไม่เพียงพอ ส่วนประเด็นปัญหาที่มีห้องสมุดจำนวนน้อยที่สุด 17 แห่ง ประสบ คือ ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตขัดข้องทำให้ไม่สามารถให้บริการได้

เมื่อพิจารณาระดับของปัญหา พบว่า ปัญหาด้านการบริการที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐประสบมี 2 ระดับ คือ ระดับปานกลาง และระดับน้อย ปัญหาที่ห้องสมุด มหาวิทยาลัยของรัฐประสบในระดับปานกลางมี 1 ปัญหา คือ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้อย่างไม่เพียงพอ ($\bar{x} = 2.81, f=19$) ส่วนปัญหาที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐประสบในระดับน้อยมี 2 ปัญหา คือ ไม่สามารถใช้ตัวเชื่อมโยงไปยังวารสารที่ต้องการได้ ($\bar{x} = 1.95, f=18$) และระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตขัดข้องทำให้ไม่สามารถให้บริการได้ ($\bar{x} = 1.90, f=17$)

สำหรับปัญหาด้านการบริการที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลจำนวน 35-37 แห่ง ประสบในการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี พบว่า ปัญหาที่ห้องสมุดจำนวนมากที่สุด 37 แห่ง ประสบ คือ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้ยังไม่เพียงพอ ส่วนประเด็นปัญหาที่ห้องสมุดจำนวนน้อยที่สุด 35 แห่ง เท่ากัน ประสบ คือ ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตขัดข้องทำให้ไม่สามารถให้บริการได้ และไม่สามารถใช้ตัวเชื่อมโยงไปยังวารสารที่ต้องการได้

เมื่อพิจารณาระดับของปัญหา พบว่า ปัญหาด้านการบริการที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลประสบมี 1 ระดับ คือ ระดับปานกลาง เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ คือการจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้ยังไม่เพียงพอ ($\bar{x} = 3.00, f=37$) ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตขัดข้องทำให้ไม่สามารถให้บริการได้ ($\bar{x} = 2.69, f=35$) และไม่สามารถใช้ตัวเชื่อมโยงไปยังวารสารที่ต้องการ ($\bar{x} = 2.62, f=35$)

ส่วนปัญหาด้านการบริการที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชนจำนวน 16-18 แห่ง ประสบในการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี พบว่า ปัญหาที่ห้องสมุดจำนวนมากที่สุด 18 แห่ง ประสบ คือ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้ยังไม่เพียงพอ ส่วนประเด็นปัญหาที่ห้องสมุดจำนวนน้อยที่สุด 16 แห่ง ประสบ คือ ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตขัดข้องทำให้ไม่สามารถให้บริการได้

เมื่อพิจารณาระดับของปัญหา พบว่า ปัญหาด้านการบริการที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชนประสบมี 2 ระดับ คือ ระดับปานกลาง และระดับน้อย ปัญหาที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชนประสบในระดับปานกลาง มี 2 ปัญหา คือ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้ยังไม่เพียงพอ ($\bar{x} = 2.84, f=18$) และระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตขัดข้องทำให้ไม่สามารถให้บริการได้ ($\bar{x} = 2.58, f=16$) ส่วนปัญหาที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชนประสบในระดับน้อยมี 1 ปัญหา คือไม่สามารถใช้ตัวเชื่อมโยงไปยังวารสารที่ต้องการได้ ($\bar{x} = 2.47, f=17$)

ตารางที่ 19 ปัญหาด้านการบริการ จำแนกตามประเภทของห้องสมุดมหาวิทยาลัย

ปัญหา	ห้องสมุดมหาวิทยาลัย															
	รัฐ (N=21)			ราชภัฏและ เทคโนโลยีราชมงคล (N=39)			เอกชน (N=19)			รวม (N=79)						
	f	\bar{x}	S.D.	ป.ด.	f	\bar{x}	S.D.	ป.ด.	f	\bar{x}	S.D.	ป.ด.				
ไม่สามารถใช้ตัวเชื่อมโยงไปยัง วารสารที่ต้องการได้	18	1.95	1.12	น	35	2.62	1.14	ป	17	2.47	1.47	น	70	2.41	1.24	น
ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต จัดซื้อทำให้อาจไม่สามารถ ให้บริการได้	17	1.90	1.34	น	35	2.69	1.28	ป	16	2.58	1.57	ป	68	2.46	1.39	น
การจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้ ยังไม่เพียงพอ	19	2.81	1.50	ป	37	3.00	1.05	ป	18	2.84	1.26	ป	74	2.91	1.22	ป

4.3.5 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในห้องสมุด มหาวิทยาลัย

ห้องสมุดมหาวิทยาลัย 28 แห่งได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในห้องสมุดมหาวิทยาลัย ซึ่งผู้วิจัยจำแนกออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านนโยบาย ด้านการจัดหา ด้านการทำรายการ ด้านการบริการ และด้านอื่นๆ โดยรายละเอียดของข้อเสนอแนะในแต่ละด้านมีดังต่อไปนี้

4.3.5.1 ด้านนโยบาย (20 แห่ง)

1. ควรกำหนดนโยบายการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีให้สอดคล้องกับการเรียนการสอน และเป็นสายลักษณะอักษร (16 แห่ง)
2. ควรมีนโยบายความร่วมมือระหว่างห้องสมุดเพื่อเป็นแนวทางในการให้บริการ (2 แห่ง)
3. ควรกำหนดนโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับงบประมาณในการจัดหา (2 แห่ง)

4.3.5.2 ด้านการจัดหา (14 แห่ง)

1. ควรมีความร่วมมือ/หน่วยงานที่รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี (9 แห่ง)
2. ควรเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนร่วมในการจัดหา (4 แห่ง)
3. ควรมีคณะทำงานกลุ่มงานวารสารทำหน้าที่รวบรวมรายชื่อวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีเพื่อให้บริการ (1 แห่ง)

4.3.5.3 ด้านการทำรายการ (14 แห่ง)

1. ควรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างห้องสมุดในการจัดทำมาตรฐานการลงรายการ (6 แห่ง)
2. บุคลากรควรมีความเชี่ยวชาญในการทำรายการ (4 แห่ง)

3. ควรมีข้อมูลสำหรับการทำสำเนาและการลงรายการที่ครบถ้วน (2 แห่ง)
4. สำนักพิมพ์/ผู้แทนจำหน่ายควรมีการทำรายการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่ให้บริการ (2 แห่ง)

4.3.5.4 ด้านการบริการ (11 แห่ง)

1. ควรมีเครื่องมือและอุปกรณ์ที่สนับสนุนในการอ่านวารสารอิเล็กทรอนิกส์ เช่น คอมพิวเตอร์ สมาร์ทโฟน และแท็บเล็ต (6 แห่ง)
2. ควรส่งเสริมการให้บริการแก่บุคลากรภายในมหาวิทยาลัย/แสวงหาความร่วมมือระหว่างสถาบัน (3 แห่ง)
3. ควรจัดอบรมการใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์ให้กับผู้ใช้อย่างสม่ำเสมอ (2 แห่ง)

4.3.5.5 ด้านอื่นๆ (2 แห่ง)

1. ควรมีวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีภาษาไทย (1 แห่ง)
2. ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้ใช้เข้าถึงวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี (1 แห่ง)

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บทนี้เป็นการนำเสนอผลการวิจัย เรื่อง การจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในห้องสมุดมหาวิทยาลัย ในด้านวัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมติฐานการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน ข้อเสนอแนะ และแนวทางสำหรับการวิจัยในอนาคต ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อศึกษา

3. การจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในห้องสมุดมหาวิทยาลัย ในด้านนโยบาย การจัดหา การทำรายการ และการบริการ
4. ปัญหาในการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าได้อย่างเสรีในห้องสมุดมหาวิทยาลัย

สมมติฐานการวิจัย

1. ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่จัดหาวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีโดยใช้เกณฑ์มีเนื้อหาสอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย ใช้มาตรฐานดับลินคอร์เมทาเดตา และให้บริการผ่านเว็บเพจที่จัดทำโดยเฉพาะ
2. ปัญหาในการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในห้องสมุดมหาวิทยาลัย ประสบในระดับมากคือ ไม่ทราบแหล่งที่ผลิตวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี และการจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้ยังไม่เพียงพอ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ศึกษา คือ ผู้อำนวยการ/ผู้บริหารห้องสมุด บรรณารักษ์ หรือผู้รับผิดชอบในการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในห้องสมุดมหาวิทยาลัย จำนวน 107 แห่ง แห่งละ 1 คน รวมทั้งสิ้น 107 คน ประกอบด้วย มหาวิทยาลัยของรัฐ (มหาวิทยาลัยในสังกัดของรัฐเดิม และมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ) จำนวน 28 คน มหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 40 คน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล จำนวน 9 คน และมหาวิทยาลัยเอกชน จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม (ตารางที่ 3)

ตอนที่ 2 การจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในห้องสมุดมหาวิทยาลัยในด้านนโยบาย การจัดหา การทำรายการ และการบริการ (ตารางที่ 4 - 15)

ตอนที่ 3 ปัญหาในการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในห้องสมุดมหาวิทยาลัย และข้อเสนอแนะ (ตารางที่ 16-19)

5.1 สรุปผลการวิจัย และอภิปรายผล

5.1.1 ตอนที่ 1 ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม

จากการศึกษาตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถามที่รับผิดชอบงานการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในห้องสมุดมหาวิทยาลัย (ตารางที่ 3) โดยรวม พบว่าห้องสมุดจำนวนมากที่สุด 37 แห่ง (ร้อยละ 46.84) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นบรรณารักษ์ โดยเป็นบรรณารักษ์ฝ่าย/งานวารสารจำนวนมากที่สุด 20 แห่ง (ร้อยละ 54.05)

เมื่อพิจารณาผลการศึกษา จำแนกตามประเภทของห้องสมุด พบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ และห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลจำนวนมากที่สุด 9 แห่ง (ร้อยละ 42.86) และ 21 แห่ง (ร้อยละ 58.85) ตามลำดับ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นบรรณารักษ์ โดยเป็นบรรณารักษ์ฝ่าย/งานวารสาร จำนวนมากที่สุด 4 แห่ง (ร้อยละ 44.44) และ 21

แห่ง (ร้อยละ 58.85) ตามลำดับ ส่วนห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชนจำนวนมากที่สุด 8 แห่ง (ร้อยละ 42.11) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็น ผู้อำนวยการ/หัวหน้าห้องสมุด

5.1.2 ตอนที่ 2 การจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในห้องสมุดมหาวิทยาลัย ในด้านนโยบาย การจัดหา การทำรายการ และการบริการ

การจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในห้องสมุดมหาวิทยาลัยในด้านนโยบาย การจัดหา การทำรายการ และการบริการ มีสรุปผลการวิจัยดังต่อไปนี้

5.1.2.1 การกำหนดนโยบายที่ใช้ในการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในห้องสมุดมหาวิทยาลัย

จากการศึกษาการกำหนดนโยบายที่ใช้ในการจัดวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในห้องสมุดมหาวิทยาลัย (ตารางที่ 4) พบว่า ห้องสมุดจำนวนมากที่สุด 45 แห่ง (ร้อยละ 56.96) ไม่กำหนดนโยบายในการจัดวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในห้องสมุดมหาวิทยาลัย

ห้องสมุดมหาวิทยาลัยที่ตอบว่า กำหนดนโยบายการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในห้องสมุดมหาวิทยาลัยจำนวนมากที่สุด 26 แห่ง (ร้อยละ 76.47) มีการกำหนดนโยบายแบบไม่เป็นลายลักษณ์อักษร ในขณะที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยจำนวนมากที่สุด 8 แห่ง (ร้อยละ 23.53) กำหนดนโยบายแบบเป็นลายลักษณ์อักษร

เมื่อพิจารณาตามประเภทของห้องสมุด พบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐจำนวนมากที่สุด 10 แห่ง (ร้อยละ 47.62) การกำหนดนโยบายแบบไม่เป็นลายลักษณ์อักษร ห้องสมุดมหาวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลจำนวนมากที่สุด 13 แห่ง (ร้อยละ 86.67) การกำหนดนโยบายแบบไม่เป็นลายลักษณ์อักษร ในขณะที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชนจำนวนมากที่สุด 5 แห่ง (ร้อยละ 62.50) การกำหนดนโยบายแบบเป็นลายลักษณ์อักษร

ส่วนห้องสมุดมหาวิทยาลัยที่ตอบว่า ไม่ได้กำหนดนโยบายการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในห้องสมุดมหาวิทยาลัยจำนวนมากที่สุด 45 แห่ง (ร้อยละ 56.96)

เมื่อพิจารณาตามประเภทของห้องสมุดมหาวิทยาลัย พบว่า เป็นห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐจำนวน 11 แห่ง (ร้อยละ 52.38) กำหนดนโยบาย โดยห้องสมุดจำนวนมากที่สุด 10 แห่ง (ร้อยละ 90.91) กำหนดนโยบายแบบไม่เป็นลายลักษณ์อักษร ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลจำนวน 24 แห่ง (ร้อยละ 61.54) และห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชนจำนวน 11 แห่ง (ร้อยละ 57.89) ไม่ได้กำหนดนโยบายการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในห้องสมุดมหาวิทยาลัย

5.1.2.2 นโยบายที่กำหนดในการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี

นโยบายที่กำหนดในการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในห้องสมุดมหาวิทยาลัย เป็นนโยบายในด้านการจัดหา ด้านการทำรายการ ด้านการบริการ และอื่นๆ ผลการวิจัย มีดังนี้

1) การกำหนดนโยบาย

ผลศึกษาการกำหนดนโยบายการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในห้องสมุดมหาวิทยาลัย เป็นนโยบายในด้านต่าง ๆ ที่ใช้ในการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในห้องสมุดมหาวิทยาลัย (ตารางที่ 5) โดยรวม พบว่า ห้องสมุดจำนวนมากที่สุด 27 แห่ง (ร้อยละ 79.41) กำหนดนโยบายด้านการจัดหา รองลงมาจำนวน 20 แห่ง (ร้อยละ 58.82) กำหนดนโยบายด้านการบริการ

เมื่อพิจารณาตามประเภทของห้องสมุด พบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐจำนวนมากที่สุด 10 แห่ง (ร้อยละ 90.90) กำหนดนโยบายด้านการจัดหา ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลจำนวนมากที่สุด 9 แห่ง เท่ากัน (ร้อยละ 60.00) กำหนดนโยบาย

ด้านการจัดหา และนโยบายด้านการบริการ ส่วนห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชนทุกแห่งจำนวน 8 แห่ง (ร้อยละ 100.00) กำหนดนโยบายด้านการจัดหา

เมื่อพิจารณาตามนโยบายด้านต่าง ๆ ที่ใช้ในการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในห้องสมุดมหาวิทยาลัย พบว่า มีห้องสมุดมหาวิทยาลัยจำนวนมากที่สุด 12 แห่ง ระบุข้อความนโยบายด้านการจัดหา ห้องสมุดมหาวิทยาลัยจำนวนมากที่สุด 6 แห่ง ระบุข้อความนโยบายด้านการบริการ ส่วนห้องสมุดมหาวิทยาลัยจำนวนมากที่สุด 2 แห่ง ระบุข้อความนโยบายด้านการทำรายการ ในขณะที่ส่วนห้องสมุดมหาวิทยาลัยจำนวนมากที่สุด 3 แห่ง ระบุข้อความนโยบายด้านอื่นๆ

นโยบายด้านการจัดหา มีห้องสมุดมหาวิทยาลัยจำนวน 12 แห่ง ระบุข้อความนโยบายโดยจำนวนมากที่สุด 6 แห่ง ระบุว่า พิจารณาจากงบประมาณการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ อิเล็กทรอนิกส์ (ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ 3 แห่ง ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล 1 แห่ง ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชน 2 แห่ง)

นโยบายด้านการทำรายการ มีห้องสมุดมหาวิทยาลัยจำนวน 2 แห่ง ระบุข้อความนโยบาย คือ กำหนด Tag 856 เพิ่มเติมในรายการบรรณานุกรมวารสารบน Web OPAC (ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ 1 แห่ง) ใช้มาตรฐานเมทาตาทาในการทำรายการ (ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล 1 แห่ง)

นโยบายด้านการบริการ มีห้องสมุดมหาวิทยาลัยจำนวน 6 แห่ง ระบุข้อความนโยบายโดยจำนวนมากที่สุด 4 แห่ง ระบุว่า ให้บริการผ่านเว็บไซต์ของห้องสมุด (ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ 2 แห่ง ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล 2 แห่ง)

2) ผู้รับผิดชอบในการคัดเลือกวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี

ผลการศึกษาผู้รับผิดชอบในการคัดเลือกวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี (ตารางที่ 6) โดยรวม พบว่าห้องสมุดจำนวนมากที่สุด 50 แห่ง (ร้อยละ 63.29) มีผู้อำนวยการ

เป็นผู้คัดเลือก รองลงมาจำนวนใกล้เคียงกัน 49 แห่ง (ร้อยละ 62.03) มีบรรณารักษ์ฝ่าย/งานเป็นผู้คัดเลือก

เมื่อพิจารณาตามประเภทห้องสมุด พบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐจำนวนมากที่สุด 15 แห่ง (ร้อยละ 71.43) มีบรรณารักษ์ฝ่าย/งานเป็นผู้คัดเลือก ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลจำนวนมากที่สุด 29 แห่ง (ร้อยละ 74.36) มีผู้อำนวยการเป็นผู้คัดเลือก ส่วนห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชนจำนวนมากที่สุด 12 แห่ง (ร้อยละ 63.16) มีอาจารย์/นักวิจัยเป็นผู้คัดเลือก

การที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่มีบรรณารักษ์เป็นผู้คัดเลือกวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีนั้น อาจเนื่องมาจากบรรณารักษ์เป็นผู้มีหน้าที่จัดหาทรัพยากรสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อมาให้บริการในห้องสมุด และบรรณารักษ์ มีบทบาทสำคัญมากขึ้น ที่ทำหน้าที่คัดเลือก โดยพิจารณาคัดเลือกวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีให้สอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอน และสนับสนุนการวิจัยของมหาวิทยาลัย (เยวลักษณะ สุวรรณแห 2546: 19)

3) เกณฑ์ในการคัดเลือกวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี

ผลการศึกษาเกณฑ์ที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยใช้ในการคัดเลือกวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี (ตารางที่ 7) โดยรวม พบว่า ห้องสมุดจำนวนมากที่สุด 76 แห่ง (ร้อยละ 96.20) ใช้เกณฑ์เนื้อหาสอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย รองลงมาห้องสมุดจำนวน 67 แห่ง (ร้อยละ 84.81) ใช้เกณฑ์เนื้อหาตรงกับความต้องการของผู้ใช้

ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ใช้เกณฑ์เนื้อหาสอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย ในการคัดเลือกวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี ดังนั้น จากสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่จัดหาวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีโดยใช้เกณฑ์เนื้อหาสอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาตามประเภทของห้องสมุด พบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล จำนวนมากที่สุด จำนวน 20 แห่ง (ร้อยละ 95.24) และ 37 แห่ง (ร้อยละ 94.87) ตามลำดับ และห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชนทุกแห่ง จำนวน 19 แห่ง (ร้อยละ 100.00) ใช้เกณฑ์เนื้อหาสอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย ในการคัดเลือกวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี

การที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ ใช้เกณฑ์เนื้อหาสอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย อาจเนื่องมาจากห้องสมุดมหาวิทยาลัยมีหน้าที่ในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน และการวิจัยของมหาวิทยาลัย นอกจากวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีมีเนื้อหาที่หลากหลายและทันสมัย แล้วยังสามารถเข้าถึงได้อย่างสะดวกอีกด้วย (สายฝน เต่าแก้ว สัมภาษณ์, 26 กุมภาพันธ์ 2556) เช่นเดียวกับผลการศึกษาของ ศรีไพร โชติจิรวัฒนา (2553) พบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่ จำนวน 85 แห่ง คัดเลือกวารสารอิเล็กทรอนิกส์โดยใช้เกณฑ์การมีเนื้อหาสอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอนและการวิจัยในมหาวิทยาลัย

4) คู่มือ/แหล่งในการคัดเลือกวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี

ผลการศึกษาคู่มือ/แหล่งในการคัดเลือกวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี (ตารางที่ 8) โดยรวม พบว่า ห้องสมุดจำนวนมากที่สุด 63 แห่ง (ร้อยละ 79.75) ใช้เว็บไซต์สำนักพิมพ์/ตัวแทนจำหน่าย เป็นคู่มือ/แหล่งในการคัดเลือก รองลงมาห้องสมุดจำนวน 51 แห่ง (ร้อยละ 64.56) ใช้รายชื่อบริษัทข้อมูลในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา

เมื่อพิจารณาตามประเภทของห้องสมุด พบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐและห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชนจำนวนมากที่สุด 17 แห่ง (ร้อยละ 80.95) และ 18 แห่ง (ร้อยละ 94.74) ตามลำดับ ใช้เว็บไซต์สำนักพิมพ์/ตัวแทนจำหน่าย ส่วนห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลจำนวนมากที่สุด 29 แห่ง (ร้อยละ 74.36) ใช้รายชื่อบริษัทข้อมูลในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา

การที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ใช้เว็บไซต์สำนักพิมพ์/ตัวแทนจำหน่าย เป็นคู่มือ/แหล่งในการคัดเลือกวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี อาจเนื่องมาจากปัจจุบันมีเว็บไซต์ของสำนักพิมพ์ / ตัวแทนจำหน่าย ทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์สิ่งพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์ของตน ตลอดจนมีบริการให้บริการรวบรวมรายชื่อวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีซึ่งสามารถสืบค้นได้จากเครือข่ายอินเทอร์เน็ต สืบค้นได้ทั้งฉบับล่าสุด และฉบับย้อนหลัง (วราพรรณ อภิศุภะโชค 2551)

5.1.2.3 แหล่งที่จัดหาวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี

ผลการศึกษาแหล่งที่จัดหาวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในห้องสมุดมหาวิทยาลัย จำนวน 77 แห่ง ที่ระบุแหล่ง (ตารางที่ 9) โดยรวม พบว่าห้องสมุดจำนวนมากที่สุด 68 แห่ง (ร้อยละ 88.31) ระบุว่า คือ ทรัพยากรสารสนเทศวิชาการที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี (Open Access Scholarly Resources) รองลงมาห้องสมุดจำนวน 42 แห่ง (ร้อยละ 54.55) ระบุว่า คือ องค์กรที่จัดตั้งขึ้นเพื่อแสวงหาความร่วมมือระหว่างห้องสมุดมหาวิทยาลัยในการจัดหาวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี

เมื่อพิจารณาตามประเภทของห้องสมุด พบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ และห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลจำนวนมากที่สุด 17 แห่ง (ร้อยละ 80.95) และ 32 แห่ง (ร้อยละ 86.49) และห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชนทุกแห่ง จำนวน 19 แห่ง (ร้อยละ 100.00) ระบุว่าแหล่งที่จัดหาวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี คือทรัพยากรสารสนเทศวิชาการที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี (Open Access Scholarly Resources)

5.1.2.4 การทำรายการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี

ผลการศึกษการทำรายการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี (ตารางที่ 10) โดยรวม พบว่า ห้องสมุดจำนวนมากที่สุด 42 แห่ง (ร้อยละ 53.16) ไม่มีการทำรายการวารสาร

อิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี รองลงมาห้องสมุดจำนวน 37 แห่ง (ร้อยละ 46.84) มีการทำรายการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี

เมื่อพิจารณาตามประเภทของห้องสมุด พบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐจำนวนมากที่สุด 12 แห่ง (ร้อยละ 57.14) มีการทำรายการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี ส่วนห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล และห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชน จำนวนมากที่สุด 23 แห่ง (ร้อยละ 58.97) และ 10 แห่ง (ร้อยละ 52.63) ตามลำดับ ไม่มีการทำรายการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี

1) วิธีการลงรายการ

ผลการศึกษาวิธีการลงรายการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในห้องสมุดมหาวิทยาลัยที่มีการลงรายการจำนวน 37 แห่ง (ตารางที่ 11) โดยรวม พบว่า ห้องสมุดจำนวนมากที่สุด 21 แห่ง (ร้อยละ 56.76) มีการลงรายการบรรณานุกรมบางเขตข้อมูล ในขณะที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยจำนวนมากที่สุด 16 แห่ง (ร้อยละ 43.24) มีการลงรายการบรรณานุกรมทุกเขตข้อมูล

เมื่อพิจารณาตามประเภทของห้องสมุด พบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐจำนวนมากที่สุด 7 แห่ง (ร้อยละ 58.33) มีการลงรายการบรรณานุกรมทุกเขตข้อมูล ในขณะที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลจำนวนมากที่สุด 10 แห่ง (ร้อยละ 62.50) มีการลงรายการบรรณานุกรมบางเขตข้อมูล

2) มาตรฐานการลงรายการ

ผลศึกษามาตรฐานการลงรายการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี ของห้องสมุดมหาวิทยาลัยจำนวน 37 แห่ง (ตารางที่ 12) โดยรวม พบว่า ห้องสมุดจำนวนมากที่สุด 31 แห่ง (ร้อยละ 83.78) ใช้มาตรฐานการลงรายการ มาร์ก (MARC)

เมื่อพิจารณาตามประเภทของห้องสมุด พบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล และห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชนจำนวนมากที่สุด 11 แห่ง (ร้อยละ 91.67) และจำนวน 12 แห่ง (ร้อยละ 75.00) และจำนวน 8 แห่ง (ร้อยละ 88.89) ตามลำดับ ใช้มาตรฐานการลงรายการ มาร์ก (MARC)

ผลการวิจัยที่พบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ใช้มาตรฐานการลงรายการ มาร์ก (MARC) ในการทำรายการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี ปรากฏว่าไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 1 ที่ตั้งไว้ ว่าห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ใช้มาตรฐานดับลินคอร์เมทาดาตา เนื่องจากมีห้องสมุดเพียง 3 แห่ง (ร้อยละ 8.11) เท่านั้นที่ใช้มาตรฐานดังกล่าว

การที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ใช้มาตรฐานการลงรายการ มาร์ก (MARC) ในการทำรายการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี อาจเนื่องจากห้องสมุดส่วนใหญ่มีการลงรายการบรรณานุกรมวารสารรูปแบบ MARC ในโปรแกรมห้องสมุดอัตโนมัติ เป็นการจัดเก็บและค้นคืนรายการได้อย่างสะดวกรวดเร็ว โดยการเพิ่มเขตข้อมูล (Tag) 856 (Electronic location and access) ใช้บันทึกแหล่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการสืบค้น เป็นการชี้แหล่งข้อมูล และการเข้าถึงผ่านตัวเชื่อมโยง (Link) เพื่อให้การสืบค้นอยู่ในแหล่งเดียวกัน (Open Access Scholarly Information Sourcebook 2009)

5.1.2.5 วิธีการให้บริการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี

ผลการศึกษาวิธีการให้บริการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี (ตารางที่ 13) โดยรวม พบว่า ห้องสมุดจำนวนมากที่สุด 50 แห่ง (ร้อยละ 63.29) ใช้วิธีการให้บริการผ่านรายการออนไลน์ รองลงมาห้องสมุดจำนวน 32 แห่ง (ร้อยละ 40.51) ให้บริการผ่านระบบสืบค้นของผู้จัดพิมพ์

เมื่อพิจารณาตามประเภทของห้องสมุด พบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล และห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชน

จำนวนมากที่สุด 14 แห่ง (ร้อยละ 66.67) จำนวน 25 แห่ง (ร้อยละ 64.10) และจำนวน 11 แห่ง (ร้อยละ 57.89) ตามลำดับ ใช้วิธีการให้บริการผ่านรายการออนไลน์

ผลการวิจัยที่พบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ใช้วิธีให้บริการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี ผ่านรายการออนไลน์ ปรากฏว่าไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 1 ที่ตั้งไว้ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ให้บริการผ่านเว็บเพจที่จัดทำขึ้นโดยเฉพาะ เนื่องจากมีห้องสมุดจำนวน 18 แห่ง (ร้อยละ 22.78) ที่ให้บริการด้วยวิธีดังกล่าว

การที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ ใช้วิธีการให้บริการผ่านรายการออนไลน์ เป็นวิธีการให้บริการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี อาจเนื่องมาจาก วารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี เป็นแหล่งข้อมูล เผยแพร่บทความวิชาการที่มีความทันสมัยของวิทยาการสาขาต่าง ๆ การจัดรูปแบบการให้บริการที่สามารถอ่านได้ทางระบบออนไลน์ และสามารถเข้าถึงได้อย่างสะดวก รวดเร็ว ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (กมลวรรณ ประภาศรีสุข เสกสรรค์ ทองคำบรรจง และระวีวรรณ พันธุ์พานิช 2557: 3) นอกจากนี้ยังสามารถเข้าถึงได้ด้วยการผ่านระบบสืบค้นห้องสมุดอัตโนมัติของห้องสมุดอื่นๆ (ยาวลักษณ์ สุวรรณแหง 2546)

5.1.2.6 การส่งเสริมการให้บริการวารสารวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี

ผลการศึกษการส่งเสริมการให้บริการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในห้องสมุดมหาวิทยาลัย (ตารางที่ 14) โดยรวม พบว่า ห้องสมุดจำนวนมากที่สุด 60 แห่ง (ร้อยละ 75.95) มีการส่งเสริมการให้บริการโดยการจัดฝึกอบรม แนะนำการสืบค้น รองลงมาห้องสมุดจำนวน 46 แห่ง (ร้อยละ 58.23) มีการส่งเสริมการให้บริการโดยการจัดทำสิ่งพิมพ์แนะนำบริการ

เมื่อพิจารณาตามประเภทของห้องสมุด พบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล และห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชนจำนวนมากที่สุด 14 แห่ง (ร้อยละ 66.67) จำนวน 30 แห่ง (ร้อยละ 76.93) และจำนวน 16 แห่ง (ร้อยละ 84.21) ตามลำดับ มีการส่งเสริมการให้บริการโดย การจัดฝึกอบรม แนะนำการสืบค้น

การที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ มีการส่งเสริมการให้บริการโดย การจัดฝึกอบรม และแนะนำการสืบค้น อาจเนื่องมาจาก ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเป็นหน่วยงานสนับสนุนการเรียน การสอนและการค้นคว้าวิจัย ห้องสมุดควรมีหน้าที่ส่งเสริมการให้บริการโดยการจัดอบรมการและ แนะนำการใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี จากการสถิติการใช้ฐานข้อมูล ออนไลน์โดยผู้จัดพิมพ์ เพื่อเป็นการเพิ่มช่องทางในการเข้าถึงวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้ อย่างเสรีแก่ผู้ใช้ (ประทีป ชินบตี สัมภาษณ์, 22 มิถุนายน 2558)

5.1.2.7 ความถี่ที่ห้องสมุดใช้ในการปรับปรุงตัวเชื่อมโยงให้ทันสมัย

จากการศึกษาความถี่ที่ห้องสมุดใช้ในการปรับปรุงตัวเชื่อมโยงให้ทันสมัยของวารสาร อิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในห้องสมุดมหาวิทยาลัย (ตารางที่ 15) โดยรวม พบว่า ห้องสมุดจำนวนมากที่สุด 47 แห่ง (ร้อยละ 60.26) ปรับปรุงตัวเชื่อมโยงให้ทันสมัย ไม่แน่นอน รองลงมาห้องสมุดจำนวน 17 แห่ง (ร้อยละ 21.79) ปรับปรุงตัวเชื่อมโยงให้ทันสมัย ทุกเดือน

เมื่อพิจารณาตามประเภทของห้องสมุด พบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ ห้องสมุด มหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล และห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชนจำนวนมากที่สุด 14 แห่ง (ร้อยละ 66.67) 22 แห่ง (ร้อยละ 57.86) และ 11 แห่ง (ร้อยละ 57.89) ปรับปรุง ตัวเชื่อมโยงให้ทันสมัย ไม่แน่นอน

5.1.3 ตอนที่ 3 ปัญหาในการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี

จากการศึกษาปัญหาที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยประสบในการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่ เปิดให้เข้าได้อย่างเสรี ในด้านนโยบาย ด้านการจัดหา ด้านการทำรายการ และด้านการบริการ ผลการ วิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปได้ ดังนี้

5.1.3.1 ปัญหาด้านนโยบาย

จากการศึกษาปัญหาด้านนโยบายที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยจำนวน 72-76 แห่ง ประสบในการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าได้อย่างเสรี ซึ่งจำแนกเป็น 2 ประเด็น (ตาราง ที่ 16) พบว่า ปัญหาที่มีห้องสมุดตอบจำนวนมากที่สุด 76 แห่ง คือ ไม่มีการกำหนดนโยบายอย่าง

ชัดเจนในการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าได้อย่างเสรี เมื่อพิจารณาระดับของปัญหา พบว่า ปัญหาที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยประสบมี 1 ระดับ คือ ระดับปานกลาง ปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ไม่มีการกำหนดนโยบายอย่างชัดเจนในการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าได้อย่างเสรี ($\bar{X} = 3.20, f=76$)

เมื่อพิจารณาตามประเภทของห้องสมุด พบว่า ปัญหาด้านนโยบายที่ห้องสมุด ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐตอบจำนวนมากที่สุด 20 แห่ง มี 1 ปัญหา คือ ไม่มีการกำหนดนโยบายอย่างชัดเจนในการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าได้อย่างเสรี เมื่อพิจารณาระดับของปัญหา พบว่า ปัญหาด้านนโยบายที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐประสบมี 2 ระดับ คือ ระดับปานกลาง และระดับน้อย ปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ไม่มีการกำหนดนโยบายอย่างชัดเจนในการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าได้อย่างเสรี ($\bar{X} = 2.95, f=20$)

ปัญหาด้านนโยบายที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ตอบจำนวนมากที่สุด 39 แห่ง มี 1 ปัญหา คือ ไม่มีการกำหนดนโยบายอย่างชัดเจนในการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าได้อย่างเสรี เมื่อพิจารณาระดับของปัญหา พบว่า ปัญหาด้านนโยบายที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลประสบมี 1 ระดับ คือ ระดับปานกลาง ปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ไม่มีการกำหนดนโยบายอย่างชัดเจนในการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าได้อย่างเสรี ($\bar{X} = 3.46, f=39$)

ส่วนปัญหาด้านนโยบายที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชน ตอบจำนวนมากที่สุด 17 แห่ง เท่ากัน มี 2 ปัญหา คือ ไม่มีการกำหนดนโยบายอย่างชัดเจนในการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าได้อย่างเสรี และไม่มีการมอบหมายผู้รับผิดชอบโดยตรง เมื่อพิจารณาระดับของปัญหา พบว่า ปัญหาด้านนโยบายที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชนประสบมี 1 ระดับ คือ ระดับปานกลาง ปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ไม่มีการกำหนดนโยบายอย่างชัดเจนในการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าได้อย่างเสรี ($\bar{X} = 2.95, f=17$)

5.1.3.2 ปัญหาด้านการจัดหา

จากการศึกษาปัญหาด้านการจัดหาที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยจำนวน 67-77 แห่ง ประสบในการจัดหาวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าได้อย่างเสรี ซึ่งจำแนกเป็น 10 ประเด็น (ตาราง

ที่ 17) พบว่า ปัญหาที่มีห้องสมุดตอบจำนวนมากที่สุด 77 แห่ง เท่ากัน คือ ไม่มีวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในชื่อที่ต้องการ และ แหล่งวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีมีจำนวนจำกัด

เมื่อพิจารณาระดับของปัญหา พบว่า ปัญหาที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยประสบมี 2 ระดับ คือ ระดับมาก และระดับปานกลาง ปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ไม่มีวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในสาขาวิชาที่ต้องการ ($\bar{X} = 3.56, f=76$)

เมื่อพิจารณาตามประเภทของห้องสมุด พบว่า ปัญหาด้านการจัดหาที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐตอบจำนวน 17-20 แห่ง ปัญหาที่มีห้องสมุดตอบจำนวนมากที่สุด 20 แห่ง คือ แหล่งวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีมีจำนวนจำกัด เมื่อพิจารณาระดับของปัญหา พบว่า ปัญหาด้านการจัดหาที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐประสบมี 3 ระดับ คือ ระดับมาก ระดับปานกลาง และระดับน้อย ปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ไม่มีวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในสาขาวิชาที่ต้องการ ($\bar{X} = 3.86, f=19$)

การที่ห้องสมุดส่วนใหญ่ประสบปัญหาในระดับมากในการจัดหาวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี คือ ไม่มีวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในสาขาวิชาที่ต้องการ อาจเนื่องมาจากวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี ผู้จัดพิมพ์ยังไม่จัดทำไม่ครอบคลุมทุกสาขาวิชา และส่วนใหญ่จะเป็นวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (บรรพต พิจิตรกำเนิด 2555: 10)

ปัญหาด้านการจัดหาที่ห้องสมุดห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล จำนวน 35-39 แห่ง ประสบในการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าได้อย่างเสรี พบว่า ปัญหาที่มีห้องสมุดตอบจำนวนมากที่สุด 39 แห่ง เท่ากัน คือ ไม่มีคู่มือช่วยในการคัดเลือกวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าได้อย่างเสรี และไม่มีวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าได้อย่างเสรีในชื่อที่ต้องการ เมื่อพิจารณาระดับของปัญหา พบว่า ปัญหาด้านการจัดหาที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลประสบมี 2 ระดับ คือ ระดับมาก และระดับปานกลาง ปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ แหล่งวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีมีจำนวนจำกัด ($\bar{X} = 3.62, f=39$)

ส่วนห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชนจำนวน 16-19 แห่ง ประสบในการจัดหารวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี พบว่า ปัญหาที่มีห้องสมุดตอบจำนวนมากที่สุด 19 แห่ง เท่ากัน คือ ไม่มีวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในสาขาวิชาที่ต้องการ และไม่มีวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในชื่อที่ต้องการ เมื่อพิจารณาตามประเภทของห้องสมุด พบว่า ปัญหาด้านการจัดหาที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชนประสบมี 1 ระดับ คือ ระดับปานกลาง ปัญหาที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชนประสบในระดับปานกลางมี 10 ปัญหา ปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ไม่มีวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในชื่อที่ต้องการ ($\bar{X} = 3.37, f=19$)

ดังนั้น จากสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า ปัญหาด้านการจัดหาในการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี ที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยประสบในระดับมาก คือ ไม่ทราบแหล่งที่ผลิตวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจาก ห้องสมุดมหาวิทยาลัยประสบปัญหาดังกล่าวในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.99, f=75$)

การที่ห้องสมุดจำนวนมากที่สุดประสบปัญหาด้านการจัดหาเรื่องไม่ทราบแหล่งที่ผลิตวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในระดับปานกลาง อาจเนื่องมาจาก วารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี สามารถสืบค้นได้จากเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เป็นการเข้าถึงแหล่งสารนิเทศโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย หรือค่าธรรมเนียมการบอกรับเป็นสมาชิก สืบค้นได้ทั้งวารสารฉบับล่าสุด และฉบับย้อนหลัง แหล่งที่ใช้ช่วยในการสืบค้นและจัดหา (วราพรธณ อภิศุภะโชค 2551: 43)

5.1.3.3 ปัญหาด้านการทำรายการ

จากการศึกษาปัญหาด้านการทำรายการที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยจำนวน 58-63 แห่ง ประสบในการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี ซึ่งจำแนกเป็น 5 ประเด็น (ตารางที่ 18) พบว่า ปัญหาที่มีห้องสมุดตอบมากที่สุดจำนวน 63 แห่ง คือ ข้อมูลสำหรับลงรายการมีไม่ครบ เมื่อพิจารณาระดับของปัญหา พบว่า ปัญหาที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยประสบมี 1 ระดับ คือ ระดับน้อย ปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อมูลสำหรับการลงรายการมีไม่ครบ ($\bar{X} = 2.29, f=63$)

เมื่อพิจารณาตามประเภทของห้องสมุด พบว่า ปัญหาด้านการทำรายการที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐจำนวน 11-13 แห่ง ประสบในการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี พบว่า ปัญหาที่มีห้องสมุดตอบมากที่สุด 13 แห่ง คือ ข้อมูลสำหรับการลงรายการมีไม่ครบ เมื่อพิจารณาระดับของปัญหา พบว่า ปัญหาด้านการทำรายการที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ ประสบมี 1 ระดับ คือ ระดับน้อยที่สุด ปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อมูลสำหรับการลงรายการมีไม่ครบ ($\bar{X} = 1.62, f=13$)

สำหรับปัญหาด้านการทำรายการที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล จำนวน 32-33 แห่ง ประสบในการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี พบว่า ปัญหาที่มีห้องสมุดตอบมากที่สุดจำนวน 33 แห่ง เท่ากัน คือ ข้อมูลสำหรับการลงรายการมีไม่ครบ ระบบไม่รองรับการถ่ายโอนรายการ และ มีความรู้ในมาตรฐานการลงรายการไม่เพียงพอ เมื่อพิจารณาระดับของปัญหา พบว่า ปัญหาด้านการทำรายการที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลประสบมี 2 ระดับ คือ ระดับปานกลาง และระดับน้อย ปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ไม่มีข้อมูลสำหรับทำสำเนารายการ ($\bar{X} = 2.56, f=32$)

ส่วนปัญหาด้านการทำรายการที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชนจำนวน 14-17 แห่ง ประสบในการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี พบว่า ปัญหาที่มีห้องสมุดตอบมากที่สุดจำนวน 17 แห่ง เท่ากัน คือ ข้อมูลสำหรับการลงรายการมีไม่ครบ และ ระบบไม่รองรับการถ่ายโอนรายการ เมื่อพิจารณาระดับของปัญหา พบว่า ปัญหาด้านการทำรายการที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชนประสบมี 2 ระดับ คือ ระดับปานกลาง และระดับน้อย ปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อมูลสำหรับการลงรายการมีไม่ครบ ($\bar{X} = 2.63, f=17$)

5.1.3.4 ปัญหาด้านการบริการ

จากการศึกษาปัญหาด้านการบริการที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยจำนวน 68-74 แห่ง ประสบในการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี ซึ่งจำแนกเป็น 3 ประเด็น (ตารางที่ 19) พบว่า ปัญหาที่มีห้องสมุดตอบมากที่สุดจำนวน 74 แห่ง คือ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้ยังไม่เพียงพอ เมื่อพิจารณาระดับของปัญหา พบว่า ปัญหาที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยประสบมี 2

ระดับ คือ ระดับปานกลาง และระดับน้อย ปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้
ยังไม่เพียงพอ ($\bar{X} = 2.91, f=74$)

เมื่อพิจารณาตามประเภทของห้องสมุด พบว่า ปัญหาด้านการบริการที่ห้องสมุด
มหาวิทยาลัยของรัฐจำนวน 17-19 แห่ง ประสบในการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้
อย่างเสรี พบว่า ปัญหาที่มีห้องสมุดตอบมากที่สุดจำนวน 19 แห่ง คือ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้
ยังไม่เพียงพอ เมื่อพิจารณาระดับของปัญหา พบว่า ปัญหาด้านการบริการที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของ
รัฐประสบมี 2 ระดับ คือ ระดับปานกลาง และระดับน้อย ปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การจัดกิจกรรม
ส่งเสริมการใช้ยังไม่เพียงพอ ($\bar{X} = 2.81, f=19$)

สำหรับปัญหาด้านการบริการที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีราชมงคลจำนวน 35-37 แห่ง ประสบในการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้
อย่างเสรี พบว่า ปัญหาที่มีห้องสมุดตอบมากที่สุดจำนวน 37 แห่ง คือ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้
ยังไม่เพียงพอ เมื่อพิจารณาระดับของปัญหา พบว่า ปัญหาด้านการบริการที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยราช
ภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลประสบมี 1 ระดับ คือ ระดับปานกลาง ปัญหาที่มีค่าเฉลี่ย
สูงสุดคือ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้ยังไม่เพียงพอ ($\bar{X} = 3.00, f=37$)

ส่วนปัญหาด้านการบริการที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชนจำนวน 16-18 แห่ง ประสบ
ในการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี พบว่า ปัญหาที่มีห้องสมุดตอบจำนวน
มากที่สุด 18 แห่ง คือ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้ยังไม่เพียงพอ เมื่อพิจารณาระดับของปัญหา
พบว่า ปัญหาด้านการบริการที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเอกชนประสบมี 2 ระดับ คือ ระดับปานกลาง
และระดับน้อย ปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้ยังไม่เพียงพอ ($\bar{X} = 2.84,$
 $f=18$)

ดังนั้น จากสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า ปัญหาด้านการบริการในการจัดการวารสาร
อิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี ที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยประสบในระดับมาก คือ การจัด

กิจกรรมส่งเสริมการใช้ยังไม่เพียงพอ จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจาก ห้องสมุดมหาวิทยาลัยประสบปัญหาดังกล่าวในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.91, f=74$)

การที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ประสบปัญหาในระดับปานกลาง ในเรื่องการจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้ยังไม่เพียงพอ อาจเนื่องมาจาก ผู้ใช้มีทักษะในการสืบค้นสารนิเทศอิเล็กทรอนิกส์ ตลอดจนมีการทำตัวเชื่อมโยงการเข้าถึงวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีผ่านเว็บไซต์ของห้องสมุด อย่างไรก็ตาม ประเด็นปัญหาดังกล่าวมีค่าเฉลี่ยสูงสุด อาจเนื่องมาจาก ห้องสมุดเห็นว่ายังมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้บริการที่ครอบคลุมทุกสาขาวิชาแก่ผู้ใช้

5.1.3.5 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในห้องสมุด มหาวิทยาลัย

จากผลการศึกษาของห้องสมุดมหาวิทยาลัย 28 แห่งได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในห้องสมุดมหาวิทยาลัย โดยจำแนกออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านนโยบาย ด้านการจัดทำ ด้านการทำรายการ ด้านการบริการ และด้านอื่นๆ โดยเรียงลำดับตามจำนวนห้องสมุด มหาวิทยาลัยที่เสนอแนะ และเป็นข้อเสนอแนะที่มีผู้เสนอจำนวนตั้งแต่ 5 คนขึ้นไป สรุปได้ดังนี้

1) ด้านนโยบาย (20 แห่ง)

- ควรกำหนดนโยบายการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีให้สอดคล้องกับการเรียนการสอน และเป็นลายลักษณ์อักษร (16 แห่ง)

2) ด้านการจัดทำ (14 แห่ง)

- ควรมีความร่วมมือ/หน่วยงานที่รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี (9 แห่ง)

3) ด้านการทำรายการ (14 แห่ง)

- ควรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างห้องสมุดในการจัดทำมาตรฐานการลงรายการ (6 แห่ง)

4) ด้านการบริการ (11 แห่ง)

- ควรมีเครื่องมือและอุปกรณ์ที่สนับสนุนในการอ่านวารสารอิเล็กทรอนิกส์ เช่น คอมพิวเตอร์ สมาร์ทโฟน และแท็บเล็ต (6 แห่ง)

5.2 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

จากผลการวิจัยสามารถทดสอบสมมติฐานได้ดังนี้

ผลการทดสอบที่เป็นไปตามสมมติฐาน ได้แก่

สมมติฐานข้อที่ 1 ที่ว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่จัดทวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีโดยใช้เนื้อหาสอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า ห้องสมุดจำนวนมากที่สุด จำนวน 76 แห่ง (ร้อยละ 96.20) ใช้เกณฑ์เนื้อหาสอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย

ผลการทดสอบที่ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ได้แก่

สมมติฐานข้อที่ 1 ที่ว่า

1.1 ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ใช้มาตรฐานดับลินคอร์เมทาเดทา ในการลงรายการ เนื่องจากผลการวิจัย พบว่า ห้องสมุดที่ใช้มาตรฐานดับลินคอร์เมทาเดทา ในการลงรายการจำนวน 3 แห่ง (ร้อยละ 8.11)

1.2 ห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ให้บริการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี ผ่านเว็บเพจที่จัดทำโดยเฉพาะ เนื่องจากผลการวิจัย พบว่า ห้องสมุดมหาวิทยาลัยที่ให้บริการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี ผ่านเว็บเพจที่จัดทำโดยเฉพาะจำนวน 17 แห่ง (ร้อยละ 21.52)

สมมติฐานข้อที่ 2 ที่ว่า

2.1 ปัญหาด้านการจัดหาในการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี ที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยประสบในระดับมาก คือ ไม่ทราบแหล่งที่ผลิตวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี เนื่องจากผลปรากฏว่า ปัญหาดังกล่าวที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยประสบอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.99, f=75$)

2.2 ปัญหาด้านการบริการในการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี ที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยประสบในระดับมาก คือ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้ยังไม่เพียงพอ เนื่องจากผลปรากฏว่า ปัญหาดังกล่าวที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยประสบอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.91, f=74$)

5.3 ข้อเสนอแนะสำหรับห้องสมุดมหาวิทยาลัย

จากผลการวิจัยและข้อเสนอแนะจากผู้รับผิดชอบห้องสมุดมหาวิทยาลัย ผู้วิจัยเห็นว่าสามารถเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในห้องสมุดมหาวิทยาลัยได้ ดังนี้

1. ควรกำหนดนโยบายการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีให้เป็นลายลักษณ์อักษร
2. ควรมีนโยบายความร่วมมือระหว่างห้องสมุดเรื่องการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี เพื่อเป็นแนวทางในการให้บริการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี
3. ควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้บริการการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี

5.4 แนวทางสำหรับการวิจัยในอนาคต

1. ศึกษาการคัดเลือกวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี
2. ศึกษาการใช้และความต้องการใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี

รายการอ้างอิง

- Antelman, K. "Do open-access articles : have a greater research impact?" [Online]. Available: <http://crl.acrl.org/content/65/5/372.full.pdf+html/> 2004. Retrieved May 1, 2015.
- Budapest Open Access Initiative. "Ten years on from the Budapest Open Access Initiative: setting the default to open." [Online]. Available: <http://www.budapestopenaccessinitiative.org/boai-10-recommendations/> 2012. Retrieved May 15, 2015.
- "Directory of Open Access Journals." [Online]. Available: <https://doaj.org/> 2015. Retrieved May 20, 2015.
- Directory of Open Access Journals. "How are journals classified/categorised?" [Online]. Available: <http://doaj.org/faq#metadata> 2015. Retrieved July 7, 2015.
- Drott, M. C. "Open Access." Annual Review of Information Science and Technology. 40, 1 (2006): 79-109.
- El-Sherbini, M. a.Klim, G. "Metadata and cataloging practices." The Electronic Library. 22, 3 (2004): 238-248.
- Fang, C., and Zhu, X. "The open access movement in China." Interlending & Document Supply. 34, 4 (2006): 186-193.
- Harvard Open Access Project. "Policy consultations." [Online]. Available: http://cyber.law.harvard.edu/hoap/Main_Page#Policy_consultations 2015. Retrieved July 7, 2015.
- Krishnamurthy, M. "Open access, open source and digital libraries : a current trend in university Libraries around the world." Electronic Library and Information Systems. 42, 1 (2008): 48-55.
- Laakso, M., et al. "The development of open access journal publishi from 1993 to 2009." [Online]. Available: <http://journals.plos.org/plosone/article?id=10.1371/journal.pone.0020961> 2011. Retrieved June 5, 2015.

- Library of Congress. "Cooperative Open Access Journal Project." [Online]. Available: <http://www.loc.gov/aba/pcc/conser/issues/Open-Access-Report.pdf/> 2010. Retrieved May 25, 2015.
- McCulloch, E. "Taking stock of open access : progress and issue." Library Review. 55, 6 (2006): 337-343.
- Open Access Scholarly Information Sourcebook. "Ways to provide Open Access to your work." [Online]. Available: http://www.openoasis.org/index.php?option=com_content&view=article&id=139&Itemid=309 2009. Retrieved May 25, 2015.
- Research Councils UK. "RCUK policy on open access and supporting guidance." [Online]. Available: <http://www.rcuk.ac.uk/RCUK-prod/assets/documents/documents/RCUKOpenAccessPolicy.pdf/> 2013. Retrieved May 15, 2015.
- Suber, P. "A Very Brief Introduction to Open Access." [Online]. Available: <http://legacy.earlham.edu/~peters/fos/brief.htm/> 2004. Retrieved May 1, 2015.
- Suber, P. "Open Access Overview." [Online]. Available: <http://www.earlham.edu/~peters/fos/overview.htm> 2013. Retrieved May 20, 2015.
- Tomaszewski, R.Poulin, S., and MacDonald, K. I. "Publishing in discipline-specific Open access journals: opportunities and outreach." The Journal of Academic Librarianship. 39, (2013): 61-66.
- Vlachaki, A., and Urquhart, C. "Use of open access journals in biomedicine in Greece." Library Management. 31, 1 (2010): 19-26.

- กมลวรรณ ประภาศรีสุข เสกสรรค์ ทองคำบรรจง และระวีวรรณ พันธุ์พานิช. "การวิเคราะห์
โครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของพฤติกรรม การใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์ของนิสิตระดับ
บัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ตามแนวทางทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน." วารสารศรี
นครินทรวิโรฒวิจัยและพัฒนา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์). 6, 11 (2557): 1-13.
- คณะทำงานจัดทำคู่มือการลงรายการบรรณานุกรมวารสาร. MARC 21 การลงรายการระเบียบ
บรรณานุกรมวารสาร. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2555.
- เดชดนัย จุ้ยชม. "วารสารอิเล็กทรอนิกส์ (E-Journal) : อีกหนึ่งทางเลือกของการให้บริการ." วารสาร
มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์. 3, 1 (2554): 118-123.
- ทพวงมหาวิทยาลัย. ประกาศทบวงมหาวิทยาลัย เรื่อง มาตรฐานห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ.
2544. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย, 2544.
- ธนกร พิงพาพงศ์ ศุภรชตรา แสนวา และสมชาย วรัญญาณุไกร. "การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมการ
ใช้ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ของสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิ
โรฒ." วารสารบรรณศาสตร์ มศว. 7, 2 (2557): 36-45.
- บรรพต พิจิตรกำเนิด. "การใช้วารสารที่จัดให้บริการโดยสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ
ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์." วารสารวิจัย มสศ. สาขามนุษยศาสตร์
และสังคมศาสตร์. 8, 2 (2555): 1-12.
- ประทีป ชินบดี. บรรณารักษ์ แผนกพัฒนา มหาวิทยาลัยรังสิต. สัมภาษณ์, 22 มิถุนายน 2558.
- ประทุมรัตน์ รัตน์น้อย วสันต์ อดิศักดิ์ และอิมจิต เลิศพงษ์สมบัติ. "การใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์ของ
นักศึกษาและอาจารย์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี." วารสารสงขลา
นครินทร์ ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์. 15, 1 (2552): 55-85.
- มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. สำนักหอสมุด. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก:
http://kukr.lib.ku.ac.th/ku_frontend/kukr/internal_menu/index/74 2558. สืบค้น
7 กรกฎาคม 2558.
- เยาวลักษณ์ สุวรรณแห. "วารสารอิเล็กทรอนิกส์ในห้องสมุด." วารสารสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัย
ทักษิณ. 2, 2 (2546): 17-22.
- วราพรรณ อภิศุภโชค. "เครื่องมือช่วยสืบค้นวารสารอิเล็กทรอนิกส์." วารสารมนุษยศาสตร์. 15, 2
(2551): 44-55.
- ศรีไพร ชาติจิรวัดนา. "การจัดหาวารสารอิเล็กทรอนิกส์ในห้องสมุดมหาวิทยาลัย." จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2553.

- ศิวพร โอนทัยสินทวี. "การจัดการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในห้องสมุดมหาวิทยาลัย." วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2556.
- สายฝน เต่าแก้ว. บรรณารักษ์ฝ่ายพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย. สัมภาษณ์, 26 กุมภาพันธ์ 2556.
- สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ. "ดับลินคอร์เมทาตา (Dublin Core
Metadata)." [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: [http://www.nstda.or.th/nstda-
knowledge/480-dublin-core-metadata](http://www.nstda.or.th/nstda-knowledge/480-dublin-core-metadata) 2558. สืบค้น 25 พฤษภาคม 2558.
- สุวันนา ทองสีสุกใส. MARC 21 สำหรับระเบียบหนังสือ / เอกสาร. ขอนแก่น: สำนักวิทยบริการ
มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2543.
- เสาวภา ประพันธ์วงศ์. "วารสารอิเล็กทรอนิกส์ : ข้อควรพิจารณาในการจัดทนายในห้องสมุดสถาบัน
อุดมศึกษา." วารสารสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยทักษิณ. 5, 1 (2549): 30-36.
- หทัยกานต์ วงศ์สวัสดิ์. คู่มือการปฏิบัติการงานจัดทนายวารสารและหนังสือพิมพ์. กรุงเทพฯ: สำนักบรรณ
สารการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2556.
- อรรวรรณ เป่าจตุรัส. "การจัดบริการเสนอแนะทรัพยากรสารสนเทศในห้องสมุดมหาวิทยาลัย." วารสาร
บรรณารักษศาสตร์. 31, 2 (2554): 47-66.
- อัมพร ขาวบาง อารีย์ ชื่นวัฒนา และนุชรี ตรีโลจน์วงศ์. "การใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์ของอาจารย์
สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยมหิดล." วารสารบรรณศาสตร์
มศว. 1, (2551): 4-19.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล

ที่ ศธ 0512.23/ 177

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330

๕ กุมภาพันธ์ 2557

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 1 ชุด

เนื่องด้วย นางสาวลมัย ประคอนสี นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กำลังดำเนินการวิจัยเพื่อเสนอเป็นวิทยานิพนธ์เรื่อง การจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในห้องสมุดมหาวิทยาลัย โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิมพ์วิภา ไพ ปรรมสมิทธิ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในกรณีนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูล โดยนำแบบสอบถามมาเก็บข้อมูลจากบรรณารักษ์ผู้รับผิดชอบในการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในห้องสมุดมหาวิทยาลัย

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านให้พิจารณาอนุญาตให้นางสาวลมัย ประคอนสี ได้ทำการเก็บข้อมูลดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการ และขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่ง มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ น.ร.ว.ก่องกาญจน์ ตะวาทีกุล)

รองคณบดีฝ่ายบริหาร

รักษาการแทนคณบดีคณะอักษรศาสตร์

หน่วยบัณฑิตศึกษา งานทะเบียนและ โสศทัศน์ศึกษา

โทรศัพท์. 0 2218 4878

โทรสาร. 0-2218-4875

ภาคผนวก ข
แบบสอบถาม

แบบสอบถาม
เรื่อง การจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีใน ชุดที่

ห้องสมุดมหาวิทยาลัย

คำชี้แจง

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในห้องสมุดมหาวิทยาลัย ในด้านนโยบาย การจัดหา การทำรายการ และการบริการ รวมทั้งปัญหาในการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในห้องสมุดมหาวิทยาลัย โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้รับผิดชอบในการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในห้องสมุดมหาวิทยาลัย แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามและห้องสมุด ได้แก่ ตำแหน่ง และฝ่าย/แผนกที่สังกัด

ตอนที่ 2 การจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในห้องสมุดมหาวิทยาลัย ในด้านนโยบาย การจัดหา การทำรายการ และการบริการ

ตอนที่ 3 ปัญหาในการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในห้องสมุดมหาวิทยาลัย และข้อเสนอแนะ

คำตอบจากท่านเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการนำมาประมวลผล เพื่อเป็นแนวทางสำหรับห้องสมุดมหาวิทยาลัยในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี

ขอขอบพระคุณในความร่วมมือ

ลมัย ประคอนสี

อธิบายศัพท์

วารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี หมายถึง วารสารวิชาการที่ผู้จัดพิมพ์จะเป็นผู้นำบทความที่ผู้เขียนส่งมาไปจัดทำเป็นสารนิเทศวิชาการแบบเปิด โดยที่เจ้าของบทความ หรือองค์กรต้นสังกัดสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดพิมพ์ให้แก่ผู้จัดพิมพ์ หรือแหล่งสารนิเทศที่ไม่แสวงหากำไรเป็นผู้จัดทำวารสาร โดยมีการอนุญาตให้เข้าถึงบทความได้อย่างเสรีผ่านทางสัญญาอนุญาต (Creative Commons)

กรุณาส่งแบบสอบถามคืนมายังผู้วิจัยภายในวันที่..... จักเป็นพระคุณยิ่ง

หากมีข้อสงสัย กรุณาติดต่อสอบถาม

ลมัย ประคอนสี โทร : 085-9086111, 02-997-2222 ต่อ 3462 E-mail : klamai@hotmail.com

แบบสอบถาม

การจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในห้องสมุดมหาวิทยาลัย

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความที่เกี่ยวกับตัวท่านและเติมข้อความลงในช่องว่าง

ตอนที่ 1 ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. ชื่อห้องสมุด.....
2. ตำแหน่ง
 - ผู้อำนวยการ / หัวหน้าห้องสมุด
 - รองผู้อำนวยการฝ่าย/งาน (โปรดระบุ).....
 - หัวหน้าฝ่าย/งาน (โปรดระบุ).....
 - บรรณารักษ์ฝ่าย/งาน (โปรดระบุ)
 - อื่นๆ (โปรดระบุ).....

ตอนที่ 2 การจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีในห้องสมุดมหาวิทยาลัย

นโยบาย

1. ห้องสมุดได้กำหนดนโยบายที่ใช้ในการจัดการวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี หรือไม่
 - กำหนดนโยบาย
 - เป็นลายลักษณ์อักษร
 - ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร
 - ไม่ได้กำหนดนโยบาย เพราะ

.....

.....

(กรุณาข้ามไปตอบหัวข้อการจัดการ)
2. หากมีการกำหนดนโยบาย เป็นนโยบายในด้านใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 - ด้านการจัดการ (โปรดระบุ).....
 - ด้านการทำรายการ (โปรดระบุ).....
 - ด้านการบริการ (โปรดระบุ).....
 - อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

การจัดหาวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี

3. ผู้ใดเป็นผู้รับผิดชอบในการคัดเลือกวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- ผู้อำนวยการห้องสมุด
 - หัวหน้าห้องสมุด
 - หัวหน้าฝ่าย/งาน (โปรดระบุ).....
 - บรรณารักษ์ฝ่าย/งาน (โปรดระบุ).....
 - คณะกรรมการห้องสมุด
 - อาจารย์ / นักวิจัย
 - อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
4. ห้องสมุดใช้เกณฑ์ใดในการคัดเลือกวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- เนื้อหาสอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย
 - ความทันสมัยของบทความที่ตีพิมพ์ในวารสาร
 - เนื้อหาตรงกับความต้องการของผู้ใช้
 - ความสม่ำเสมอในการผลิต
 - ความสะดวกรวดเร็วในการเข้าถึง
 - ความน่าเชื่อถือของผู้จัดพิมพ์
 - ความเสถียรของเว็บไซต์ผู้จัดพิมพ์
 - วารสารที่มี Impact Factor
 - วารสารที่อยู่ในคลังจัดเก็บสารนิเทศทางวิชาการ เช่น คลังเอกสารสถาบัน ฐานข้อมูลสารนิเทศของสถาบัน ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี (Green OA Publishing หรือ Self-Archiving)
 - วารสารที่จัดพิมพ์สำหรับการเปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี (Gold OA Publishing) โดยสำนักพิมพ์วารสารเป็นผู้ผลิต
 - อื่นๆ (โปรดระบุ).....

5. ห้องสมุดใช้คู่มือ/แหล่งใดในการคัดเลือกวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- เว็บไซต์สำนักพิมพ์ / ตัวแทนจำหน่าย
 - รายชื่อฐานข้อมูลในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา
 - บทความวิชาการภาษาไทยและภาษาต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับวารสาร
 - สอบถามจากห้องสมุดมหาวิทยาลัยอื่น
 - อื่นๆ (โปรดระบุ).....

แหล่งที่จัดหาวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี

6. ห้องสมุดมีการจัดหาวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรีจากแหล่งใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- ทรัพยากรสารนิเทศวิชาการที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี (Open Access Scholarly Resources)
 - คลังจดหมายเหตุสถาบัน (Institutional Archive)
 - ห้องสมุด หรือหน่วยงานอื่นในมหาวิทยาลัยเป็นผู้ผลิต
 - องค์กรที่จัดตั้งขึ้นเพื่อแสวงหาความร่วมมือระหว่างห้องสมุดมหาวิทยาลัยในการจัดทำวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้เข้าถึงได้อย่างเสรี
 - ตัวแทนจำหน่ายฐานข้อมูล
 - อื่นๆ (โปรดระบุ).....

การทำรายการ

7. ห้องสมุดมีการลงรายการหรือไม่
- มี
 - ไม่มี เพราะ.....
- (กรุณาข้ามไปตอบหัวข้อการบริการ)

8. ห้องสมุดใช้วิธีการลงรายการอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ลงรายการบรรณานุกรมวารสารทุกเขตข้อมูล
- ลงรายการบรรณานุกรมวารสารบางเขตข้อมูล
- อื่นๆ (โปรดระบุ).....

9. ห้องสมุดใช้มาตรฐานการลงรายการใด

- มาร์ก (MARC)
- ดับลินคอร์เมทาตา (Dublin Core Metadata)
- มาตรฐานที่จัดทำขึ้นเอง (โปรดระบุ).....
- อื่นๆ (โปรดระบุ).....

การบริการ

10. ห้องสมุดมีวิธีการให้บริการอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ผ่านรายการออนไลน์
- ผ่านฐานข้อมูลที่จัดทำขึ้นเอง
- ผ่านระบบสืบค้นของผู้จัดพิมพ์
- ผ่านเว็บเพจที่จัดทำโดยเฉพาะ
- อื่นๆ (โปรดระบุ).....

11. ห้องสมุดมีการส่งเสริมการให้บริการอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- การจัดฝึกอบรม แนะนำการสืบค้น
- การจัดทำสิ่งพิมพ์แนะนำบริการ
- การจัดกิจกรรม
- อื่นๆ (โปรดระบุ)

12. ความถี่ที่ห้องสมุดใช้ในการปรับปรุงตัวเชื่อมโยงให้ทันสมัยเป็นอย่างไร

- ทุกวัน
- ทุกสัปดาห์
- ทุกเดือน
- ทุก 3 เดือน
- ไม่แน่นอน

2. ข้อเสนอแนะ

2.1 ด้านนโยบาย

.....

.....

.....

.....

.....

2.2 ด้านการจัดทำ

.....

.....

.....

.....

.....

2.3 ด้านการทำรายการ

.....

.....

.....

.....

.....

2.4 ด้านการบริการ

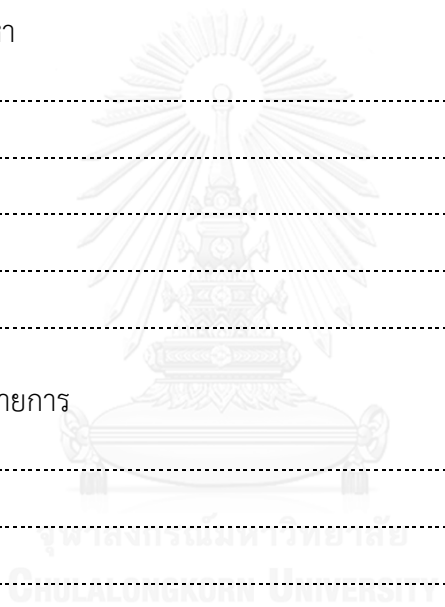
.....

.....

.....

.....

.....

2.5 ด้านอื่นๆ

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวลมัย ประคอนสี เกิดวันอาทิตย์ที่ 15 เมษายน พ.ศ.2516 ที่จังหวัดสระบุรี สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ในปีการศึกษา 2539 และได้เข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาโทหลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2554 ปัจจุบันทำงานในตำแหน่งบรรณารักษ์งานจัดหมวดหมู่และลงรายการ แผนกเทคนิค สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยรังสิต

